

## **Paur kute Rômakam me jamã pi'ôk no'ôk ne ja.**

Paur ne krĩraxbê Rômakam me jamã pi'ôk no'ôk ne. Nãm krĩraxbê Rôma'ÿr tẽm kutã memã pi'ôk no'ôk ne. Nãm 'ÿr tẽm kêt rã'ã, kute Rôma pumũnh kêt rã'ã ne kam 'ÿr tẽmmã krà ne kam amikukãm memã pi'ôk no'ôk jano. Me kute Jeju mar kute omũnh ne kam ôkre kadjwỹnhbê kute amim,

—Nà mrãmri ne Metĩndjwỹnh kute Paur janor. Nãm pĩne kute Metĩndjwỹnh kukràdjà marja pumũ, anhÿr kadjy. Kam ne Paur memã Metĩndjwỹnh kukràdjà'ã ajarẽn memã kum,

—Me kunĩ ne me axwe, ane. Mebê idjaer nàr, pyka kunĩkôt me kunĩ axwekam mexo kute Metĩndjwỹnh tẽp kêtumrẽx. Nhyim be Metĩndjwỹnh ukapĩkôt arÿm me bamã me bapytàr djwỹnh jano. Me bamã kurê rã'ãkam, bamã bajaxwe kĩnh rã'ãkam me bawÿr me utàr djwỹnh jano. Nhyim kam me kunĩ, mebê idjaer, nàr kon pyka kunĩkôt me kunĩ dja me tu amim Jeju markumrẽx nhyim Metĩndjwỹnh arÿm meo kra ne meo tÿx, axwebê meo tÿx nhyim me arÿm katàt ar amijo ba. Nhyim Metĩndjwỹnh dja kum me abê rã'ã rã'ã rã'ã. Ne kam ajte amũ akati 'ô kam dja ajte mebê idjaero tÿx nhyim me arÿm 'ÿr amijo akẽx. Nãm ã Paur memã ane. Tãm ne ja.

<sup>1</sup> Ba ibê Paur. Ibê Jeju Kritu nhõ àpênh. Ta ne amiwÿr ijuw ne arÿm mebê amim ipytàn ar ijo ba. Ijo ban arÿm ijano ba arÿm Kritu'ã ujarẽnh ny

jarêhno iba. <sup>2</sup> Amrêbê: ne kukwakam memã kabên jarênh djwýnh ar me bakukãmãremã ujarênh ny jarên mã memã kum,

“Dja Metĩndjwýnh ĩ memã ujarênh ny jarê.”

Nãm me ã Metĩndjwýnh nhõ pi'ôkkam memã ane. <sup>3</sup> Kra'ã ne ujarênh nyja. Krabê Jeju Kritu'ã ne ujarênh nyja. Me banhõ Bẽnjadjwýrbê kumkati'ã ne ujarênh nyja. Nãm Kra amijo ĩ ne nã kurũm kato. Nã kurũm katon arým kôt kubê me bakukãmãre Dawi tàmdjwý. <sup>4</sup> Ne kam tyn akubyn tĩn nhym kam Metĩndjwýnh Karõ arým memã týx jadjã nhym me arým týx. Týx ne arým memã Jeju'ã ujarênh ar ba. Ne memã kum,

—Mrãmri, Jejubê Metĩndjwýnh Krakumrêx. Ga, tyk ne akubyn tĩnja pumũ, anhỹro ba. <sup>5</sup> Ta ne tu kum ikaprĩn ijano ba arým memã 'ã idjujarênh ar iba. Gêdja apýnh me ba djã kunĩkôt me idjujarênh man arým tu amim Jeju markumrêx ne arým katãt kabên man kôt ar amijo ba. Ja kadjy ne ijano ba Jeju'ã idjujarênh ar iba. <sup>6</sup> Ga, ar gadjwý Jeju Kritu kute amiwýr ar ajwýr ne ar ajo baja pumũ.

<sup>7</sup> Krĩraxbê Rômakam Metĩndjwýnh kum ar ajabê. Kute ar ajo aminhõ kadjy arým amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba. Ar akunĩmã ne ba pi'ôk no'ôkjakam ikabên jarê.

Gê Metĩndjwýnh tu kum ar akaprĩ. Kubê ne me Babãm. Ne kam Bẽnjadjwýr djwýnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩ\* ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne.

---

\* **1:7** Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhym pãnh kum gwaj bakaprĩ Kati. Gwaj ba ne gwaj te bajaxwe kêtãmã. Nhym be, ta ne tu kum gwaj bakaprĩ.

*Paur kute Rômakam me omũnh prãm'ã amijarẽnh ne ja.*

<sup>8</sup> Ba mã ijo ba djwýnh, Metĩndjwýnh kumrẽxmã ar ajarẽn mã kum ar akunĩkam amikĩnh jarẽ. Apýnh me ba djà kunĩkõt ne me ar ajã abenmã kum,

—Onĩj, Krĩraxbê Rômakam me arým tu amim Jeju markumrẽx, anhỹro ba. Ba kam ar akam ikĩnhkumrẽx.

<sup>9-10</sup> Ne Metĩndjwýnhmã ar ajarẽnh rã'ã ne. Kum idjã'wýr kunĩkõt ne ba mã kum ar ajarẽ. Ba ar awýr itẽm kadjy mã kum amijo a'uw ne kum,

—Djũnwã, ba jakam krĩraxbê Rômakam ar'ýr tẽn ar'ýr bõx, idjumar mex ne ar'ýr bõx. Ga mrãmri aje ar'ýr ibõx'ã amim karõ jabej ba jakam ar'ýr ibõxkumrẽx. Nã bãm ã kum amijo idjã'wýro ane. Mrãmri ne ba ar awýr ikrà ne. Djã nã bãm ar amã ijêx? Metĩndjwýnh ta ne kute ar amã ijêx kêt kõt kute imar. Djãm kum idjãpênh kêt got? Mrãmri Kra'ã ujarẽnh ny ne ba kàj bê memã arẽnho ibakumrẽx. Kam ne ba mrãmri ar amã arẽnhkumrẽx.

<sup>11</sup> Mýkam ne ba ã kum idjã'wýro ane? Bir, ije ar apumũnh prãm:kam. Dja ba ar akam bõx ne Metĩndjwýnh kadjy arým ar amã adjãpênh djã'õ'ã karõ. Metĩndjwýnh Karõ kukwakam ar amã 'ã karõ gar arým maro aban arým Jejukõt ar amijo aba. Kõt ar amijo aban arým 'ã angrà tỳx ne 'ã adjukanga kêt kumrẽx. <sup>12</sup> Gwaj kam baje tu amim Jeju markumrẽx'ã aben pumũn arým aben man kam tu amim Jeju mar tỳ:xkumrẽx ne bakĩnhkumrẽx.

<sup>13</sup> Bir, ar awýr itẽmmã ne ba mã amim 'ã karõ krãptĩ nhym apýnh mýjja mã ibê aptà. Ar aje imar

kêt karõ ne ba ar amã ja jarẽ. Imã ar awÿr ibõx prãm. Ga, me kute bãygogo djêo baja pumũ. Arÿm me kute ê parkam kĩnhkumrẽx. Badjwÿ dja ba ar akam bõx ne Jeju'ÿr me kwÿo akẽx nhym me arÿm tu amim markumrẽx. Tu amim markumrẽx ba kam arÿm ikĩnhkumrẽx. Ije me akam Jeju'ÿr meo akẽx prãm kute mrãmri ne ba ije pyka 'õkamdjwÿ arÿm 'ÿr meo akẽxja pyræk. Kute arÿm ije amũ me bajtem 'õdjwÿkam 'ÿr meo akẽx pyræk. Me ibê idjaer ne ba me mebê idjaer kêtõ me bajtemo iba. Ba ne ba ije Metĩndjwÿnh'ÿr me bajtemo akẽx prãm kumrẽx.

<sup>14</sup> Jeju imã me kunĩ'ã karõkõt ne ba ije me kunĩmã 'ã ujarẽnh ny jarẽnh prãm. Me krõr tũmbê kregujamẽ me krõr nyjamã ije arẽnh prãm. Ne me krã mexmẽ me krã mex kêt mã ije arẽnh prãm. Ije Jeju'ÿr meo akẽx kadjy ne ba ije memã arẽnh prãm.

<sup>15</sup> Kam krĩraxbê Rômakam me gadjwÿmã ije Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽnh prãm:kam ne ba dja.

<sup>16</sup> Bir, djãm ije Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽnhbê ipijãm? Kati. Ba arẽnhkumrẽx nhym me arÿm kwÿ ã pÿnhkõt tu amim markumrẽx nhym kam Metĩndjwÿnh arÿm me utà. Tÿxkõt me utà. Mebê idjaer kumrẽx ne me utà. Ne kam me bajtembê kregujadjwÿ me utà. Kam ne ba ije arẽnhbê ipijãm kêt kumrẽx. <sup>17</sup> Ujarẽnh nykam ne Metĩndjwÿnh kute memã axwe kêt jarẽnhjao amirĩt gwaj arÿm kam kuma. Dja me tu amim markumrẽx nhym arÿm memã axwe kêt jarẽ nhym me arÿm kum mex. Dja me tu amim markumrẽx ne amim marbê ar ba rã'ã: ne. Me bakukãmãre kabẽn kõt ne ba ar amã arẽ. Amrêbê: me bakukãmãre memã kum, “Metĩndjwÿnh kute memã axwe kêt jarẽnh nhym

me arým kum mexja dja me tu amikajmã'ã markumrêx ne arým tîn ne ar ba", ane.

Amrêbê: ne me bakukãmãre memã ja jarê nhy m me arým 'ã pi'ôk no'ôk ne. Kam mrãmri dja me tu amim Kritu markumrêx nhy m Metîndjwýnh arým memã axwe kêt jarênhkumrêx nhy m me arým kum mexkumrêx ne. Nãm ã meo ane ba kam krîraxbê Rômakam ar aje amim Jeju marjamã arê.

*Paur kute memã Metîndjwýnh mekam ngryk jarênh ne ja.*

<sup>18</sup> Nhy m be, atemã mýjja ne Metîndjwýnh kute me axwemã o amirît. Amingryk ne memã o amirît. Me kute Metîndjwýnh mar prãm kêt ne axweja kunîkam ne ngryk ne. Me axwekam kute amim,

—Kati. Ije kabên katàtwã mar prãm kêt, anhÿro bajamã ne mekam ngryko amirît ne. <sup>19-20</sup> Godja me kwý amim,

—Mýkam ne Metîndjwýnh ikam ngryk ne? Djãm arým imã amijo amirît ba kuma? Kati. Ta kute imã amijo amirît kêt kam ne tu ikam ngryk ne, ane. Djãm mrãmri ne me kwý kabênja? Kati. Nãm me 'êx. Arým ne me Metîndjwýnh man mar kajgo. Me te kute noo omũnh kêt nhy m Metîndjwýnh arým prîne memã amijã mýjja kwýo amirît ne nhy m me arým kuma. Tý:xi ne týx rã'ã: rã'ã ne. Kubê me kunîmê mýjja kunî tîn djwýnhkumrêx. Ja ne o amirît nhy m me arým kuma. Adjàkamã ne mýjja kunî: nhípêx nhy m me arým omũ. Jakamdjwý mýjja rã'ã nhy m me arým omũ. Mýjja rũnh, mýjja puma, mýjja tîn nhy m me arým prîne omũn arým apôkmã amim,

—Be, Metĩndjwỳnh tỳ:xi ne tỳx rã'ã: rã'ã ne. Kubê ne mỳjja kunĩ, me kunĩ tĩn djwỳnhkumrẽx. Nãm me ã amim anen arỳm Metĩndjwỳnh man kam mar kajgo.

<sup>21</sup> Djãm me kute markam kum,

—Metĩndjwỳnh ara:x ne apyma:kumrẽx. Me imã akĩ:nhkumrẽx? ane. Arkati. Nãm me te Metĩndjwỳnh man kum rax jarẽnh kêt ne ate kubê krã. Ate kubê krãkam ne me arỳm arĩk amim mỳjja'ã karõ punuo ba. Bẽn katikumrẽxkam ne me arỳm no kêt ne kam arỳm umar djakam kute akamàt kô tyk pyrak. <sup>22</sup> Me ta ne me amijo krã mex ne amijo àmra ar ba. Ne kam mrãmri arỳm no kêtumrẽx. <sup>23</sup> Ne kam arỳm Metĩndjwỳnh raxo kubê kumkatija mar kangan kum amijarẽnh kanga, Metĩndjwỳnh tĩno kubê kumkatija kanga. Ne ate kam pãnh apỳnh mebêngôkre,† àk, mry, mry ngãngão mrãnh, apỳnh mỳjja tĩn 'ikrãn maro ba. Maro ban arỳm karõ nhipêx ne o Metĩndjwỳnh ne kum amijarẽnho ba.

<sup>24</sup> Nhyam kam Metĩndjwỳnh arỳm wãnh memã ire. Me kum mỳjja punu prãmja ta kute wãnh ar o ba kadjy wãnh memã ire. Me ta kute wãnh ari prõ, mjên kupa'ã kurẽ ba kadjy. Me ta kute aben nhĩo àpnu kadjy. Ja kadjy ne wãnh memã ire. <sup>25</sup> Mrãmri Metĩndjwỳnh katàt amikabẽn jarẽnhkumrẽx nhyam me arỳm aminhirôbê kabẽn rê. Aminhirôbê kabẽn rẽn arỳm pãnh me 'êxnhĩ kabẽn'ỳr amijo akẽx ne kôt ar amijo ba. Me ren mỳjja kunĩ nhipêx djwỳnh maro ban ren kum rax jarẽnho ban ren kum àpênh ar ba rã'ã ne. Nhyam be, kati. Nãm me kangan arỳm

† 1:23 Apỳnh me õ pyka djari kunĩkôt ne me kunĩ bêngôkre.

mỳjja nhipêxmābit rax jarēho ban kum àpênh ar ba. Nhym be, mrāmri ne mỳjja kunĩ nhipêx djwýnh ra:xi. Me kute amim marja kute kum rax jarēnh rā'ā: rā'ā ne. Mrāmri ne ba ar amā arēnhkumrēx.

<sup>26</sup> Nhym be, me axwe ne me Metĩndjwýnh kanga. Nhym kam Metĩndjwýnh arým wānh memā ire. Me kum mỳjja punu prām ta kute wānh ar o ba kadjy ne wānh memā ire. Nhym me arým pijàm kêt ne axwe amijo ban kam abenbê me kupêho ba prā:m. Me nire axwe amijo ban me my kangan arým amikupa'ā me nire kupêho ba. <sup>27</sup> Nhym me mydjwý axwe amijo ban me ni kangan aktā kurē prā:mkam pijàm kêt kam amikupa'ā me my kupêho ba. Kam Metĩndjwýnh arým memā axwe pānh jarēnh katāt. Me ta ne me amijo bikēnh mex ne.

<sup>28</sup> Metĩndjwýnh ne kute ò mỳjjakôt arým memā amijo amirīt nhym me arým kuma. Ne kute mar rā'āmā ne ate kam ajte amim,

–Kati. Ije mar prām kêt kumrēx, anhỹro ba. Mā me kute ā amim anhỹro bakam ne Metĩndjwýnh arým wānh memā ire. Nhym kam me arým mỳjja punubit man arým axwe amijo ba.

<sup>29</sup> Ne kam apýnh axwe kunĩ ba tỳ:x ne.

Ne ajte ari prō, mjên kupa'ā kurē ba prā:m kumrēx ne.

Ne ajte meo bikēnh kume:x.

Ne ajte kute amim mỳjja rũho atom prā:m.

Ne ajte amim meo bikēnh'ā karō prā:m.

Ne ajte me ò mỳjja'ā ngryk prā:m.

Me axwe amijo bakam ne me ajte aben par prā:m.

Ne ajte kute kabēno aben japanh prā:m.

Ne ajte memā 'êx ne me noo biknor prā:m.

Ne ajte kum me kurê:.

Ne ajte kute me kàxã me arênh prã:m ne.

<sup>30</sup> Me axwe amijo bakam ne me ajte memã me kurê'uk prã:m ne.

Ne ajte kum Metĩndjwýnh kurê:o ba.

Ne ajte tu memã àkjêr prã:m ne.

Ne amijo àmra prã:m ne.

Ne ajte amibên prã:m ne.

Ne ajte apýnh axwe kumex'ã amim karõo ba prã:m ne.

Nhym me bãmmě me nã ar te ar me akre: nhym me ajte amakkre kêt prã:m ne.

<sup>31</sup> Me axwe kute amijo bakam ne me ajte no kê:t ne.

Ne ajte 'êx ne we memã kabên pydjin arênh nhym me me mar pydji. Mar pydji nhym me atekam ajte,

—Kati. Dja ba ipêx kêt ne, anen ajte kabên 'õdjwýo ikjên kabên pydji mar kêt kumrêx ne.

Ne ajte kum me abê kêt kumrêx ne.

Ne ajte ukapřĩ kêt kumrêx.

<sup>32</sup> Me kute ã amijo anhýro bajamã ne Metĩndjwýnh arým memã axwe pãnh jarě. Me axwejakam me biknormã. Tãm ne arým memã arě nhym me arým prĩne kuma. Nãm me te kuman axwe amijo ba rã'ã ne. Djãm me axwe amijo babit? Kati. Nãm me ajte apýnh axwe ja'ã amũ memã kum,

—Ã amijo ane. Kam ne me kum me akĩnhkumrêx, anhýro ba. Nãm me ã axweo ane ba kam arým wãm Rômakam me amã arě. Tãm ne ja.



## 2

*Metĩndjwỳnh kute memã axwe pãnh jarěnh.  
Mat 13.41; Ruk 13.3; Idja 9.27*

<sup>1</sup> Me akwỳ ne ga me amũ memãbit axwe jarěho aba. Djãm me gadjwỳ ajaxwe kêt got ga me amũ me wã'ã amim,

—Me axwekumrěx. Dja Metĩndjwỳnh me axwe pãnh me kanga, ane? Me aje me'ã amim, “Dja me axwe pãnh me kanga”, anhỹr kôt dja Metĩndjwỳnh me gadjwỳ arỳm me akanga. Mỳkam? Bir, me gadjwỳ me ajaxwekam. Me ajaxwe kute mrãmri ne amũ me wã axwe pyræk. Me axwe kôt me ajaxwekam dja me gadjwỳ pãnh me akanga. Djãm me aje Metĩndjwỳnhmã kum,

—Ijaxwe kêt. Ga ren ikanga kêt, anhỹrmã? Kati. Me gadjwỳ me axwe kôt ajaxwekam ne ga me aje te kum anhỹrmã.

<sup>2</sup> Nhym be, me kute ã axweo bao anhỹrja'ã ne Metĩndjwỳnh katà:t memã kum,

—Pãnh dja me biknor tokry djækam akuno, ane. Tãm ne gwaj baje markumrěx. <sup>3</sup> Me abê pykakam me ĩ kajgo. Akajgokam aje amũ me wãbit'ã amim, “Dja Metĩndjwỳnh pãnh kanga”, anhỹro aba. Ne kam ajte mekôt ã ajaxweo ane. Mekôt ã ajaxweo anhỹrkam djãm apydji Metĩndjwỳnh kute akanga kêtã? Kati. Gadjwỳ. Dja katàt amã ajaxwe jarě ne kam arỳm pãnh akangakumrěx.

<sup>4</sup> Nàr, ga me te ã ajaxweo ane nhym Metĩndjwỳnh ukaprĩ ra:x ne ngryk tô:n kute amijã ngryk nê 'âtũ:m. Djã ne ga me ukaprĩ'ã amim, “Kê, djãm mỳjja mex”? ane? Kati. Kwãrĩk wãnh ã amim anhỹr kêt. Metĩndjwỳnh kute me ajaxwebê amiwỳr

ajo akẽxmã ne kum me akaprĩ. Me aje 'ÿr amijo akẽxmã kum me akaprĩ. Djãm me aje amijã ja mar kêt?

<sup>5</sup> Ga me atekam ajte kubê ajamakkre kêt ne 'ÿr amijo akẽx prãm kêt. Be ga, me mã kute amim mÿjjao atomja pumũ. Me mã amim adjuw nhym arÿm mã kàjmã ajkamẽn arÿm kum ra:xja pumũ. Ga me aje me uràk ne mã ajaxwe nhym mã me akam ngryk ne mã kàjmã me akam ngryk ajkamẽ. Nhym kam dja õ akati arÿm me awÿr bõx. Kute katàt memã axwe pãnh jarẽnh djà nhõ akati me awÿr bõx nhym arÿm me akam ngry:k ne. Me ajamakkre kêt kam me akam ngry:k ne.

<sup>6</sup> Dja Metĩndjwÿnh katàt memã o pãnh. Dja katàt apÿnh me kute mÿjjao ba kôt memã o pãnh. Me ï pÿnhkôt katàt memã o pãnh. <sup>7</sup> Me kute arek katàt amijo bajamã dja katàt memã o pãnh. Metĩndjwÿnh kute ta amimexo meo mex kadjy, ne kute memã, “Amexkumrẽx”, anhÿr kadjy, ne kute memã ï ny, ï punu prãm kêtja nhõr kadjy ne me arek katàt amijo ba. Nhym kam Metĩndjwÿnh katàt memã o pãnh nhym me arÿm Metĩndjwÿnh kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

<sup>8</sup> Nhym be, me kute amidjwÿnhbit mar ne kute kabẽn katàt kangan me axwe kôt axwe. Dja katàt me jadjwÿmã o pãnh ne arÿm mekam ngry:k ne. Nhym kam arÿm mÿjja pyma: mekam apõx. <sup>9</sup> Me me axwe kôt axweja dja me arÿm ï pÿnhkôt umar punure ne tĩn prã:m. Mebê idjaer kumrẽx dja ã ane. Nhym kam me bajtemdjwÿ ã ane.

<sup>10</sup> Nhym be, me mex kôt me mexja dja me arÿm me:xkumrẽx nhym Metĩndjwÿnh arÿm kum me kĩ:nhkumrẽx. Nhym kam me arÿm umar

me:xkumrêx. Mebê idjaer kumrêx dja ã umar mexo ane. Nhyam kam me bajtemdjwỳ ã ane. <sup>11</sup> Mỳkam dja me ã ane? Bir, djãm Metĩndjwỳnhmã me'õ pyman kute kum 'ã mamã? Arkati. Nãm me kunĩo kute aben pyræk ne katàt kute memã o pãnhkumrêxmã.

<sup>12</sup> Metĩndjwỳnh ne me bakukãmãre Mõjdjêmã kukràdjà jarẽ. Me kute katàt amijo ba kadjy kukràdjà jarẽ nhyam amũ mebê idjaermã arẽ. Nhyam kam me aben djô'ã kukràdjà'ã, “Mõjdjê kukràdjà, Mõjdjê kukràdjà”, anhỹro ba. Dja Metĩndjwỳnh katàt memã axwe pãnh jarẽho nhỹ.

Nhyam me bajtem, memã me kute Mõjdjê kukràdjà jarẽnh kêtja. Godja me bajtemja kwỳ kam axwe jabej arỳm axwe pãnh akuno. Djãm kam Metĩndjwỳnh kute memã kum,

—Aje Mõjdjê kukràdjà kôt amijo aba kêtka dja ga akuno, anhỹrmã? Kati. Mỳkam? Bir, me kute memã Mõjdjê kukràdjà jarẽnh kêt nhyam me kam kute mar kêt. Kam dja ã memã anhỹr kêt. Nhyam kam me arỳm axwe pãnh akuno. Me biknor tokry djàkam akuno.

Nhyam mebê idjaerdjwỳ, memã me kute Mõjdjê kukràdjà jarẽnh tũmja. Godja me kwỳ kam axwe jabej Metĩndjwỳnh dja arỳm memã kum,

—Aje Mõjdjê kukràdjà kôt amijo aba kêtka dja ga akuno, ane. Me kute kukràdjà mar ne kôt amijo ba kêtka dja ã memã ane. Nhyam kam me arỳm axwe pãnh akuno. Me biknor tokry djàkam akuno. <sup>13</sup> Djãm me kute memã kukràdjà jarẽnh nhyam me kute mar kajgoja djãm Metĩndjwỳnh kute memã axwe kêt jarẽnh? Kati. Me kute amim kukràdjà

markumrêx ne kôt amijo ba jabit dja memã axwe kêt jarê nhyim me arým kum mex ne.

<sup>14</sup> Me bajtemmã me kute Môj djê kukràdjà jarênh kêtja. Me kwý ta ne me tu kute amikadjwýnhbê kukràdjà mar ne tu kôt ar amijo ba. Kam me kwý ta tu kute mar mexkumrêx ne tu kôt amijo ba mexkumrêx. Te me kute memã Môj djê kukràdjà jarênh kêt nhyim me ta tu kute mar ne kôt ar amijo ba mexkumrêx. <sup>15</sup> Me tu kadjwýnhbê kabên mexkumrêx ne kute mrãmri ne umar djàkam arým Metĩndjwýnh kukràdjà no'òk pyràk. Me ta kute amikadjwýnhbê markam ta tu kute axwe nêje amikukrà. Ne kam axwekam kute amim, “Mrãmri ijaxwe”, nàr axwe kêt kam kute amim, “Kati, imexkumrêx”, anhÿr.

<sup>16</sup> Me kwý tu kute kukràdjà kôt amijo ba ja dja Metĩndjwýnh ì memã axwe kêt jarê nhyim me arým kum mex ne. Amrê ò akati mörn bôxkam dja ã me kwýmã ane. Nhyim be me kwý kute mex pyràk ne te amikadjwýnhbê axwe pudju nhyim tu me kuman arým memã pãnh jarênhkumrêx. Jeju Krituo dja memã axwe pãnh jarênhkumrêx. Ja ne ba ujarênh nykam memã arêho iba.

*Paur kute memã me kute mex o me akrenh kêt jarênh.*

<sup>17</sup> Be, me ga ne ga me memã kum, “Ba ibê idjaer”, anhÿro aba. Ga me ajte memã kum,

—Ba ne ba Môj djê kukràdjà kôt ar amijo iba nhyim kam Metĩndjwýnh kum ikĩnhkumrêx, anhÿro aba. Ne ajêx ne amijo amran memã kum,

—Me bajbit ne ba me ije Metĩndjwýnh mar mexkumrêx, anhÿro aba. <sup>18</sup> Nhyim me me amã

Môjdjê kukràdjà jarẽ ga me we aje p̄rĩne markam we aje Metĩndjw̄ynh kute amim me'ã karõ kôt mar ne m̄ȳjja kabin we amijo m̄ȳjja mexbit pytàn memã arẽ. <sup>19</sup> Ne kam ajte we aje amimarkôt amim,

—Me no rã katàt pry'ã mrãnh kadjy ne me kute me pa 'am̄ynh ne kute meo mrãnh katàt. Ba ije me uràk ne mrãmri ibê katàt me no kêtõ iba djw̄ynhkumrẽx, anh̄yro aba. Ne ajte amim,

—Me axwe ne me kute mrãmri ne akamàt kô tykkôt me ar ba pyràk. Ije mrãmri ne memã pry kurw̄y djw̄ynh pyràk. Ba ne ba ibê me axwe kêt kadjy me akre djw̄ynh, anh̄yro aba. <sup>20</sup> Ne me'ã amim,

—Ba ne ba ibê me no rerekremã kukràdjà jarẽnh djw̄ynh. Me kute me kra karàre pyràk ne me no rerekre. Ba ne ba me no t̄yx kadjy memã kukràdjà'ã idjujarẽnh djw̄ynhkumrẽx, anh̄yro aba. We aje Metĩndjw̄ynh kukràdjà katàtkumrẽxja kunĩ maro abakam ne ga ã 'ã amijo adjàmrao ane.

<sup>21</sup> Ba me amã arẽ. Me aje amũ me akren ã amim anh̄yrkam m̄ykam ga: ne ga amijakre kêt? Aje amũ me àkĩnhĩ kêt kadjy me akrekam m̄ykam ga: ne ga adjàkĩnhĩ? <sup>22</sup> Aje memã kum,

—Kwãrĩk wãnh mebê prõo adjàkĩnh kêt, anh̄yro abakam m̄ykam ga: ne ga mebê prõo adjàkĩnhõ aba? Ga we amã m̄ȳjjao metĩndjw̄ynh karõ nhipêx kurê:o aba. M̄ykam ga: ne ga m̄ȳjjao metĩndjw̄ynh karõ nhipêx nhõ kikrekam ar aba? M̄ykam ga: ne ga mebê adjàkĩnh kadjy kam ar aba? <sup>23</sup> Aje Môjdjê kukràdjà'ã memã kum, “Kukràdjàja ne mexkumrẽx”, anh̄yro abakam m̄ykam ga ne ga ajte ari kukràdjàkam amikràõ aba? Ga kukràdjàkam

amikràò aba nhym me arým adjô'ã abenmã kum, “Metĩndjwýnh kajgo”, anhỹro ba.

<sup>24</sup> Amrêbê: ne me bakukãmãre Metĩndjwýnh kukwakam me ajã kabên jarên kum,

“Apỹnh me bajtem ba djãri ne me me ajaxwekôt Metĩndjwýnh japrý:.”

Nãm me ã me ajã me bakukãmãremã anen arým 'ã pi'òk no'òk ne. Ga me kukràdjào abikênho aba nhym me arým ã me ajaxwe djô'ã Metĩndjwýnh japrýo ane.

<sup>25</sup> Me abê idjaer, mỳj kadjy ne me me amy kà nhinhu rê. Bir, me aje amy kà rênh mar ne aje 'ã amim, “Arým ne Metĩndjwýnh ijo aminhõ”, anhỹr kadjy. Djãm me bamy kà rênhkambit nhym arým me bajo aminhõ? Kati. Gu me baje ajte Metĩndjwýnh kukràdjà marn kôt ar amijo babakam ne arým me bajo aminhõ. Nhym be, godja ga me kukràdjàkam ajaxwe jabej arým me amy kà rênh kajgo. <sup>26</sup> Kam me my kà tãja, me bajtemja, godja me ta kute amikam katàt kukràdjà marn kôt amijo ba jabej nhym Metĩndjwýnh arým meo aminhõ. Te me my kà tã nhym arým meo aminhõ.

<sup>27</sup> Kam, dja me my kà tãja, kubê me bajtemja arým me abê idjaermã ajaxwe jarê. Ta te kute Mòjdjê kukràdjà'ã pi'òk no'òk mar kêtka dja arým me amã ajaxwe jarê. Ta tu kute katàt kôt amijo bakam dja me amã arê. Me aje Metĩndjwýnh kukràdjà'ã pi'òk no'òk mar kajgon amy kà rênh kajgon kukràdjàkam amikrà ar o aba. Nhym kam me ta arým me apumũn me amã ajaxwe jarê.

<sup>28</sup> Mỳj xêjabê ne Metĩndjwýnh nhõ me jakumrêx? Djãm me kute amibên ne ajkwa kajgokam memã

kum, “Ibê idjaer, ibê idjaer”, anhÿrbit? Djã ne me kute amijo anhÿrbit ne kam mrãmri mebê Metĩndjwÿnh nhõ me jakumrẽx? Kati. Djã ne me me my kà nhinhubit rê nhym kam arÿm me mrãmri kubê Metĩndjwÿnh nhõ me jakumrẽx? Kati. <sup>29</sup> Me kute mrãmri kadjwÿnhbê Metĩndjwÿnh kabẽn mar ne kôt amijo babit. Me jabit ne mebê õ me jakumrẽx. Me kute amikadjwÿnhbê amim mÿjja'ã karõ djakam kute Metĩndjwÿnh Karõ mar ne kum amijã maja me jabê ne õ me jakumrẽx.

Nhym be, me kute kukràdjà 'ã no'òk mar kajgon me my kàbit rênha me jabê ne õ me ja kêt. Me kute Metĩndjwÿnh Karõ mar ne kum amijã maja djãm pykakam me ar baja gêdja memã mex jarẽ? Kati. Metĩndjwÿnh dja memã mex jarẽ nhym arÿm mebê õ me jakumrẽx.

### 3

*Kute memã Metĩndjwÿnh 'êxnhĩ kêt ne kabẽn kajgo kêt jarẽnh.*

<sup>1</sup> Nhym kam mÿj kadjy dja mebê idjaer? Kam ajte mÿj kadjy dja me me my kà nhinhu rê? Djãm mebê idjaer kute mÿjja maro kute me bajtem jakrenh? <sup>2</sup> Nã. Me kute mÿjja maro kute me akrenh me:xi. Bir, me kute Metĩndjwÿnh kabẽn mar. Metĩndjwÿnh kute me kute katàt amijo ba'ã memã karõkôt amikabẽn'ã pi'òk no'òkja ne me kute mar ne o ba.

<sup>3</sup> Me kwÿ kute amim Metĩndjwÿnh kabẽn mar kêt kam mÿj gêdja kam kute? Djãm me kute kabẽn mar kêt kam ne Metĩndjwÿnh arÿm kabẽn kajgo? <sup>4</sup> Arkati. Dja te me kunĩ 'êxnhĩn kabẽn

kajgo. Nhyim be, Metĩndjwỳnh ne kabẽn kajgo kêt-kumrẽx. Amrẽbê: ne me bakukãmãre Metĩndjwỳnhmã kabẽn kajgo kêt-kumrẽx jarẽn kum, “Dja me te ajã amim, ‘Kabẽn kajgo’, anen kam mrãmri akabẽn-kumrẽxmã kator-kumrẽx.” Nãm me bakukãmãre ã Metĩndjwỳnhmã ane nhyim me arỳm 'ã pi'òk no'òk ne. Nhyim me arỳm aben djô'ã arẽnho mõ:n arẽnho mõr tãmtã gu me bakam-ingrãnyredjwỳ baje arẽn h rã'ã. Mrãmri ne me arẽnhkumrẽx. Metĩndjwỳnh kabẽn kajgo kêt-kumrẽx.

*Metĩndjwỳnh me axwekam ngrykkam ne katàt.*

<sup>5</sup> Nhyim be, pykakam me kajgo ta ren kabẽn kajgokam ren abenmã kum,

—Metĩndjwỳnh ren gwaj bajaxwekam ngryk kêt. Ga, gwaj bajaxwekôt me kum Metĩndjwỳnh kĩnhja pumũ. Me kute gwaj bajã, “Tãmwã ne axwe:. Ba ne ba imã me axwe kĩnh kêt-kumrẽx. Ba dja ba atemã ne imã Metĩndjwỳnhbit kĩnh”, ane. Be ga, gwaj bajaxwe nhyim me kum gwaj bakĩnh kêtja pumũ. Ne kam kôt kum Metĩndjwỳnh kĩnh. Gwaj bajaxwekôt me kum kĩnhkam Metĩndjwỳnh ren gwaj bakam kĩnh, ane. Me ta ren ã kabẽn kajgo jarẽnho ane.

<sup>6</sup> Djãm mrãmri me kabẽn? Kati. Ne ren Metĩndjwỳnh gwaj bajaxwekam kĩnh ne ren kam gwaj bamã bajaxwe pãnh jarẽn h kêt. Ne ren apỳnh me ba djã kunĩkôt-djwỳ ren memã axwe pãnh jarẽn h kêt. <sup>7</sup> Nhyim ren ajte me ta ajte kabẽn kajgokam memã kum,

—Metĩndjwỳnh ren ijêxnhĩkam ngryk kêt ne. Ga, ijêxnhĩkôt me kum Metĩndjwỳnh kĩnhja pumũ. Me kute ijã, “Tãmwã ne 'êxnhĩ. Djãm ba dja ba kôt ijêxnhĩ? Kati. Ba dja ba imã kôt ijêxnhĩ kĩnh



kêtkumrêx. Metĩndjwýnhbit dja ba imã kĩnhkumrêx”, ane. Be ga, ijêxnhĩ nhym me kum ikĩnh kêt ne kam kôt me kum Metĩndjwýnh kĩnhja pumũ. Ijêxnhĩkôt me kum kĩnhkam ne ren ikam kĩnh ne ren imã ijaxwe jarênh kêt ne ijêxnhĩ pãnh ikanga kêt ne. Ne ren me kabên kajgokam ã ren memã ane.

<sup>8</sup> Me'õ ar ta ne arĩk ijã,

—Paur memã kum, “Gwaj bajaxwe baba nhym gwaj bajaxwekôt arým mýjja mex apôx”. Nãm ã memã anhỹro bao ane, ane. Kati. Nãm me arĩk ikabên kêt jarê. Ne ren mrãmri Metĩndjwýnh me axwekam kĩnh bar ren ã memã ane. Nhym be, kati. Mrãmri me axwekam ngryk ne kute me kangakumrêx. Me kute ar ikabên kêt jarênh ja dja Metĩndjwýnh pãnh me kanga. Kute me kangaja katàt, punu kêt, nhym Metĩndjwýnhdjwý katàt.

*Kute memã me kunĩ kupãnhĩtã axwe jarênh.*

*Kar 17.30; Kô k 6.9; Gar 3.22; Xit 3.3*

<sup>9</sup> Mýj dja gu me babê idjaer abenmã nê? Djãm gu me baje,

—Gu me ba ne gu me bamexo me bajtem jakre, anhỹrmã? Kati. Ba ibê Paur ne ba arým me kunĩ'ã,

—Mebê idjaermẽ me bajtemmẽ ne me kute aben pyræk. Me kupãnhĩtã axwe:n ta te: axwe kêt prãmje, ane. <sup>10</sup> Me bakukãmãre kabên kôt ne ba me amã arê. Amrêbê: me bakukãmãre memã kum,

“Djãm me'õ axwe kêt? Arkati. Me'õ axwe kêtja kêtkumrêx. <sup>11</sup> Me'õ kute mar kêtkumrêx. Me'õ kute Metĩndjwýnh jabej kêtkumrêx.

<sup>12</sup> Me ta amiprykôt binhirên ban kunĩ kupãnhĩtã Metĩndjwýnhbê punu:re. Djãm me'õ pydji ne àpênh mex? Arkati. Me'õ mex kêtkumrêx.”

Nãm me bakukãmãre ã amrêbê: memã ane. <sup>13</sup> Ne kam ajte memã kum,

“Me ajkwakam me kabên apôx ne kute mrãmri ne me kute arÿm pyka krã'ã kuprãr nhym kurÿm mÿjja punu prôt pyræk. Nãm me ã kabên punuo ane.

Me kute memã 'êxkôt ne me me noo biknoro ba. Me kabên ne kute kangã djwakam tokry djaja pyræk.

<sup>14</sup> Me kute me ùn kume:x ne me kabên djà kume:x.”

Nãm me bakukãmãre ã amrêbê: memã ane. <sup>15</sup> Ne kam ajte memã kum,

“Nãm me amikrà kêt ne tu me paro ba.

<sup>16</sup> Ne ari meo bikênho ba: nhym me me ô'ã tokry kume:x ne umar mex kêt kumrêx.

<sup>17</sup> Mÿj dja me umar mex kadjy nê? Ja ne me kute mar kêt kumrêx.

<sup>18</sup> Me kum Metĩndjwÿnh pyma kêt kumrêx.”

Nãm me bakukãmãre ã amrêbê: memã ane nhym me arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Nhym me aben djô'ã arênho mō:n arênho mōr tãmtã gu me bakam-ingrãnyredjwÿ baje arênh rã'ã. Mrãmri ne me arênhkumrêx. Me kupãnhã axwen ta te axwe kêt prãmje.

<sup>19</sup> Be, mebê idjaermã ne Metĩndjwÿnh kukràdjà kunĩ jarê. Me kute kukràdjà maro baja, me jamã ne arê. Mÿj kadjy ne memã arê? Bir, me kute kukràdjà maro ban ta te kute kôt amijo anhÿrmã.\*

---

\* **3:19** Djãm pi'ók jarênh'ã ne me kute kukràdjà mar ne kôt kute amijo anhÿr ja jarênh Kati. Kute memã kum, “Kwãrĩk wãnh ajaxwe kêt”, anhÿr nhym me kôt kute ã amijo anhÿr ne axwe kêt mã. Ja'ã ne kute me kute mar ne kôt amijo anhÿr ja jarênh.

Ne kam kôt kute amijaxwemã katormã. Ja kadjy ne memã kukràdjà jarë. Kam dja me kunĩ ajte Metĩndjwýnh me axwekam ngryk ma. Dja me amim,

—Metĩndjwýnh ne ijaxwekam ngryk, ane. Tãm dja me arým kam kuma. Apýnh me ba djà kunĩ dja me ngryk markumrëx. Ja kadjy ne memã kukràdjà jarë. Tãm ne gu me baje arým mar.

<sup>20</sup> Kam djãm me kute kukràdjà mar ne kute kôt amijo anhýro ba nhym Metĩndjwýnh arým kute memã kum, “Be, ajaxwe kêt”, anhýrmã? Kati. Nhym be, mýj kadjy ne memã kukràdjà jarë? Bir, me kute amijaxwemã kator kadjy ne memã kukràdjà jarë.

*Metĩndjwýnh ta kute memã axwe kêt jarënhja'ã ujarënh.*

*Gar 2.16; Xit 3.5*

<sup>21</sup> Nhym be, jakam atemã me'õ kôt Metĩndjwýnh kute memã axwe kêt jarënh nhym me arým kum mex ne. Djãm me kute Metĩndjwýnh kukràdjà mar ne ta kute kôt amijo anhýro ba nhym kôt kute memã axwe kêt jarënhmã? Kati. Atemã me'õ kôt ne kute memã axwe kêt jarënh. Amrëbê: kute Môj djêmã kukràdjà jarënhkam Metĩndjwýnh arým memã Kritu'ã ajarë. Kukwakam kabën jarënh djwýnhdjwý ne me arým memã 'ã ajarë.

<sup>22</sup> Me kute tu amim Jeju Kritu markumrëx kôt ne Metĩndjwýnh kute memã axwe kêt jarënh nhym me arým kum mex ne. Me ï pýnhkôt kwý kute tu amim Kritu markumrëxja nhym kute tu memã axwe kêt jarënh. Mýkam?

Bir, me kunĩ ne me axweo kute aben pyræk.  
<sup>23</sup> Djãm me'õ ta mexo Metĩndjwýnh mánhkutã? Arkati. Me kunĩ kupãnhtã axwe. <sup>24</sup> Nhyam kam tu memã axwe kêt jarẽ nhyam me arým kum mex ne. Djã ne me kukràdjà maro ban kôt amijo anhỹro ba nhyam pãnh arým memã axwe kêt jarẽ? Kati. Ta ne tu kum me kaprĩn ta memã arẽ. Kritu Jeju ta ne arým me axweo pãnh mex nhyam kam kôt ta memã axwe kêt jarẽ nhyam me arým kum mex ne.

<sup>25</sup> Metĩndjwýnh ne amim Jeju dja nhyam kam arým me axwe pãnh pĩte'y'ã wajêt nhyam kamrô prõt nhyam arým ty. Nhyam kam me kute tu amim markumrẽxja Metĩndjwýnh arým me ja jaxwekam ngryk kêt. Be, ja kadjy ne pĩte'y'ã wajêt. Ne mýjja 'õdjwý kadjy ne Jeju pĩte'y'ã wajêt. Me kute Metĩndjwýnh kute katàt meo baja mar kadjy. Kute katàt memã axweo pãnhkumrẽx ja mar kadjy. Amrêbê: pĩte'y'ã jêt kêtri ne me axwe: nhyam Metĩndjwýnh ren mekam ngry:k ne ren me bi-knor tokry djàkam me kumẽn kam ren arým katàt memã axweo pãnh kumrẽx. Nhyam be, kati. Nãm amijã ngryk nê:n tu me axwe maro akno. Djãm ã kute memã anhỹrkam katàt kute meo bakumrẽx? Nã, mrãmri katàt.

<sup>26</sup> Mýj ne me kam kuman kam Metĩndjwýnh katàtja ma? Bir, jakam ne Metĩndjwýnh Jejumã me axwe pãnh jarẽ nhyam kam Jeju me pãnh tyn arým Metĩndjwýnhmã me axweo pãnh. Nhyam kam me arým Metĩndjwýnh kute katàt memã o pãnhja man arým kum kato. Jeju kute me axweo pãnhjamã kato. Nhyam kam me tu kute amim Jeju markumrẽxja ne Metĩndjwýnh arým katàt kute memã axwe kêt jarẽnhkumrẽx.

27 Djãm kam gwaj ba ne gwaj baje,

—Metĩndjwỳnh kukràdjà kòt ne ba amijo anhỹro iba. Imexkumrẽxja pumũ, anhỹrmã? Kati. Djãm gwaj bajõ bamex? Arkati. Nhym be, dja gwaj tu amim Jejubit markumrẽx nhym Metĩndjwỳnh tu gwaj bamã axwe kêt jarẽ gwaj arỳm kum bamexkumrẽx ne.

28 Kam, djãm me kute Metĩndjwỳnh kukràdjà mar ne kute kòt amijo anhỹro ba nhym kam kute kòt memã axwe kêt jarẽnh? Kati. Atemã ne wã. Nhym be, me kute tu amim Jeju markumrẽxbit. Kòtbit ne kute memã axwe kêt jarẽnh nhym me arỳm kum mexkumrẽx.

29 Djãm Metĩndjwỳnh kute mebê idjaerbite ba? Djãm kute me bajtemo ba kêt? Kati. Kute me bajtemdjwỳo ba. 30 Mỳkam? Bir, Metĩndjwỳnh pydji:. Kam dja mebê idjaerbê me my nhinhu kà rênha tu amim Jeju markumrẽx nhym kòt arỳm memã axwe kêt jarẽ. Nhym me bajtembê me my kà tãjadwỳ dja me ajte tãm. Dja me tu amim Jeju markumrẽx nhym kòt arỳm me adjwỳnhdjwỳmã axwe kêt jarẽ. 31 Djãm gwaj baje tu amim Jeju markumrẽxkam ne gwaj baje Metĩndjwỳnh kukràdjà kòt amijo anhỹrja kangamã? Kati. Nhym bê ne gwaj baje kukràdjà kanga prãm. Gwaj ba baje tu amim Jeju markumrẽxkam ne gwaj baje kukràdjà kòt amijo anhỹr prãmumrẽx.

## 4

*Kute Abraãomã axwe kêt jarẽnh'ã ujarẽnh.*

*Gar 3.6; Xij 2.23*

1 Kam gwaj akubyn amijo tẽn me bakukãmãre Abraão'ã ujarẽnh ma. Mỳj ne ta amikam kuma?

Djãm ta ne mex? Kati. <sup>2</sup> Djãm Abraão kute amijo ba mex pãnh Metĩndjwỳnh kum axwe kêt jarẽ? Kati. Kute amijo ba mex pãnh kute kum axwe kêt jarẽnh kêt. Ren kute amijo ba mex pãnh ren kum axwe kêt jarẽ nhym ren amimexo àmra ar ba. Nhym be, kati. Metĩndjwỳnhmã ne amimexo àmra kêt. <sup>3</sup> Mỳkam? Bir, djãm Abraão ta axwe kêt? Kati. Metĩndjwỳnh ne tu kum axwe kêt jarẽ nhym me arỳm 'ã ajarẽ. Me bakukãmãre amrêbê: memã kum,

“Abraão ne tu amim Metĩndjwỳnh kamnhĩxkumrêx nhym 'ã amim,

‘Be, nãm tu amim ikamnhĩxkumrêx ba kam ba tu kum axwe kêt jarẽ nhym arỳm imã mex.’  
Nãm Metĩndjwỳnh ã Abraão'ã amim ane.”

Nãm me bakukãmãre ã Abraão'ã memã ane. Nãm tu amim Metĩndjwỳnh kamnhĩxkumrêx nhym ta tu kum axwe kêt jarẽ.

<sup>4</sup> Be ga, me'õ me bẽnjadjwỳr'õmã àpênhja pumũ. Kute amim pi'òk kaprĩ kwỳ byr kadjy bẽnjadjwỳrmã apê. Nãm kadjy kum apê:n arỳm o ino re. Nhym kam bẽnjadjwỳr arỳm kum pi'òk kaprĩ ngã. Àpênh pãnh ne kum pi'òk kaprĩ ngã. Djãm kajgo got? Kati. Àpênh pãnh ne kum kungã.

<sup>5</sup> Nhym be, djãm me kute amijo ba mex pãnh Metĩndjwỳnh kute memã axwe kêt jarẽnh? Kati. Me kute amijo ba mex pãnh kute memã axwe kêt jarẽnh kêt. Me tu kute amim Metĩndjwỳnhbit markumrêx nhym kôtbit arỳm kute memã axwe kêt jarẽnh. Metĩndjwỳnh kute me axwemã axwe kêt jarẽnh djwỳnh ta kute ã memã anhỳr nhym me arỳm kum mexkumrêx. <sup>6</sup> Me bakukãmãre

Dawidjwỳ ne amrêbê: ja tãm jarê. Metĩndjwỳnh kute tu memã axwe kêt jarênh nhym me arỳm kum mexkumrêx. Me ja ne me kĩnhkumrêx. Me kute kukràdjà kôt amijo ba mex pãnh ne Metĩndjwỳnh kute memã axwe kêt jarênh kêt. Tãm ne me bakukãmãre Dawi 'ã ajarê. <sup>7</sup>Nãm memã kum,

“Metĩndjwỳnh kute wãnh me axweo biknor ne me kam ngryk kêt ne kute me axweo bipdjur ja ne me kĩ:nhkumrêx.

<sup>8</sup>Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute tu memã axwe kêt jarênh ja ne me kĩnhti:re ne.”

Nãm me bakukãmãre Dawi ã memã ane nhym me aben djô'ã arênh mō:n arênh mōr tãmtã gu me bakamingrãnyre baje arênh rã'ã. Mrãmri ne arênhkumrêx. Mrãmri Metĩndjwỳnh kute tu memã axwe kêt jarênhkam ne me kĩnhkumrêx.

<sup>9</sup>Djãm kute mebê idjaermãbit arênh? Djãm kute mebê idjaerbê me my kà rênh jamãbit arênh? Kati. Me bajtembê me my kà tãjadjwỳ.

Ga, Abraãodjwỳ ja ma. Abraão ne tu amim Metĩndjwỳnh kamnhĩxkumrêx nhym 'ã amim,

—Abraão ne tu amim ikamnhĩxkumrêx ba kam arỳm tu kum axwe kêt jarê, ane. Tãm ne gwaj arỳm kuma. <sup>10</sup>Mỳj ne kute kum axwe kêt jarênhkam kute? Djã ne kumrêx kum amimy nhinhu kà krãta nhym kam arỳm kum axwe kêt jarê? Kati. Kute amimy kà krã'yr kêttri ne kum axwe kêt jarê nhym arỳm kum mexkumrêx.

<sup>11</sup>Nhym kam Metĩndjwỳnh arỳm kum my kà krã'yr'ã kum karō. Nhym kabênkôt arỳm amijo tẽn arỳm amimy kà krãtan kam arỳm amijã maro ba. Nãm mar kunĩkôt amim,

—Be, amrêbê ne ba tu amim Metîndjwÿnh kamnhîxkumrêx nhym arÿm tu imã ijaxwe kêt jarênhkumrêx. Ga, imy kà krã'yrja pumũ, anhÿro ba. Amrêbê kute my kà krã'yr kêtri ne Abraão tu amim Metîndjwÿnh kamnhîxkumrêx nhym arÿm tu kum axwe kêt jarênhkumrêx.

Nhym kam tũmràm amimy kà krãtan arÿm ã amim anhÿro ba. ã amimy kà krã'yr'ã amim anhÿro ba. Mÿj kadjy ne kute my kà krã'yr kêtri kum axwe kêt jarê? Bir, me bajtem my kà tãja kunĩ kajmã'ã ne kum axwe kêt jarê. Abraãobê me kute amikajmã'ã Metîndjwÿnh marja kunĩ nhingêt kadjy. Dja me tu amim markumrêx nhym arÿm tu memã axwe kêt jarênhkumrêx. <sup>12</sup> Abraãobê ne me my kà rênhja nhingêt. Djãm Abraãobê ne me my kà rênhbit nhingêt? Kati. Abraão kute amimy kà krã'yr kêtri kute tu amim Metîndjwÿnh kamnhîxkumrêx. Nhym me kute Abraão kudjwa tu amim Metîndjwÿnh kamnhîxkumrêxja me ajbit Abraãobê me ingêt.

<sup>13</sup> Nhym ajtekam Metîndjwÿnh arÿm tu Abraãomê ô'ã tàmdjwÿ arkum ar kute meo aminhôn meo bamã arênhkumrêx ne arkum,

—Gamê adjô'ã atàmdjwÿmê dja gar apÿnh me ba djã kunĩkôt meo aminhôn meo aba. Meo aminhôn meo aba kute mrãmri ne me tàmdjwÿ ingêt nhõ nêkrêxo aminhôn o ba pyràk. Nãm ã tu Abraãomê ô'ã tàmdjwÿmã kabên pydjìn arênh o ane. Djãm ar kute Môjdjê kukràdjã mar ne kôt kute amijo anhÿro ba pãnh kute arkum ar kute meo bamã arênh got? Kati. Nãm ar tu amim Metîndjwÿnh kamnhîxkumrêx nhym arÿm tu arkum axwe kêt



jarëh kam arÿm kôt arkum kute meo bamã arë. Kabën pydjïn arë.

<sup>14</sup> Ne ren memã me kute Môjdjê kukràdjà maro ba pãnh ren memã kute meo bamã arë nhym kam me ren kute Môjdjê kukràdjà maro ba nhibej ren amim Metĩndjwÿnh kamnhĩx kêt. Nhym kam ren kabënja jarënh kajgo. Nhym be, kati. Djãm me kute kukràdjà mar ne kôt kute amijo anhÿro ba pãnh memã me kute meo bamã arë? Kati. Ja pãnh kute memã me kute meo aminhõ jarënh kêt. <sup>15</sup> Me kute Môjdjê kukràdjàbit maro baja ne Metĩndjwÿnh mekam ngrykbit. Mÿkam ne mekam ngrykbit? Bir, me kute kukràdjàkam amikràò ba prãm kam ne mekam ngrykbit. Nhym be, memã me kute Môjdjê kukràdjà jarënh kêt nhym me kute mar kêt jabit ne me kute kukràdjàkam amikrà kêt. Ren me arÿm memã arë nhym ren me arÿm kuma, kambit me kute kam amikrà. Nhym be, me kute mar kêt kam ne me kute kukràdjàkam amikrà kêt.

<sup>16</sup> Kam, me kute tu amim markumrëxja ne Metĩndjwÿnh memã me kute meo bamã arë. Mÿkam? Bir, dja Abraão djô'ã tàmdjwÿ kunĩ tu amim markumrëx nhym Metĩndjwÿnh ta arÿm tu kum me kaprĩ. Tu kum me kaprĩkam gêdja arÿm mrãmri tàmdjwÿ kunĩmã apÿnh me ba djàkam me ja nhõrkumrëx nhym me arÿm ar meo ba. Djãm mebê idjaer kute Môjdjê kukràdjà mar jabit dja meo ba? Kati. Me kute Abraão kudjwa tu amim Metĩndjwÿnh markumrëxja kunĩ dja me meo ba. Mrãmri ne kute me ja kunĩmã kute meo bamã arënhkumrëx. Abraãobê ne me bakunĩ nhingët.

<sup>17</sup> Metĩndjwÿnh ne amrëbê: me bakukãmãre

Abraãomã ja jarẽ. Kum me bakunĩ nHINGÊT jarẽ.  
Metĩndjwýnh kum,  
“Apýnh me ba djà krãptĩ:kam me jamã ne ba arým  
ajo me ingêt.”

Nãm ã Abraãomã ane. Nhym me arým 'ã pi'ôk  
no'ôk ne. Nhym me aben djô'ã arênhô mō:n  
arênhô mōr tãmtã gu me bakamingrãnyredjwý baje  
arênh rã'ã ne. Ga, mrãmri Abraão kubê me  
banhingêtkumrêxja pumũ. Abraão kute tu amim  
kamnhĩxkumrêxja ne arým Metĩndjwýnh nokrekam  
kubê me banhingêtkumrêx. Metĩndjwýnh ta ne  
kute akubyn me tyko tĩn ne mýjja kukãm 'ã ajarẽ.  
Mýjja kator kêt rã'ã nhym memãbit kute kator  
prãm kêt pyræk. Nhym be, Metĩndjwýnhmãbit  
arým mýjja amirĩt nhym arým kukãm 'ã ajarẽ.  
Ga, mrãmri Abraão kubê me banhingêtkumrêxja  
pumũ.

<sup>18</sup> Ne ren atemã me'õ ne ren te amiwýr kute  
meo aminhõja katorkam ama ne ren 'ã ukanga.  
Nhym be, kati. Nãm Abraão kute meo aminhõmã  
tu amiwýr kam amako tẽmkumrêx ne me kadjy  
tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx. Ne kam  
arým meo aminhõkumrêx, arým kubê me ingêt.  
Kubê apýnh me ba djà krãptĩkam me ja nHINGÊT.  
Metĩndjwýnh kute kum anhýr kôt. Kute kum, “Dja  
ã atãmdjwý krãptĩo ane”, anhýr kôt ne Abraão arým  
tu amiwýr me kamnhĩxkumrêx. <sup>19</sup> Nãm te amim,

—Arým Xaramẽ ar ibêngê:tte. Nã bãm te ar ikra'õ  
prãm:mje. Mrãmri ar ije me tykkam kra prãm kêtja  
pyræk, ane. Nãm te amim anen tu amim kamnhĩxo  
tẽmkumrêx. Arým ne Abraão'ã amex krãptĩ: kubê  
100 pyræk. <sup>20</sup> Djã ne Metĩndjwýnh kum kabẽn jarẽ  
nhym we amim,

—Dja ijo anhÿr jabej. Nàr kon. Dja ijo anhÿr kêt jabej? ane. Kati. Nãm tu amim kamnhÿx tÿxkumrëxo tẽ. Ne kam o Metÿndjwÿnhmã ra:x jarẽ.

<sup>21</sup> Nãm amim,

—Djãm Metÿndjwÿnh 'irere:k got? Mrãmri kute imã ikra jarënh kôt dja imã ikra nhõrkumrëx, ane.

<sup>22</sup> Kute ã amim anhÿrkam ne Metÿndjwÿnh arÿm 'ã amim,

—Ba tu kum axwe kêt jarẽ nhym arÿm imã mex ne, ane. <sup>23</sup> Djã ne Abraãobit man amim, “Ba tu kum axwe kêt jarẽ”, ane nhym me'ã pi'òk no'òk ne? Kati. <sup>24</sup> Gwaj badjwÿ ne arÿm gwaj bama. Dja gwaj tu amim Metÿndjwÿnh kamnhÿxkumrëx nhym arÿm gwaj bamãdjwÿ axwe kêt jarẽ. Metÿndjwÿnh kute akubyn gwaj banhõ Bënjadjwÿr djwÿnh Jejuo tÿn djwÿnh dja gwaj tu amim kamnhÿxkumrëx, tu amim markumrëx nhym arÿm gwaj bamãdjwÿ axwe kêt jarẽ gwaj kam arÿm kum bamex ne.

<sup>25</sup> Nãm me memã Jeju kanga nhym me arÿm kubÿ. Mÿj kadjy? Bir, kute gwaj bajaxweo pãnh kadjy ne me Jeju kanga nhym me arÿm kubÿ. Kubÿ nhym arÿm akubyn o tÿn. Kute gwaj bamã axwe kêt jarënh kadjy ne akubyn o tÿn.

## 5

*Kritu tykkôt me umar mex ne kÿnh.*

*Mat 5.12; A Kô 4.8; Pir 1.28; Ped k 4.13*

<sup>1</sup> Gwaj baje tu amim Jeju markumrëxkam ne Metÿndjwÿnh arÿm gwaj bamã axwe kêt jarẽ. Kute gwaj bamã axwe kêt jarënhkam arÿm gwaj bakam ngryk kêt ne. Bënjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu gwaj bajaxwe pãnh tokrykam ne gwaj bakam ngryk

kêt. Gwaj bakam ngryk kêtkam ne gwaj arým badjumar me:xkumrêx ne ar baba. <sup>2</sup> Jejukôt ne Metĩndjwýnh arým kute gwaj ba mar. Gwaj tu amim Jeju markumrêx nhym arým kute gwaj bamarkumrêx. Gwaj kum amijarê nhym arým tu kum gwaj bakaprĩkumrêx.\* Tu kum gwaj bakaprĩkumrêx gwaj arým kôt badjãm týx. Dja gwaj ĩ Metĩndjwýnh mexkumrêx pumũ. Baje Metĩndjwýnh me:xkumrêx pumũnhkam amakbê gwaj bakĩnhkumrêx.

<sup>3</sup> Ne kam te apýnh gwaj badjumar punu, batokry djàri gwaj bawýr bôx gwaj bakĩnhkumrêx. Gwaj badjumar punu, batokry japôkmã bakĩnhkumrêx. Mýkam? Bir, gwaj kam amim,

—Dja ba te itokryn mã Jeju kôt ar amijo iban 'ã idjukanga kêt. <sup>4</sup> Mã kôt ar amijo iba:n kam arým kum imexkumrêx. Kum imexkumrêx ne kam arým tu amiwýr kamnhĩxkumrêx. Nã gwãm ã amim anen kuman arým bakĩnhkumrêx.

<sup>5</sup> Baje omũnhkumrêxkam amakbê mýj dja gwaj amikam kuman kôt batýx. Bir, kum gwaj bajabê:. Nãm gwaj bamã Karõ jano nhym arým gwaj bamã arêngo ba. Gwaj bamã,

—Ga, Metĩndjwýnh kum ajabê:ja pumũ, anhýro ba. Ne kum gwaj bajabêja prĩne gwaj bamã o amirĩt mex gwaj arým amikam kuma. Ja ne gwaj kuman arým baje kam amakjakam batýx. Baje Metĩndjwýnh pumũnhkumrêxkam amakjakam batýx.

---

\* **5:2** Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhym pãnh kum gwaj bakaprĩ Kati. Gwaj ba ne gwaj te bajaxwe kêtmã. Nhym be, ta ne tu kum gwaj bakaprĩ.

<sup>6</sup> Amrêbê ne gwaj te: kum bamex prãmje ne mã: bajaxwe rã'ã ne nhym arÿm ò akati bôx nhym arÿm Kritu gwaj bapãnh ty. Metĩndjwÿnh kute amrêbê tyk nhõ akati'ã kum karõ kôt ne akati wajêt nhym Kritu arÿm gwaj bapãnh ty. Gwaj ba ne gwaj bamã Metĩndjwÿnh kĩnh kêt ne ar baba nhym arÿm gwaj bapãnh ty.

<sup>7</sup> Djãm gwaj bajõ ne gwaj ren baje me'õ jaxwe pytår kadjy ty? Kati. Djã ne gwaj ren bajõ baje me'õ kute katåt amijo baja pytår kadjy ren batyk prãm? Kon. Gwaj baje me'õ djukaprĩ pytår kadjy mrãmri ren batyk prãm jabej.

<sup>8</sup> Nhym be, djãm gwaj ba ne gwaj katåt amijo baba nàr badjukaprĩ? Kati. Gwaj ba ne gwaj bajaxwe: nhym Kritu arÿm kute gwaj bapytår kadjy ty. Nãm Metĩndjwÿnh ã kum gwaj bajabêo amirĩto ane.

<sup>9</sup> Kamrõ prõt ne tykja kam ne Metĩndjwÿnh arÿm gwaj bamã axwe kêt jarẽ gwaj arÿm kum bamex ne. Gwaj baje ja markam ne gwaj amim,

—Mrãmri ne Kritu kute Metĩndjwÿnh ngrykbê ipytår mexkumrẽx, ane.

<sup>10</sup> Amrêbê ne gwaj Metĩndjwÿnho bakurê djwÿnh nhym Kra arÿm ty. Ty nhym Metĩndjwÿnh arÿm gwaj bajo õbikwa. Kute gwaj bajo õbikwakam ne gwaj arÿm amim,

—Mrãmri dja amim ipytår me:xkumrẽx. Arÿm tyn akubyn tĩn ne. Kam dja ipytår mexkumrẽx, ane. <sup>11</sup> Djãm jabit? Kati.

Ajte. Gwaj Metĩndjwÿnhkam bakĩ:nhkumrẽx. Bẽnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu djapênhkôt kam bakĩnhkumrẽx. Kute gwaj bajaxweo pãnhkôt bakĩ:nhkumrẽx.

*Me kute tu amim Kritu markumrëxja tñ.*

*Kô k 15.21*

<sup>12</sup> Nhy m be, Adão pydji me kukãm axwe nhy m kam me kunĩ kudjwa arým axwen arým ty. Me kunĩ Adão kudjwa axwekam arým kunĩ ty. <sup>13</sup> Mÿj ne me axwekam kute? Bir, Metĩndjwÿnh kute Mõjdjêmã kukràdjã jarënh nhy m amũ amidjõ'ã kute memã arënh kêttri ne me arým pykakam axwe ar ba. Nhy m be, djãm kute memã kukràdjã jarënh kêttri Metĩndjwÿnh kute memã kum, “Ajaxwe”, anhÿr? Kati. Kute memã kukràdjã jarënh kêttri nhy m me kute mar kêttri ne kute memã axwe jarënh kêt. <sup>14</sup> Nhy m be, kute pidjõ krën kêt kadjy kabën ja ne Adão arým kam axwe. Djã ne me kunĩ Adão kõt ã axweo ane? Djã ne me ã Metĩndjwÿnh kabënkam amikràò ane? Kati. Me te Metĩndjwÿnh kabënkam amikrà kêt ne arým axwe. Ne kam arým ty. Axwekam aben djõ'ã ty: nhy m kam arým Metĩndjwÿnh Mõjdjêmã kukràdjã jarë. Adão kumrëx axwe nhy m me kunĩ kudjwa axwe. Nhy m be, me'õdjwÿ amrë mõrmã ne atemã ne ukapri. Jeju ne ukapri.

<sup>15</sup> Gwaj Adãomẽ Jeju Kritisem abenã ar maro nhÿ. Adão axwe nhy m Jeju Kritisem ukapri. Adão pydji axwekam ne me krãpti: ty. Aben djõ'ã ty. Nhy m be, Jeju Kritisem pydji tu kum me kapri:kumrëxkam<sup>†</sup> ne arým amim me krãpti: pytà. Metĩndjwÿnh tu kum me kapri nhy m Jeju Kritisem ukapri ne arým me axwe krãpti: pytà. <sup>16</sup> Adão pydji axwekõt mÿjja kator nhy m be, Jeju

---

<sup>†</sup> **5:15** Djãm me ta ne me axwe kêt nhy m arým pãnh kum me kapri Kati. Me ta ne me te: axwe kêt mã nhy m ta arým tu kum me kapri.

djukaprĩkôt mỳjja kator. Apỹnh mỳjja kator. Adão pydji axwe kôt Metĩndjwỳnh arỳm kam ngryk ne pãnh memã biknor jarẽ nhym me arỳm me biknor tokry djàkam akuno. Nhym be, te apỹnh me axwe djàri krãptĩ nhym Metĩndjwỳnh kute memã Jeju nhõr kôt memã axwe kêt jarẽ nhym me arỳm kum mex ne. <sup>17</sup> Adão pydji axwekôt me kunĩ aben djô'ã ty. Nhym be, Metĩndjwỳnh tu kum me kaprĩn tu memã axwe kêt jarẽ nhym me arỳm kum mex ne. Kute memã axwe kêt jarẽnhkôt dja me tĩn. Nãm me Jejuo aminhõ nhym Metĩndjwỳnh arỳm kum me kaprĩ:kumrẽx nhym me tĩn. Adãokôt ne me ty. Nhym be, Jeju Kritu pydjikôt ne me tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

<sup>18</sup> Adão kute pidjô krẽnkôt axwe. Axweja pydji kôt ne Metĩndjwỳnh arỳm me kunĩmã biknor jarẽ nhym me arỳm me biknor tokry djàkam akuno. Nhym be, Jeju Kritu me axwe pãnh ty. Ja pydjikôt ne Metĩndjwỳnh arỳm memã axwe kêt jarẽ nhym me arỳm kum mex ne. Me kum axwe kêt kam me kunĩ arỳm Metĩndjwỳnh kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. <sup>19</sup> Bir, me'õ pydji kute Metĩndjwỳnh kabẽn kangakam Metĩndjwỳnh arỳm me krãptĩmã axwe jarẽ. Nhym be, me'õ pydji kute Metĩndjwỳnh kabẽn markumrẽxkam dja Metĩndjwỳnh arỳm me krãptĩmã axwe kêt jarẽ nhym me arỳm kum mex ne.

<sup>20</sup> Nhym ajtekam Metĩndjwỳnh arỳm memã Mõjdjê kukràdjà jarẽ. Apỹnh me axwe djàrio krãptĩ: kadjy ne memã kukràdjà jarẽ. Nhym be, te apỹnh me axwe djàri krãptĩ: nhym ukaprĩ:. Me te mã axwe nhym mã ukaprĩ:. Ukaprĩo amũ amikamẽn arỳm ukaprĩ ra:x ne. <sup>21</sup> Mỳj kadjy?

Bir, me mã axwe:n te axwe kêt prãmje. Ne kam arým me biknor tokry djàkam akuno. Nhy m be, Metĩndjwýnh tu kum me kaprĩ:kumrêx ne memã axwe kêt jarê ne kam arým meo ba. Meo ban memã tĩn jangij nhy m me kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nãm me tu amim me banhõ Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu markumrêx ne kam arým Metĩndjwýnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

## 6

*Me Kritumê ro'ã tyk ne akubyn tĩn.*

*A Kô 5.17; Gar 2.20; Kor 2.13*

<sup>1</sup> Te gwaj bajaxwe nhy m Metĩndjwýnh tu kum gwaj bakaprĩ. Djãm tu kum gwaj bakaprĩkam dja gwaj we abenmã kum,

—Gwaj mã bajaxwe ar baba rã'ã. Gêdja kam Metĩndjwýnh tu kum gwaj bakaprĩ:kumrêx, ane? Djãm gwaj baje ã abenmã anhỹrmã? <sup>2</sup> Arkati. Arým gwaj tu bajaxwe kangakumrêx. Baje mrãmri ne me tyk kute tu axwe kangakumrêx pyræk. Djãm kam gwaj bajaxwe rã'ãmã? Arkati. <sup>3</sup> Me kute ngômã gwaj bajangjênhja kunĩ gwaj amim,

—Ba Kritu Jejumê itypdji. Ne kam arým kute mrãmri ne Kritumê ro'ã ityk ne ijadjàr pyræk. Nã gwãm ã amim ane. Djãm ar aje ja mar kêt?

<sup>4</sup> Kam, me kute ngômã gwaj bajangjênhkam ne kute gwaj Kritumê ro'ã batyk ne bajadjàr pyræk. Ga, Bãm mexo uma:n arým akubyn Krituo tĩnja pumũ. Gwaj badjwý baje mrãmri ne Kritumê ro'ã akubyn batĩn pyræk. Gwaj ã amimaro ane. Kam dja gwaj atemã amijo baba nyo amijo baban katàt amijo baba.



<sup>5</sup> Godja gwaj kumê batipdjikam baje ro'ã batyk pyrâk jabej dja gwaj kam kumê baje mrãmri ne ro'ã akubyn batîn pyrâk. <sup>6</sup> Bir, amrêbê ne gwaj ar bajaxwe: baba. Ne kam Jejumê batipdjin arým kute ro'ã pîte'y'ã arým bajarij pyrâk. Ne kute bajaxwe wãnh arij pyrâk. Gwaj ã amimaro ane. Gwaj kam arým bamã bajaxwe prãm kêt. Arým gwaj Jejumê batypdji. Ne kam baje bajaxweo krã'yr mar mexkumrêx. <sup>7</sup> Ga, arým me tykkam me ajte axwe kêtja pumû. Gwaj badjwý arým baje Jejumê ro'ã batyk pyrâk ne bamã bajaxwe prãm kêt.

<sup>8</sup> Godja gwaj baje ro'ã batyk pyrâk mar jabej ne kam arým baje ro'ã akubyn batîn pyrâk jadjwý mar ar o baba. Tãm ne gwaj baje tu amim markumrêx. <sup>9</sup> Mýkam? Bir, Kritu arým mrãmri akubyn tînkam ajte tyk'ýr bôx prãm kêtumrêx. Dja ajte tyk prãm kêtumrêx. Tãm ne gwaj baje ajte markumrêx. <sup>10</sup> Mýkam? Bir, tykkam ne arým gwaj bajaxwe pãnh tyk mãmdji. Nhym be, jakam ne akubyn tîn ne ar ba. Metîndjwýnh kabên kôt ar amijo ba kadjy tîn ne ar ba.

*Me kute wãnh axwemã irerkumrêxmã.  
Rô 8.4; Ep 4.17; Kor 3.5; Ped k 4.1*

<sup>11</sup> Tãm dja gar amijã aman amim,

—Badjwý ne ba ije me'õ tyk pyrâk ne tu wãnh ijaxwemã inhirerkumrêx. Nhym be, jakam ije Metîndjwýnhkôt katàt ar amijo iba kadjy ne ba ije me'õ tyk ne akubyn tîn pyrâk ne ar iba, ane. Dja gar ã amim ane. Gwaj banhõ Bënjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritumê batipdji kôt dja gar ã amim ane.

<sup>12</sup> Ba ar amã me'õ'ã ajarê gar ama. Me'õja ne õ bënjadjwýrmã àpênh ar ba ne kubê utî:n amim,

—Ba te ije bĕnjadjwÿr kangan ikator ne ate ikrĕn ityk djà kĕt prĕmje. Nhym iĵa no tÿx ne mĕ iĵano djan idjĕpĕnh'ă inĕ ne, ane. Ar gadjwÿ ar aje me'ôja pyrĕk ne te ajaxwe kĕt prĕmje ne ajaxwe rĕ'ă. Kwĕrĭk wĕnh ajte amĕ ajaxwe prĕm kĕt. Jakam akubyn kubĕ aminĕ gĕ ar anhĭo ba kĕt, ar anhĭ tyk prĕmjao ba kĕt. <sup>13</sup> Kwĕrĭk wĕnh kum adjĕpĕnhmĕ me axwe nhĭ bĕnjadjwÿrmĕ amijarĕnh kĕt. Kwĕrĭk wĕnh kum aminhikra, amipar, amino, amidjumar djà jarĕnh kĕt. Dja gar kĕt ajaxwe. Kubĕ aminĕ. Nhym be, aje me'ô tyk ne akubyn tĭn pyrĕk dja gar Metĭndjwÿnhmĕ amijarĕ, kum aminhikra, amipar, amino, amidjumar djà jarĕ. Ne kam arÿm kĕt katĕt amijo aba.

<sup>14</sup> Amrĕbĕ ne gar amim,

—Ba dja ba Mĕj djĕ kukrĕdjĕ man kĕt amijo anhÿro iban arÿm kĕt Metĭndjwÿnhmĕ ijaxwe kĕt, anhÿro aban te kĕt amijo anhÿr prĕmje ne ajaxwe rĕ'ă. Nhym be, jakam ne gar amim,

—Metĭndjwÿnh djukaprĭtire ta ne tu ijo mex, anhÿro aban arÿm tu amim markumrĕxo aba. Kam ar aje wĕnh ajaxwemĕ anhirer kadjy atÿx.

*Me kute Metĭndjwÿnho bĕnjadjwÿrn kum ĕpĕnhmĕ.  
Kĕ k 7.22; Gar 5.1*

<sup>15</sup> Gwaj baje Mĕj djĕ kukrĕdjĕ marn kĕt amijo anhÿro babakĕt Metĭndjwÿnh kute gwaj bajo mex kĕt. Nhym be, tu kum gwaj bakaprĭkĕt ta kute gwaj bajo mex. Djĕm kam gwaj baje we amim,

—Ba gĕt ijaxwe rĕ'ă. Tu kum ikaprĭkam ba gĕt ijaxwe rĕ'ă. Dja imĕ ijaxwe pĕnh jarĕnh kĕt, anhÿr ne kam kĕt bajaxwe rĕ'ămĕ? Kati.

<sup>16</sup> Godja gar me axwe nhĭ bĕnjadjwÿrmĕ kum,

—Ă. Ba amă apê ga arÿm ijo aba, anhÿr jabej gar arÿm kum adjăpênhkumrêx. Ne kam arÿm ajaxwen kam ô'ă arÿm akuno, me biknor tokry djăkam akuno. Nhym be godja gar Metîndjwÿnhmă kum,

—Ba akabên kôt amă idjăpênhkumrêx, anhÿr jabej ne arÿm Metîndjwÿnho ar anhô bĕnjadjwÿrkumrêx jabej arÿm aje kabên marn kôt amijo anhÿro aba. Ne kam arÿm ô'ă ajaxwe kêt ne akatăt. Djăm ar aje ja mar kêt?

<sup>17</sup> Nhym be, ba Metîndjwÿnhmă ar akam amikînh jarê. Gar amrêbê me axwe nhô bĕnjadjwÿrmă apê. Kum adjăpênhri te katăt aje amijo abamăn arerekre. Ne arÿm jakam mrămri aje Metîndjwÿnh kabên markumrêx. Me kute ar amă Metîndjwÿnh kabên jarênhja amă kînh. Ne kam mrămri aje mar ne kôt amijo anhÿro abakumrêx. <sup>18</sup> Ne kam arÿm ajaxwe kêtămă atÿx ne arÿm akatăt. Abê Metîndjwÿnh nhô ăpênh ne arÿm kôt katăt ar amijo aba.

<sup>19</sup> Ar ano rerekren ar ajamak mex kêt kam ne ba tu pykakam me kukrădjă kôt ar amă ikabên jarê. Amrêbê ne gar aje me axwe nhô bĕnjadjwÿrmă adjăpênh kadjy kum amijarê, kum aminhikra, amipar, amino, amidjumar djă jarê. Aje amŭ ajaxweo amikamĕnh kadjy kum amijarê nhym ar ajo ba. Gar kum apĕn te katăt amijo abamăn arÿm arerekre. Nhym be, jakam dja gar Metîndjwÿnho ar anhô bĕnjadjwÿr ne kum adjăpênhkumrêx. Ne kam aje katăt amijo abamă arÿm atÿx ne. Dja gar kum atÿx ne arÿm katăt amijo aban amŭ kum amexo amikamĕnho mŭ.

20 Me axwe nhõ bēnjadjwÿrmã adjàpēnhri Metīndjwÿnh kute ar ajo ba kētkumrēx gar te katàt kôt amrānh mex prāmje. 21 Jakam dja gar akubyn amijo tēn amima. Kam amikam apijām ne. Amrēbē ate ar abakam mÿj got gar me axwe nhõ bēnjadjwÿrkam amim aby. Arkati. Ar ga ne gar ar mekôt aba kajgo. Me ate ar ba djô'ã ne me me biknor tokry djakam akuno. 22 Nhym be, jakam ne Metīndjwÿnh arÿm me axwe nhõ bēnjadjwÿrbē ar apytà gar kum adjàpēnh ar aban arÿm ô'ã amexkumrēx. Ne amũ amexo amikamēnho mōn kam ô'ã arÿm Metīndjwÿnhkôt atīn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne.

23 Tām ne ja. Me axwe pānh ne me arÿm me biknor tokry djakam akuno. Nhym be, Metīndjwÿnh ne kute memã tīn jangjēnh nhym me arÿm kôt tīn ar ba rã'ã: rã'ã ne. Djām me kute kum o pānhkam kute memã angjēnh? Kati. Me kute kum o pānh kētkam tu kute memã angjēnh. Me kute tu amim gwaj banhõ Bēnjadjwÿr djwÿnhbē Jeju Kritu markumrēx nhym arÿm ta kum me kaprīn kute memã kôt tīn jangjēnh.

## 7

*Me kute Kritubit marn kôt amijo bamã kute arēnh.*

*Rô 8.2; Gar 4.1; Ep 2.2; Kor 3.7*

1 Akmere, àpnhĩre ar, Metīndjwÿnh kute Mōjdjēmã kukràdjà jarēnh gar aje mar mexja, ar amã ne ba ikabēn. Me tīnri ne me kute kukràdjà mar ne kôt kute amijo anhÿro bamã. Nhym be, djām me arÿm tykkam kute kôt amijo bamã? Kati.

Arÿm me tykkam me kute kôt amijo ba kêt. Djãm ar aje ja mar kêt got?

<sup>2</sup> Ba ar amã arẽ. Me'õ nire arÿm mjênkam dja arek mjên'ã ngrà. Metĩndjwÿnh kukràdjàkôt arek mjên'ã ngrà. Mjên tĩnri 'ã ngrà. Godja mjên'ã ngrà kêt jabej arÿm Metĩndjwÿnh kukràdjàkam amikràn arÿm axwe. Nà, dja mjên tĩnri 'ã ngrà. Nhy m be, arÿm kubê mjên tykkambit dja arÿm 'ã ngrà kêt.

<sup>3</sup> Godja mjên tĩnri me'õdjwÿ'ÿr mõr jabej nhy m me arÿm kum mjênkam axwe jarẽ. Arÿm ne me'õjao akĩ. Nhy m be, godja mjên arÿm kubê ty nhy m my 'õmẽ arkum aben kĩnh kwãrĩk wãnh ar abenwÿr mõ. Djã ne kam ar Metĩndjwÿnh kukràdjàkam amikrà? Kati. Arÿm mjên kubê tykkam nhy m ar kute abenwÿr mõrkam kute kukràdjàkam amikrà kêt. Me kute kum mjênkam axwe jarẽnh prãm kêt kumrẽx. Tãm dja gar ama.

<sup>4</sup> Mjên tykkam kukràdjaja mÿj'ã ne ba ar amã arẽ? Mÿj ne gar aje kam marmã? Bir, amrêbê ne gwaj Metĩndjwÿnhmã bamex kadjy Môjdjê kukràdjà man kôt amijo anhÿro baba. Tãm ne kute mrãmri ne gwaj bamjên arÿm tyk pyræk. Jakam ne gwaj baje kukràdjà kôt amijo baba prãm kêt. Jakam arÿm Kritu tyn akubyn tĩn ne. Kritumẽ batipdjikam ne gwaj baje Môjdjê kukràdjà marn kôt amijo anhÿro baba prãm kêt. Kam Metĩndjwÿnhmã bamex kadjy gwaj Kritubit man kôt ar amijo baba. Ja'ã ne ba ar amã mjên tykkam kukràdjà jarẽ. Kritu tyk ne akubyn tĩnjamẽ batipdji kadjy ne gwaj Kritu man kôt ar amijo baba. Metĩndjwÿnhmã bamexkumrẽx kadjy gwaj Kritu man kôt ar amijo baba.

<sup>5</sup> Amrêbê gwaj ba baje amidjwýnhbit o kñnh prãm kam ne gwaj tu bajaxwe:. Me te Mòjdjê kukràdjào gwaj bajaxwe nêje gwaj bajakre gwaj bajamakre kêt ne kam bajaxwe: ne. Metĩndjwýnhkam bajaxwe: ne. Nym bit kute me biknor tokry djàkam gwaj baměnhmã. <sup>6</sup> Amrêbê ne gwaj baje te Mòjdjê kukràdjà marn te kôt amijo anhỹro baba. Ne amim,

—Dja ba Mòjdjê kukràdjà man kôt amijo anhỹro iban arým Metĩndjwýnhmã ijaxwe kêt, anhỹro baba. Ne kam kôt te bajaxwe kêt prãmje.

Nym be, jakam arým gwaj Kritumě batipdjikam baje ro'ã batyk pyrãk ne arým baje ajte Mòjdjê kukràdjà tũm'ã pi'òk no'òkja mar prãm kêt. Djãm gwaj baje ajte amim,

—Dja ba Mòjdjê kukràdjà man kôt amijo anhỹro iban arým Metĩndjwýnhmã ijaxwe kêt, anhỹrmã? Kati. Gwaj baje amim anhỹr kêt kumrêx. Jakam ne gwaj mýjja ny man amim,

—Arým ne Metĩndjwýnh Karõ iwýr bõx ne ijo ba. Ta ne kute Metĩndjwýnhmã ijo mexo ba, anhỹro baba.

*Dja me Mòjdjê kukràdjà man kôt amijaxwe ma.*

*Rô 3.20, 5.20*

<sup>7</sup> Metĩndjwýnhmã gwaj bajaxwe kêt kadjy ne gwaj ajte Mòjdjê kukràdjà kôt amijo anhỹro baba kêt. Kam, djãm gwaj we baje amim,

—Mòjdjê kukràdjà punu, anhỹr jabej? Arkati. Ne ba ren Mòjdjê kukràdjà mar kêt ne ren amijaxwemã ikator kêt ne ren ajte amijaxwe mar kêt. Ë, ren me Mòjdjê kukràdjào nêje ikukrà kêt, imã me'õ nhõ mýjja pro kñnh ne amim 'ã karõ kêt kadjy

ren ikukrà kêt ba ren tu imã me ò mỳjja pro kĩnh ne 'ã amim karõo iban kam ren kam amijaxwe ja mar kêt. Me kute nêje ikukrà kêt kam ne ba ren kam amijaxwe mar kêt.

<sup>8</sup> Nhym be, kati. Arỳm ne me Mòjdjê kukràdjào nêje ikukrà. Ba kam arỳm amijaxwe ma. Ba kàjbê imã me'õ nhõ mỳjja puro kĩnh nhym me Mòjdjê kukràdjào mã imã,

—Kwãrĩk wãnh amã me ò mỳjja puro prãmje ar aba kêt, ane. Ba kam ba arỳm imã me ò mỳjja pro kĩ:nh. Ne kam arỳm me ò mỳjja puro prãmje ar iba. Ne arỳm imã apỹnh me ò mỳjja puro kĩ:nh ne arỳm ijaxweo imõr me:x ne. Ne ren Mòjdjê kukràdjà kêt nhym ren me mar kêt nhym ren me axwe ren kute kajgo pyræk. Kam ne ba ren badjwỳ ren amijaxwe mar kêt ne. Nhym be, kati. Arỳm ne ba kukràdjà man ajte kôt ijaxwe ma.

<sup>9</sup> Amrêbê ije Mòjdjê kukràdjà mar kêt ri ne ba ate ikrãn amim,

—Dja ba Metĩndjwỳnhkôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, anhỹro iba. Ne kam kute itĩn pyræk ne ar iba. Ne kam arỳm Mòjdjê kukràdjà man amim,

—Je, arỳm ijaxwe:. Ijaxwe pãnh dja Metĩndjwỳnh arỳm ikangan me biknor tokry djækam imẽ, ane. Ba kam arỳm ityk pyræk. <sup>10</sup> Ba arĩk amim,

—Dja ba Mòjdjê kukràdjà mextire man kôt amijo anhỹro iban arỳm Metĩndjwỳnh kôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Ne kam te ije kôt amijo anhỹrmãn kam arỳm amim,

—Ijaxwe:. Dja Metĩndjwỳnh ikangan me biknor tokry djækam imẽ. Nã bãm ã amim ane. Ne kam ije Mòjdjê kukràdjà mextire markam amityk ma.

11 Mỳkam? Bir, ba ne ba amim ijêx ne aminoo aknon amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjà man kôt amijo anhÿro iban Metĩndjwÿnh kôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Nhyim be, kati. Me kunĩ te kute kukràdjà marn kôt amijo anhÿr prãmje, ne kam kam amikràò ba. Badjwÿ ne ba kam amikràò iba. Ne kam aminoo aknon arĩk amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjà man kôt amijo anhÿro iban arÿm Metĩndjwÿnh kôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Nhyim be, kati. Ije kukràdjàkam amikràkam dja Metĩndjwÿnh me biknor tokry djàkam imě. 12 Djãm kam Môjdjê kukràdjà punu? Kati. Mexkumrěx. Metĩndjwÿnh kukwakam ne Môjdjê kute memã kukràdjà jarěnh. Môjdjê kute kam me axwe kêt kadjy me akre katàtkumrěx. Kukràdjà mexkumrěx.

13 Djãm Môjdjê kukràdjà mex kôt ije amijo anhÿr djô'ã ne ijaxwen me biknor tokry djàkam itěmmã? Arkati. Ba kukràdjà maro iban kam arÿm amijaxwemã ikaton amima. Ne kam te kukràdjà kôt amijo anen mã ijaxwen kam arÿm mã amim,

—Dja Metĩndjwÿnh ijaxwe pãnh me biknor tokry djàkam imě. Be, ijaxwe ne punu:re, anhÿro iba.

*Ta te: axwe kêt prãmje mã axwe'ã kute amijarěnh.*

### *Gar 5.17*

14 Metĩndjwÿnh Karõ ne Môjdjê kukràdjà jarě. Nhyim be, jakam djê ne ba mã Metĩndjwÿnh Karõ ma? Kati. Imã ijaxwe prã:m ne te ijaxwe kêt prãmje. 15 Djãm imã mÿjja kĩnhja ne ba o iba? Kati. Imã mÿjja kĩnh kêtja ne ba o iba. Mỳkam ne ba



o iba? Kon. Ije mar kêt. <sup>16</sup> Imã mỳjja kĩnh kêtò ibakam ba arỳm amim,

—Mrãmri, Mòjdjê kukràdjà mexkumrẽx, ane. <sup>17</sup> Djãm kam ba ne ba o iba, imã mỳjja kĩnh kêtjao iba? Kati. Ikadjwỳnhbê ijaxwe ja ne 'ã imã apnên ijo ba. <sup>18</sup> Djãm imex got? Ije amidjwỳnhbito kĩnh prãmkam djãm imex got? Ije mỳjja mexo iba kadjy te imã mỳjja mexbit kĩnh. Kam, ije mỳjja mexbito iba kadjy mỳj dja ba amijon? Kon. Ije amikam mar kêtumrẽx. <sup>19</sup> Imã mỳjja mex kĩnhja djãm tãm ne ba o iba? Kati. Imã ijaxwe kĩnh kêtja ijaxwe ja ne ba o iba. Te imã ijaxwe kĩnh kêt mã o iba. <sup>20</sup> Kam, imã ijaxwe kĩnh kêtjao ibakam djãm ba ne ba o iba? Kati. Ikadjwỳnhbê ijaxwe ja ne ijaxwe'ã imã apnên ijo ba.

<sup>21</sup> Kam, djã ne ba mrãmri mỳjja mexo ibakumrẽx? Kati. Bit ije mỳjja mexo iba kunĩkôt ne ba mã mỳjja punu o iba. <sup>22</sup> Ba ne ba imã Metĩndjwỳnh kukràdjà kĩnh. <sup>23</sup> Nhy m be, ikadjwỳnhbê ijaxwe ja ne ijaxwe'ã imã apnê. Ba amim, “Ba on imexbit”, ane. Ne kam mã ijaxwen te ijaxwe kêt prãmje. Ije mỳjja mexo iba prãm kunĩkôt mã ijaxwe. <sup>24</sup> Ba amim,

—ÿ, watĩre. Ikadjwỳnhbê ijaxwe ja ne ijaxwemã ingrêk prãm ba arỳm me biknor tokry djakam itẽmmã. Mỳj me'õ dja ikadjwỳnhbê ijaxwe jabê ipytà? Nã bã m ã amim ane. <sup>25</sup> Bir, gwaj banhõ Bẽnadjwỳr djwỳnhbê Jeju Kritu dja ikadjwỳnhbê ijaxwebê ipytà. Ba kam mã Metĩndjwỳnhmã amikĩnh jarẽ. Tãm ne ja.

Ba kam mã amim,

—Ba on Metĩndjwỳnh kabẽn kôtbit amijo iba, ane. Nhyim be, ikadjwỳnhbê ijaxwe mã kute ijo ba prãmkuurẽx. Tãm ne ja.

## 8

### *Me kute Metĩndjwỳnh Karõ marja tĩn.*

<sup>1</sup> Kritu Jejumẽ gwaj batipdji nhyim arỳm kute gwaj bakadjwỳnhbê bajaxweo apêxmã. Kam, Metĩndjwỳnh kute gwaj bamã bajaxwe pãnh jarẽnh kêt gwaj me biknor tokry djàkam babiknor kêtkuurẽx. Baje amidjwỳnhbito kĩnh kadjy bajaxweo baba kêtja, baje Metĩndjwỳnh Karõ kôt amijo babaja, gwaj ba dja gwaj me biknor tokry djàkam babiknor kêtkuurẽx.

<sup>2</sup> Mỳkam? Bir, gwaj mã bajaxwekam arỳm me biknor tokry djàkam batẽmmã. Nhyim be, gwaj arỳm tu amim Kritu Jeju markuurẽx nhyim Metĩndjwỳnh Karõ gwaj babê bajaxwe kurẽn kubê gwaj bamã tỳx jadjà gwaj kam arỳm katàt amijo baba kadjy batỳx. Ne kam babiknor kêtkuurẽx ne Metĩndjwỳnhkôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. <sup>3</sup> Bir, gwaj baje amidjwỳnhbito kĩnh kadjy bajaxweo babakam ne gwaj te: katàt baje amijo baba prãmje ne te baje Mõjdjê kukràdjà mar ne te kôt baje amijo baba mexmã. Nhyim kam Metĩndjwỳnh pykamã ta Kra pydji jano nhyim ta amijo kute me axwe nhĩ pyræk ne ar ba. Nãm aminhĩ tã pĩte'y'ã wajêt nhyim Metĩndjwỳnh arỳm gwaj bamã tỳx jadjà. Katàt baje amijo baba kadjy arỳm gwaj bamã tỳx jadjà nhyim gwaj bajaxweja arỳm gwaj bamã rerekren ajte kute gwaj bajo ba kêt.

<sup>4</sup> Dja gwaj amidjwÿnhbito kÿnh kêt ne bajaxweo baba kêt ne Metÿndjwÿnh Karõ man kôt ar amijo baba. Nhym kam arÿm gwaj bamã tÿx jadjà. Gwaj bajaxwe kêt kadjy bamã tÿx jadjà. Gwaj kam arÿm kum bajaxwe kêt ne katàt ar amijo baba. Ne kam arÿm tu Môjdjê kukràdjà kôt katàt ar amijo baba.

*Me ta kute amidjwÿnhbito kÿnh.*

*Gar 5.16*

<sup>5</sup> Bir, me ta kute amidjwÿnhbito kÿnhja ne me kum axwe mar prãm. Nhym be, me kute Metÿndjwÿnh Karõ kôt amijo baja ne me kum Karõ mar prãm.

<sup>6</sup> Nhym me mã kum axwe mar prãm ja dja me me biknor tokry djàkam akuno. Nhym be, me kum Karõ mar prãm dja me Metÿndjwÿnhkôt tÿn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne umar mexkumrëx.

<sup>7</sup> Mÿkam ne me mã: kum axwe mar prãm akuno? Bir, me kum Metÿndjwÿnh kurêkam. Me ja ne me kute Metÿndjwÿnh kukràdjà kôt amijo ba prãm kêt. Nãm me te: kôt amijo ane. <sup>8</sup> Me ja, me kute amidjwÿnhbito kÿnh kadjy axweo ba prãmja ne me te kute Metÿndjwÿnhho kÿnhmã.

*Me kum Metÿndjwÿnh Karõ mar prãm'ã ujarënh.*

*Dju r 7.38*

<sup>9</sup> Nhym be, djãm ar ga ne gar amã ajaxwe maro aba prãm? Kati. Ar ga ne gar amã Karõ mar prãm. Mrãmri ar akam Metÿndjwÿnh Karõ ÿrkumrëx jabej ar amã Karõ mar prãm. Nhym be, me'okam Kritu Karõ ÿr kêtja Metÿndjwÿnh kute o aminhõ kêtumrëx.

<sup>10</sup> Nhym be, mrãmri Kritu ar akam ÿrkumrëx jabej ar anhÿbit dja ty. Me axwe djô'ã me batykjakam dja ar anhÿbit ty. Nhym be, Metÿndjwÿnh

kute ar amã axwe kêt jarēnh nhym Karō kute ar ajo bakam dja gar kôt atīn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. <sup>11</sup> Nhym kam Metīndjwýnh arým Karōo akubyn Jejuo tīn. Karō ja ar akam ýr jabej dja ar gadjwý ar ajo tīn. Krituo tīn djwýnh ar ajo tīn. Dja gar te arým ty nhym akubyn ar gadjwý ar ajo tīn. Ar akam Karō ýr jao akubyn ar ajo tīn.

<sup>12</sup> Kam, djãm gwaj baje amidjwýnhbito kīnh kadjy mã bajaxweo babamã? Kati. <sup>13</sup> Dja gar arek ajaxweo aban arým akuno. Me biknor tokry djàkam akuno. Nhym be, dja gar apýnh ajaxwe krãta. Aparo ajaxwe'ýr amrãnh, anhikrao aje ajaxwe nhipêx, anoo aje ajaxwe pumũnh, adjumar djàkam aje ajaxwe mar, ajajkwao aje mýjja punu jarēnh ajaxweja kunĩ krãta kute mrãmri ne me kute mýjja bīnkam arým àpênho krã'yr pyræk. Dja gar Metīndjwýnh Karō maro ajaxwe krãtan arým Metīndjwýnhkôt atīn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne.

<sup>14</sup> Mýkam? Bir, me kute Metīndjwýnh Karō maro ba nhym kute meo baja ne me mrãmri kubê Metīndjwýnh krakumrêx. <sup>15</sup> Karō kute ar ajo bakam djãm Metīndjwýnh ar ajo õ àpênh kajgon kum ar akurên ar ajo ajkê gar amã uma: ar aba? Kati. Karō kute ar ajo bakam Metīndjwýnh arým ar ajo krakumrêx gar amã kī:nhkumrêx. Ne kam kum, “Djūnwã”, ane. Mebê idjaer kabēnkôt ne me kum, “Aba”, ane. Nhym be, me bakabēnkôt ne gwaj kum, “Djūnwã”, ane.

<sup>16</sup> Metīndjwýnh Karō ta ne gwaj bakadjwýnhbê gwaj bamã,

—Be, omũ. Mrãmri abê Metīndjwýnh krakumrêxja pumũ, anhýro ba. Kam, gwaj

babê Metĩndjwýnh krakumrêx. Tãm ne gwaj baje markumrêx. <sup>17</sup> Arým gwaj babê krakam dja gwaj arým Metĩndjwýnh nhõ mýjjao aminhõ. Kritumê ro'ã dja gwaj õ mýjjao aminhõn ar o baba. Kõt batokry jabej o aminhõ. Kritukõt mrãmri batokry jabej dja gwaj õ mýjjao aminhõn arým ro'ã bame:xkumrêx.

*Me kute amimexkumrêx kam amak.*

*Dju r 17.22; A Kô 4.17; Kor 3.4*

<sup>18</sup> Bir, mýj dja gwaj batokry jakam kuma? Bir, 'ã dja gwaj amim,

—Jakam ba itokry ne kute itokry rax pyræk. Nhym be, dja ba ĩ Kritumê ro'ã ime:xkumrêx nhym me kunĩ arým ipumũ. Dja ba kam ikĩnh. Ne ikĩnhkam ajbir itokry ja mar kêt, ane. Gwaj ã batokry'ã amim ane. <sup>19</sup> Dja gwaj babê Metĩndjwýnh krakõt bakato. Dja amrê õ akati bõx gwaj kam arým bakato. Djãm kam dja gwaj bapunu: got? Kati. Dja gwaj kam bame:xkumrêx. Mýjja kunĩ Metĩndjwýnh kute ipêx ja ne amiwýr gwaj bakatorkam ama:. Mrymê bãmê pykamê mýjja kunĩ amiwýr gwaj bakatorkam ama:.

<sup>20</sup> Mýkam ne amiwýr gwaj bakam ama:? Bir, Metĩndjwýnh kute mýjja kunĩ nhipêx ja ne amrêbê amijo ajkên arým punu. Pykakam 'ê kumex ne mýjja djàkrê kumex kato. Djãm mýjja ta ne amijo ajkê? Kati. Metĩndjwýnh kabênkõt ne ã mýjja amijo bikênho ane. Nhym be, ajmãkam dja mýjja kunĩ mexkumrêx. Mýjja kunĩ amiwýr amimexkam ama:.

<sup>21</sup> Mýkam? Bir, jakam ne mýjja punu prãm, kà rerek prãm, kro prãm, apôk prãm. Nhym be, mýjja kute amijo mexkam dja punu prãm

kêt, kà rerek prãm kêt, kro prãm kêt, apôk prãm kêt-kumrêx. Gwaj babê Metĩndjwỳnh kramê ro'ã dja mỳjja me:xkumrêx ne kĩ:nhkumrêx. Dja ĩ gwaj babê Metĩndjwỳnh kra amirĩt. Ne kam bamexkumrêx ne bakĩnhkumrêx. Nhyam kam me baro'ã mỳjja kunĩdjwỳ mexkumrêx. Kam ne mỳjja kunĩ amiwỳr amimexkam ama:.

<sup>22</sup> Jakam ne mỳjja kunĩ: tokry pymaje kangãngã. Kute mrãmri ne me nire kra àn tokry pymaje kangãngã pyræk ne kute kra bixadjwỳrkam ama:k pyræk. Amrêbê: ne mỳjja kangãngãn jakam kangãngã rã'ã ne.

<sup>23</sup> Gwaj badjwỳ ne gwaj banhĩ nykam ama:. Gwaj badjwỳ baje arỳm amijã Metĩndjwỳnh Karõ kakinha ne gwaj banhĩ nykam ama:. Dja gwaj babê Metĩndjwỳnh krakumrêx amirĩt. Nhyam akubyn bôxkam dja gwaj bamã banhĩ ny ngã. Dja gwaj banhĩ nyja rerek prãm kêt ne apêx prãm kêt ne ny rã'ã. Banhĩ nykam amakbê bakangãngã. Banhĩja punu prãmkam batokry pymaje bakangãngã.

<sup>24</sup> Gwaj amiwỳr banhĩ ny kam ama: nhyam arỳm Metĩndjwỳnh amim gwaj bapytà. Nhyam be, djãm arỳm ne gwaj banhĩ nyja pumũ? Kati. Gwaj ren arỳm banhĩ ny pumũn ren amiwỳr kam amak kêt-kumrêx ne ren ate bakrãn ar baba. <sup>25</sup> Nhyam be, kati. Kute gwaj bamã banhĩ ny jadjàr kêttri ne gwaj amiwỳr kam ama:n kam akrãnãmã amiwỳr amãr 'iry.

<sup>26</sup> Gwaj banhĩ nykam amakbê Metĩndjwỳnh Karõ kum gwaj bakaprĩ:. Gwaj bakaprĩn barerekrekam ne Karõ kum gwaj bakaprĩ:. Ne Metĩndjwỳnhmã

gwaj bajo a'u:w. Gwaj bakaprĩn barerekrekam dja gwaj amim,

—Mỳj dja ba ikaprĩkam Metĩndjwỳnhmã ikabẽn jarẽnh on? anen te baje Metĩndjwỳnhmã ami-jarẽnhmã. Nhym kam Karõ kute pykakam gwaj bajo ba arỳm gwaj bama. Gwaj baman arỳm kum gwaj bakaprĩ:. Kum gwaj bakaprĩn arỳm amũ kàjkwakam Metĩndjwỳnhmã gwaj bajo a'u:w. Djãm gwaj bakabẽnkam ne gwaj bajo a'uw? Kati. Ta kabẽn mar kêtka. Kum gwaj bakaprĩ:kam ne kabẽno kangãngãn gwaj bajo a'u:w. Nãm ã Karõ amybỳm amũ kàjkwakam Metĩndjwỳnhmã gwaj bajo à'wỳro ane.

<sup>27</sup> Metĩndjwỳnh ne kute me kunĩ djumar djakam me kabẽn mar mexkumrẽx ne kam arỳm kute prĩne Karõ kabẽn mar mex. Karõ ta ne arỳm kute gwaj bajã Metĩndjwỳnh kabẽn mar. Kute gwaj bajã amim karõkam kabẽn ja kute mar ne kabẽn kôt kute kum gwaj bajo à'wỳr. Jeju kute arỳm gwaj bajo õ me ja, Karõ kute Metĩndjwỳnhmã gwaj bajo à'wỳr. Metĩndjwỳnh kabẽn kôt kute kum gwaj bajo à'wỳr. Nhym kam Metĩndjwỳnh arỳm kute prĩne kabẽn mar mex.

*Kra mex kôt me mex.*

*Rô 8.37; Pĩr 1.12; Ped k 5.10*

<sup>28</sup> Be, nhym apỳnh mỳjja kute gwaj bajo baja. Mỳjja kunĩkôt. Apỳnh gwaj bakaprĩ djari nàr apỳnh gwaj bakĩnh djari kute gwaj bajo baja. O ne Metĩndjwỳnh amim gwaj bajo mexo tẽ. Gwaj bamã abêja ne gwaj bajo mexo tẽ. Metĩndjwỳnh ne amrêbê: gwaj bakukãm amim gwaj bajã karõn arỳm kôt amiwỳr gwaj bajuw ne ar gwaj bajo ba.

Ne kam arým apÿnh mÿjjao gwaj bajo mexo tẽ. Ja ne gwaj arým baje mar.

<sup>29</sup> Mÿj kadjy ne gwaj bajo mexo tẽ? Bir, Kra mex kôt gwaj bamex kadjy. Mÿjja kunĩ kêtri ne kute me kukãm õ me ja kunĩ mar ne arým amijo me utà. Kra mex kôt kute meo mex kadjy ne amijo me utà. Krakôt kute õ me ja kunĩo mexo tẽmkam ne kute mrãmri ne me kra kutewa apôx nhym kôt aben nwhitepã kamy kunĩ apôx pyræk. Kra kute kamy krãptĩ:mã wa kadjy ne Kra mex kôt gwaj bajo mexo tẽ. <sup>30</sup> Kute amijo me utàr ja ne amiwÿr me ku'uw ne meo ba. Kute amiwÿr me 'wÿr ja ne memã axwe kêt jarẽ nhym me arým kum mex ne. Kute memã axwe kêt jarẽnh ja dja meo me:xkumrẽx. Nhym me arým kàjkwakam Kra mex kôt mrãmri me:xkumrẽx. Dja gwaj kàjkwakam kôt arým bame:xkumrẽx.

*Metĩndjwÿnh kum me abê ne me'ã ukanga kêt.*

<sup>31</sup> Metĩndjwÿnh arým gwaj bamã axwe kêt jarẽ. Ne kam dja ĩ Kra kôt prĩne gwaj bajo mex. Kam, djãm me'õ kute Metĩndjwÿnh bê gwaj bajo akẽx gwaj kôt bajaxwemã? Kati. Metĩndjwÿnh ã kum gwaj bajabêo anhÿrkam dja me'õ kubê gwaj bajo akẽx kêtumrẽx. <sup>32</sup> Nãm amijã Kra djwÿnh pydji nê kêt ne gwaj bakunĩ kadjy kanga nhym arým gwaj bapãnh ty. Djãm kute gwaj bakadjy Kra kangakam kute gwaj babê mÿjjao mex'õ nẽmã? Arkati. Kute gwaj bamã mÿjjao mex kunĩ nhõrmã.

<sup>33</sup> Mÿj me'õ dja gwaj bamã axwe jarẽ? Kati. Metĩndjwÿnh kute amijo gwaj bapytàrja dja gwaj bamã axwe jarẽnh kêt. Ta ne arým gwaj bamã



axwe kêt jarê gwaj arým kum bamex ne. Kam dja te me'õ kute gwaj bamã axwe jarënhmã.

<sup>34</sup> Mÿj me'õ dja gwaj bamã me biknor tokry djâkam babiknormã arê? Kati. Kritu Jeju ne tyn akubyn tïn ne ajte Metïndjwÿnh djubôk'ãnh nhÿ. Metïndjwÿnh djubôk'ãnh nhÿn ajte gwaj banêje kum kabëno nhÿ. Kam dja te me'õ kute gwaj bamã babiknormã arënhmã. <sup>35</sup> Kritu kum gwaj bajabê:. Dja te me'õ gwaj bajo ajkê nhym Kritu kum gwaj bajabê rã'ã:n gwaj bajo ba rã'ã: ne.

Dja te apÿnh gwaj bakaprï djâri ajte gwaj bajo ba nhym Kritu kum gwaj bajabê rã'ã.

Dja te apÿnh mÿjja tÿx ajte gwaj bajo ba.

Dja te me ajte kum gwaj bakurê. Kritumã badjâpênhkam te kum gwaj bakurê.

Dja te ajte gwaj bamã prã:m.

Dja te ajte gwaj bakà kêtka bamã kry:.

Dja te apÿnh mÿjja puma ajte gwaj bajã apôx.

Dja me ajte te kàxo gwaj bapa. Nhym Kritu mã: kum gwaj bajabê rã'ã:n gwaj bajo ba rã'ã: ne.

<sup>36</sup> Apÿnh gwaj bakaprï djâri kute gwaj bajo ba kôt ne me bakukãmãre amrêbê: Metïndjwÿnhmã amijarën kum,

“Be, amã ar idjâpênhkam ne me kute ar ibïn pyrâk. Myt kunîkôt ne me kute ar ibïn pyrâk. Nãm me ar ijo mrykï'ãtomti pyrâk ne kum ar ibïn prãm.”

Nãm ã me bakukãmãre Metïndjwÿnhmã anen arým 'ã pi'ôk no'ôk ne. Kam gwaj badjwÿ bakamin-grãnyre dja gwaj mrãmri mekôt ã apÿnh bakaprï djâri maro ane. Jejumã badjâpênhkam ã apÿnh bakaprï djâri maro ane.

<sup>37</sup> Jeju ne gwaj bajã ukanga kêt ne kum gwaj bajabê râ'ã:. Kam te apÿnh mÿjja pymaja gwaj bajo ba gwaj amim Jeju mar tÿx ne arÿm kubê amijo akêx kêtumrêx.

<sup>38</sup> Djãm gwaj batykkam kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

Nâr, djãm gwaj batÿn ne ar babakam kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

Nâr, djãm kadjy mrãnh djwÿnh 'õ kute gwaj bajo bikênh nhym kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

Nâr, djãm me karõ punu,  
 nâr djãm jakam apÿnh mÿjja apôx,  
 nâr djãm amrê apÿnh mÿjja apôx mör,  
 nâr djãm apÿnh mÿjja 'itÿx gwaj bajo bikênh  
 nhym kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã  
 ukangamã? Kati.

<sup>39</sup> Nâr, djãm kàjkwa kurũm mÿjja apôx,  
 nâr djãm pyka krakri mÿjja apôx,  
 nâr djãm Metÿndjwÿnh kute amũ apÿnh mÿjja kunĩ  
 nhipêx'õ kute gwaj bajo bikênh nhym kum  
 gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã?  
 Arkati.

Apÿnh mÿjja puma te gwaj bajo ajkê nhym  
 Metÿndjwÿnh kum gwaj bajabê:n gwaj bajo  
 ba râ'ã:.

Nãm ã kum gwaj bajabêo ane. Gwaj baje Kritu  
 Jejuo banhõ Bÿnjadjwÿr djwÿnhkôt ã kum gwaj  
 bajabêo ane. Tãm ne ba tu amim markumrêx.

## 9

*Metÿndjwÿnh ta kute amijo me utàr.*

1-2 Djãm gwaj baje Môjdjê kukràdjà mar ne kôt baje amijo babakam ne Metĩndjwỳnh kute gwaj bamã axwe kêt jarēnh gwaj arỳm kum bamex ne? Kati. Nã gwãm tu amim Jeju markumrēx nhym arỳm gwaj bamã axwe kêt jarē gwaj arỳm kum bamex ne. Nhym be, inhõ me wỳnh, inhõbikwabê mebê idjaer djãm me kute tu amim Jeju markumrēx? Kati. Me kute amim Jeju mar kêt. Nãm me amim,

—Ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iba nhym Metĩndjwỳnh arỳm imã ijaxwe kêt jarē ba arỳm kum imex, ane. Me kute amim Jeju mar kêt kam dja Metĩndjwỳnh arỳm pãnh me kanga. Kam ne ba ikadjwỳnhbê ikaprĩn iban imỳr rã'ã: ne. Kritu kôt ne ba katàt ikaprĩ'ã ar amã amijarēnhkumrēx. Metĩndjwỳnh Karõ ta ne ajte idjumar djà kad-jwỳnhbê imã,

—Mrãmri 'ã ajêx kêt kumrēx, ane. Mrãmri ikaprĩkumrēx. <sup>3</sup> Inhõ me wỳnh, inhõbikwabê mebê idjaer ne me kute amim Jeju mar kêt. Ba ren me kadjy Metĩndjwỳnhmã kum,

—Kwãrĩk wãnh mebê idjaer kanga kêt. Ba dja ga me pãnh ikanga, ane. Nhym ren me kam arỳm tu amim Jeju Kritu markumrēx ba ren arỳm ã Metĩndjwỳnhmã ane. Nhym be, kati. Me kute amim Jeju mar kêt. Kam ne ba mekam ikaprĩ:re. <sup>4</sup> Mebê idjaerkumrēx. Metĩndjwỳnh ne amrēbê meo kra nhym Metĩndjwỳnh rax djô'ã me ra:x. Ne kam ajmã kuten amim Jeju mar kêt ba arỳm mekam ikaprĩre ne. Metĩndjwỳnhmē ne me kute aktã abenmã amijarēnh mãm dji nhym arỳm memã kum,

—Ba dja ba me ajo djuw mex rã'ã: rã'ã ne, ane. Ne arỳm memã Môjdjê kukràdjà jarē nhym me o

ba. Ne kukràdjà kôt kum apê ne kum amijarênh  
 ba. Nhym kute memã mỳjja jarênh mãmđji. Me  
 kukãm apỹnh mỳjja mex apôxmã kute memã arênh  
 mãmđji. Nhym me ajmã ne Jeju mar kêt ne ar ba.  
 Ba kam mekam ikaprĩre ne.

<sup>5</sup> Me bakukãmãre ne me me babê idjaer  
 kukãmãrekumrêx nhym Jeju Kritu arỹm mekam  
 amijo ĩ ne kato. Kubê ne apỹnh me ba djà  
 kunĩkôt me kunĩ, mỳjja kunĩ Tĩndjwỹnh. Pydji  
 ne me:xkumrêx ne ra:x. Mex ne rax rã'ã: rã'ã ne.  
 Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx. Jeju Kritu me  
 ibê idjaer kurũm kato nhym kam me ajmã ne Jeju  
 mar kêt ne ba. Ba kam mekam ikaprĩ:re ne imã  
 me kaprĩ:kumrêx.

<sup>6</sup> Metĩndjwỹnh kute mebê idjaero kran kute  
 memã, “Me abê ikra”, anhỹrkam ne me kwỳ arỹm  
 kanga. Me kwỳ kute kangakam djãm arỹm kam  
 Metĩndjwỹnh kabên kajgo? Kati. Metĩndjwỹnh  
 kabênkôt me kwỳbê Metĩndjwỹnh krakumrêx.  
 Djãm mebê idjaer kunĩ ne Metĩndjwỹnh kute meo  
 kra? Kati. Me kwỳbit. <sup>7</sup> Nàr, djãm Abraão djô'ã me  
 ar ba kunĩ ne Metĩndjwỹnh kute memã,

—Me abê Abraão tàmdjwỹkumrêx, anhỹro ba?  
 Kati. Me kwỳmãbit. Nãm Abraãmã kum,

—Idjak kurũm dja atàmdjwỳ apôx, ane.

<sup>8</sup> Mỳj'ã ne gwaj kabên ja ma? Bir, amrêbê: me  
 bakukãmãre Abraão ta ne amikabênkôt õ àpênh  
 kajgomã Imaêr dji nhym kato. Djãm kra Imaêrmê  
 ô'ã tàmdjwỳ apôxmê djã ne Metĩndjwỹnh me jao  
 krakumrêx? Kati. Metĩndjwỹnh kute kabên pydjĩn  
 arênh kôt ne prôkumrêxmã Idjak dji nhym arỹm  
 kato. Nhym kam Metĩndjwỹnh arỹm o krakumrêx.

Kra Idjakmê kam tàmdjwỳ apôxmê ne Metĩndjwỳnh meo krakumrêx. <sup>9</sup> Arỳm ne Abraãomã kum,

—Dja ba ì bôx nhym Xara arỳm kra, ane. Metĩndjwỳnh kute kabẽn pydjin arênh ne ja. Nhym kam arỳm kra kato nhym Metĩndjwỳnh amik-abẽnkôt arỳm o kra.

<sup>10</sup> Nhym ajtekam me banhingêt Idjak Rebekamã kra ar kudji nhym tujarô rã'ãkam Metĩndjwỳnh arỳm kra ar'ã amim karõ. <sup>11-13</sup> Ar rwỳk kêtri. Ar mex nàr ar axwe kêtri ne arỳm ar'ã amim karõn Rebekamã kum,

“Kutewa dja kutapumã apê”, ane.

Pi'ôkkam kute me bakukãmãremã ar arênh kôt ne ã Rebekamã ane. Ne memã kum,

“Imã Djako kĩnh. Nhym be, imã Ixau kĩnh kêt”, ane. Djãm mexkam ne kum Djako kĩnh? Kati. Djãm axwekam ne kum Ixau kĩnh kêt? Kati. Kute ar'ã amim karõ kôt kum Djako kĩnh ne kum Ixau kĩnh kêt. Idjujarênhja ne me kunĩ'ã amijakre. Mỳj dja gwaj me kunĩ'ã amim arên kuma? Bir, dja gwaj amim,

—Be, Metĩndjwỳnh ne amikabẽn kôt arỳm amijo me utà. Kute me kêtri me'ã amim karõ kôt ne arỳm amijo me utà. Djãm me ta mexkôt ne amijo me utà? Kati. Amikabẽn kôt. Kute amiwỳr me 'wỳr djwỳnh ta amikabẽn kôt ne kute amijo me utà, ane. Tãm dja gwaj idjujarênh ja markam amim arên maro baba.

<sup>14</sup> Metĩndjwỳnh ta kute amijo me utà. Me kator kêtri kute amijo me utà. Kute amim me'ã karõ kôt kute amijo me utà. Djãm kam gwaj ba baje amim,

—Be ga, Metĩndjwỳnh kute katàt amijo ba kêtja pumũ, anhỳrmã? Arkati. Metĩndjwỳnh katàt ry

tipdji. <sup>15</sup> Ga, Metĩndjwỳnh amrêbê: me bakukãmãre Mõjdjê mã kum,

“Ba dja ba amim me'õ'ã karõn tu imã kaprĩ. Ba dja  
ba amim me'õ'ã karõn tu imã kĩnh.”

Nãm ã Metĩndjwỳnh me bakukãmãremã ane.

<sup>16</sup> Mỳj ne gwaj kabên ja burũm kuma? Bir, djãm me'õ ta kum kĩnh nhym kum kaprĩ? Kati. Nàr, djãm me'õ ta kum apê nhym kum kaprĩ? Kati. Metĩndjwỳnh ta ne tu kum me kaprĩ. Tãm ne gwaj Metĩndjwỳnh kabênja burũm kuma. <sup>17</sup> Amrêbê: me bakukãmãre ar bari ne Metĩndjwỳnh Parao'ã amakkre kêt mên ajte o bikênho dja. 'Ã amakkre kêt mênho ãmri ne kum,

“Mỳj kadjy ne ga anã kurũm ruw ba ajo ikato? Bir, ije ajã ajamakkre kêt mênh ne ajo ibikênh kadjy. Ije me kunĩmã akam itỳxo amirĩt kadjy ne ba ajo ikato.

Apỳnh pyka kunĩkõt dja me iraxmã katon abenmã irax ne ipyma jarê. Ja kadjy ne ba ajo ikato. Me kute ipyma: mar kadjy. Kadjy ne ba ajo ikato.”

Nãm ã Paraomã ane nhym me arỳm 'ã pi'òk no'òk ne. <sup>18</sup> Arỳm ne ba Rebeka'ã ajarên ajte Mõjdjê'ã ajarên ajte Parao'ã ajarê.

Mỳj dja gwaj Metĩndjwỳnh kute kam arkum kabên jarênh burũm kuma? Mỳj'ã ne amijakre? Bir, Metĩndjwỳnh ta ne amim me'ã karõ. Ne kam amikabênkõt arỳm tu kum me kwỳ kaprĩ. Tãm ne gwaj kute Rebekamã kabên jarênh ne ajte Mõjdjê mã kute kabên jarênh burũm kuma. Ba kam ajte Parao'ã ajarê. Mỳj dja gwaj Metĩndjwỳnh kute kum kabên jarênhja burũm kuma? Bir, Metĩndjwỳnh ta ne amim me'ã karõ. Ne kam ta

amikaběnkôt ajte tu me kwỳ'ã amakkre kêt rě. Tãm dja gwaj Paraomã kaběň burũm kuma.

<sup>19</sup> Djãm ar ajõ imã,

—Metĩndjwỳnh kute ã amim me'ã karõo anhỹrkam mỳj me'õ ne kubê àptarmã? Arkati. Metĩndjwỳnh ta kute me'ã amakkre kêt měnhkam ne ren memã axwe jarěnh kêt. Mỳkam ne memã axwe jarě? ane. Djãm aje ã imã anhỹrmã? <sup>20</sup> Kati. Kwãrĩk wãnh mỳjwã wã jarěnh kêt. Pykabê ne ga ar aban angri:re ga we ajte akaběno aje Metĩndjwỳnh japanhmã. Nã bãm me bakukãmãre kaběň kôt amã ane. Amrěbê ne me memã kum,

“Djãm arỳm mỳjja nhipêx kute ipêx djwỳnhmã kum,

‘Mỳkam ne ga ga inhipêx prãm ne kam ã ijo ane?’ anhỹrmã? Kati.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane. Mrãmri ne me bakukãmãre memã arěnhkumrěx. <sup>21</sup> Ga, ngyo ngõnh nhipêx djwỳnh ta kute amim 'ã karõ kôt kute ngy kajgo jamỳnh ne o ngõnh nhipêxja pumũ. Ta mỳjja mex kadjy ngõnh nhipêx. Nàr, ajte ta mỳjja punu kadjy ngõnh nhipêx. Metĩndjwỳnhdjwỳ, kute me ipêx djwỳnh ta amikaběnkôt tu ã meo ane. Djãm kam gwaj baje bakaběno apanhmã? Kati.

<sup>22</sup> Ta amikaběnkôt tu ã meo ane. Mekam ngryk ne tu kute meo biknorkumrěx kadjy ne me ipêx. Me kwỳ ja'ã ne ta amim karõn amim,

—Dja ba ĩ me kwỳkam ingyko amirĩt ne. Nhym me kunĩ ipumũn arỳm 'itỳx ma, ane. Ne kam ajte amijã ngryk nēn amiwỳr me amãr 'iry.

<sup>23</sup> Ne kam mekam ukaprĩ kadjy me kwỳ nhipêx. Amrěbê: ne ta me'ã amim karõn amim,

—Me ja dja ba amimexo meo me:xkumrẽx. Ne me kunĩmã mekam idjukapriõ amirĩt. Me kunĩ dja me 'ã ipumũn ime:xkumrẽx ma. Ja kadjy dja ba amimexo meo me:xkumrẽx, ane. Djãm ta kute amim me'ã karõn ajte ã me ipêxo anhỹrkam djãm katàt kute amijo ba kêt? Kati. Katàt ne amijo ba.  
<sup>24</sup> Ta ne tu ã gwaj badjwỳ gwaj bajo mexo ane. Ta ne amiwỳr gwaj bajuw ne gwaj bajo ba. Djãm me ibê idjaerbito ba? Kati. Me abajtemdjwỳo ba.

<sup>25</sup> Metĩndjwỳnh ta ne amim me'ã karõ. Ne kam ta amikabẽnkõt arỳm amijo me utàn ar meo ba. Me bakukãmãre Ôdjêja amrêbê: ja jarê. Metĩndjwỳnh ta amikabẽnkõt kute amijo me kwỳ pytàrja jarê. Metĩndjwỳnh ne Ôdjêjamã kabẽn jarê nhym me bakukãmãremã kum,  
 “Metĩndjwỳnh ne me amã,  
 ‘Amrêbê ije me kwỳo inhõ kêt. Nhym be, jakam dja ba memã inhõ me ja jarê.  
 Me kwỳ amrêbê imã me kĩnh kêt. Nhym be, jakam dja ba imã me kĩnh.’

Nãm ã Metĩndjwỳnh me amã ane.”

Nãm ã me bakukãmãre Ôdjêja memã ane nhym me arỳm kabẽn'ã pi'òk no'òk ne. Ga, Metĩndjwỳnh ta kute amijo me bajtem kwỳ pytàrja pumũ. <sup>26</sup> Nhym kam ta ajte memã kum,

“Metĩndjwỳnh ne me amã,  
 ‘Pyka 'òkam me'ã ne ba memã kum,  
 Ije meo ikra kêt ne ja, ane. Pyka tãm kam dja me ã memã kum,  
 Me abê Metĩndjwỳnh tĩn ne ar baja kra ar, ane. Dja me ã ã memã ane’, ane.  
 Metĩndjwỳnh ã me amã ane.”



Nãm ã me bakukãmãre Ôdjêja memã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Ga, ajte Metĩndjwÿnh ta kute amijo me bajtem kwÿ pytãrja pumũ.

<sup>27</sup> Nhym kam me bakukãmãre Idjaij ajte amrêbê: tãm jarê. Metĩndjwÿnh ta amikabênkôt kute amijo me kwÿ pytãrja jarê. Idjaij mebê idjaer'ã kàj bê memã kum,

“Dja mebê idjaer krãptĩ: kute mrãmri ne ngô raxbê pyka kêtka pykati 'ykà krãptĩ pyrãk.

Dja te me krãptĩ nhym arÿm amim me ngrêrebit pytà. Me anhybit me utà. Me kute amim mar me utà.

<sup>28</sup> Nhym me kute Metĩndjwÿnh mar kêt djwÿ. Mÿj dja me on?

Bir, Bênjadjwÿr djwÿnhbê Metĩndjwÿnh kute pykabê me axwemã pãnh jarênhmã. Dja meo kukrà kêt kumrêx ne katàt memã pãnh jarênhkumrêx ne on inomã kumê.”

Nãm ã me bakukãmãre Idjaij memã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Ga, ajte Metĩndjwÿnh ta kute amijo me kwÿ pytãrja pumũ.

<sup>29</sup> Nhym kam Idjaij ajte tãm'ã ajarên memã kum, “Bênjadjwÿr djwÿnh 'ityxo kubê kumkati amrêbê: me axwe raxkam arÿm krĩraxbê Xôtômamê krĩraxbê Gomora gan pyka mē o amrà.

Ne ren kum me bajã ma kêt gu ren me badjwÿ arÿm mekôt bakêt. Nhym be, kati. Nãm kum me bajã ma nhym kam me badjô'ã me anhy rã'ã, me kwÿ rã'ã ne.”

Nãm ã me bakukãmãre Idjaij memã ane. Ga, me bakukãmãre kabênja kunĩ kôt Metĩndjwÿnh ta amikabênkôt kute amijo me kwÿ pytãr ne meo baja pumũ.

*Mebê idjaer kute Kritu mar kêt.*

<sup>30</sup> Mÿj dja gwaj jakam abenmã arê? Bir, me bajtem ne me amrêbê kute Metĩndjwÿnhmã amijo mex jabej kêt. Nãm me te kum amijo mex jabej kêt nhym Metĩndjwÿnh ta arÿm kum me kaprĩn memã axwe kêt jarê. Me tu amim Jeju Kritu markumrêx nhym Metĩndjwÿnh arÿm tu memã axwe kêt jarê nhym me arÿm kum mex ne.

<sup>31</sup> Nhym be, mebê idjaer kute Metĩndjwÿnh kukràdjã marn kôt amijo bakam djãm me arÿm kum axwe kêt? Kati. <sup>32</sup> Mÿkam? Bir, me kute amim Kritu mar kêtkam. Me kute amim,

—Djãm ba dja ba amim Jeju ma got? Ba Môjdê kukràdjã man kôt ar amijo iban arÿm Metĩndjwÿnhmã ijaxwe kêt, ane. Me kute amim anhÿro bakam ne me axwe rã'ã ne. Kam ne me kute kên me par tok nhym me rôrôk pyrãk. Me kute amim Jeju mar kêt. <sup>33</sup> Metĩndjwÿnh ne amrêbê me bakukãmãremã kum,

“Ota, ba Xijãokam kên'õ nhÿr. Kên wã kute me par tokkam me rôrôk prãm kumrêx. Kam dja me kum kên wã kurê.

Nhym be, dja me kwÿ ĩ pÿnhkôt tu amim markumrêx ne arÿm pijãm kadjy kêtkumrêx.”

Nãm Metĩndjwÿnh ã memã ane nhym me arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Kritu'ã ne kên jakren arê nhym me kum kurêmã. Nhym kôt mebê idjaer ã kum kurên mar kêto ane.

## 10

<sup>1</sup> Akmere, àpnhĩre ar, imã mebê idjaer kĩ:nh. Mebê inhõbikwakam imã me kĩnh. Metĩndjwÿnh

ren amim mebê idjaer kunĩ pytà ba ren mekam ikĩnhkumrêx. Nã bãm mã Metĩndjwỳnhmã kum,

—Gop amim me utà. Gop amim me utà, anhỹro iba.

<sup>2</sup> Ba ne ba amrêbê mekam ar iban prĩne me omũ. Kam djãm me Metĩndjwỳnhmã àpênh prãm ngri got? Me kum àpênh prã:m. Me te kum àpênh prãm ne kute Metĩndjwỳnh mar kêt. Me arĩk ar kupa'ã ba. <sup>3</sup> Metĩndjwỳnh ta ne memã kum,

—Me kute amim Kritu markam dja ba memã axwe kêt jarê nhym me arỳm imã mex ne, ane. Nhym me atekam ajte mar kêt ne amim,

—Djãm ba ije amim Jeju marmã got? Kati. Ba dja ba ijaxwe kêt. Ba dja ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban arỳm ijaxwe kêt ne Metĩndjwỳnhmã imex ne, anhỹro ba.

<sup>4</sup> Djãm gwaj ba baje amim,

—Djãm ba ije amim Jeju marmã got? Kati. Ba dja ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban arỳm Metĩndjwỳnhmã ijaxwe kêt, anhỹrmã? Djãm gwaj baje ã amim anhỹrmã? Kati. Kritu ta ne gwaj bakadjy prĩne kukràdjà man kôt amijo ba me:xkumrêx. Gwaj baje Kritubit mar ne tu amim markumrêx nhym Metĩndjwỳnh arỳm tu gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arỳm kum bamex ne.

*Mỳj dja me nẽn arỳm axwe kêt?*

<sup>5</sup> Me bakukãmãrebê Môjdjê ne amrêbê: memã kum,

“Dja me katàt kukràdjà man kôt amijo ban kam arỳm tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne”, ane.

Kute memã ja jarênhkam mỳj dja me nẽn arỳm axwe kêt? Bir, dja me katàt kukràdjà man kôt ar

amijo ban arým axwe kêt. Ja ne Môjdiê amrêbê memã arê. <sup>6</sup> Nhyim be, ajbir jakam me kute tu amim Jeju markumrêx, nhyim Metĩndjwýnh arým tu memã axwe kêt jarê nhyim me arým kum mex ne. Gar akwý ne gar arĩk amim,

–Mýj me'õ godja kàjkwa djwýnhmã wabi? Ne ren me'õ kàjkwamã wabin ren iwýr Krituo ruw ba ren kôt omũn tu amim markumrêx, ane. Kwãrĩk wãnh ja jarênh kêt. <sup>7</sup> Gar akwý ajte arĩk amim,

–Mýj me'õ godja me tyk ba djàkam ruw? Ne ren me'õ me tyk ba djàkam Kritu'ýr ruw ne ren iwýr o wabin iwýr o bôx ba ren tu amim markumrêx, ane. Kwãrĩk wãnh ja jarênh kêt. Mýkam dja gar ja jarênh kêt? Bir, arým ne me ar amã Kritu'ã ajarê gar arým ama. Ne kam ajte tu amim markumrêx kêt. <sup>8</sup> Metĩndjwýnh ne me bakukãmãremã kum,

“Djãm onĩj ikabên nõ? Kati, arým ne akadjwýnhbê nõ. Ajajkwa kôt ne ga memã arê nhyim ajajkwakam nõn adjumar djà kadjwýnhbê nõ”, ane.

Kabên ja ne bar kàj bê memã arê. Dja me kwý tu amim kabênja mar ne amim Kritu markumrêx. Ja kadjy ne bar memã kabên ja jarê. <sup>9</sup> Nã bãm ar memã kum,

–Dja gar amibu'ã memã amijarên memã kum, “Mrãmri Jejubê inhõ Běnjadjwýr djwýnhkumrêx”, anen ajte ar adjumar djà kadjwýnhbê amim, “Mrãmri ne Metĩndjwýnh akubyn Jejuo tĩnkumrêx”, ane nhyim arým amim ar apytà, ane. Ar ikabên ja ne bar memã arê. <sup>10</sup> Mýkam? Bir, me umar djà kadjwýnhbê ne me tu amim markumrêx nhyim arým tu memã axwe kêt jarê nhyim me arým kum

mex ne. Ne kam amibu'ã memã amijarën memã kum,

—Arÿm ba tu amim Jeju markumrëx, ane nhym arÿm amim me utà. <sup>11</sup> Me bakukãmãre kabën kôt ne ba ar amã ikabën ja jarë. Amrëbê: ne me bakukãmãre memã kum,

“Djãm me kute tu amim markumrëx nhym Metïndjwÿnh kute amim me utàr kêt nhym me arÿm pijàm? Kati.

Djãm me kute amim, ‘Ba arÿm tu amim Metïndjwÿnh markumrëx nhym arÿm ibê kajgo’, anhÿrmã? Kati. Me kwÿ ï pÿnhkôt kute tu amim markumrëxja dja Metïndjwÿnh arÿm me utàrkumrëx.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Ga, me kute tu amim markumrëx nhym kute amim me utàrja pumũ. Mrãmri me kabënkumrëx. Ba kôt ar amã ikabën jarë.

<sup>12</sup> Djãm kam kute mebê idjaerbit pytàr ne kute amũ me bajtembê kreguja pytàr kêt? Kati. Kute me bajtemdjwÿ pytàr. Mÿkam? Bir, Bënjadjwÿr djwÿnh ne pydji:n me kunĩmã bënjadjwÿr rax. Mebê idjaermã Bënjadjwÿr ra:xi. Me bajtemmã Bënjadjwÿr ra:xi. Me ï pÿnh kôt me kute kum amijo à'wÿrja ne Bënjadjwÿr djwÿnh kute apÿnh meo djuw mex. Õ mÿjja kume:xo meo djuw mex. <sup>13</sup> Me bakukãmãre ne me amrëbê: ã memã ane. Nãm me memã kum,

“Me kwÿ ï pÿnhkôt dja me Bënjadjwÿr djwÿnhmã amijo a'uw ne kum, ‘Ipytà’, ane nhym arÿm me utà.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane. Ga, me bajtemdjwÿ kute tu amim Jeju markumrëxja pumũ.

Metĩndjwỳnh kute amim me adjwỳnhdjwỳ pytàrja pumũ. Mrãmri ne me kabẽnkumrẽx ba me amã arẽnkhkumrẽx.

<sup>14</sup> Nhyim be, me kute amim Jeju kamnhĩx kêtka djãm me kute kum, “Jeju ipytã”, anhỹrmã? Kati. Ne ajtekam me kute Jeju'ã ujarẽnha mar kêtka djãm me kute amim kamnhĩxmã? Kati. Ne ajtekam kraxje me kute memã Jeju'ã ujarẽn kêtka djãm me kute marmã? Kati. <sup>15</sup> Ne ajtekam me kute me'yr me anor kêtka djãm me kute memã Jeju'ã ujarẽnma? Kati. Nhyim be, Metĩndjwỳnh arỳm me'yr me kwỳ jano nhyim me arỳm kãj bê memã 'ã ajarẽ nhyim me kum kĩ:nhkumrẽx. Me bakukãmãre kabẽn kôt ne ba ar amã ja jarẽ. Amrêbê: me bakukãmãre memã kum,

“Kritu'ã ujarẽn ny, kôt me umar mexja. Apỳnh mỳjja mex'ã me ujarẽn nyja. Ujarẽnhkam me kĩ:nhkumrẽxja. Djãm kute memã 'ã ujarẽn ny jao mrãnh djwỳnh mex ngri got? Me'yr bôxkam me kum kĩ:nhkumrẽx.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane. Ga, me kwỳ kum kĩnhkumrẽxja pumũ. Mrãmri me kabẽnkumrẽx.

<sup>16</sup> Nhyim be, djãm mebê idjaer kunĩ ne me arỳm Kritu'ã ujarẽn ny ma? Djãm me kunĩ arỳm Krituo aminhõ? Kati. Mebê idjaer kunĩ kute Krituo aminhõ kêt. Me bakukãmãre Idjaer ne amrêbê: me arẽ. Me kute amim mar kêtja jarẽ. Nãm memã kum,

“Nhỹnh got me'õ kute tu amim ar ikabẽn markumrẽx?”

Nãm me bakukãmãre ã mebê idjaer jarẽnho ane. Ga, me kute amim mar kêtja pumũ. <sup>17</sup> Bir be, kam

me kute memã Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽnhkambit ne me arỳm kuman tu amim markumrẽx. <sup>18</sup> Djãm arỳm ne me mebê idjaermã 'ã ujarẽn ny jarẽ nhym me arỳm kuma? Nà, arỳm. Amrêbê: ne me bakukãmãre memã arẽ nhym me arỳm kuma. Nãm me memã kum,

“Apỳnh me ba djà kunĩkôt ne me me kabẽn ma. Djãm jakambit ne me kuma? Kati. Orĩ:nãdjwỳ ne me arỳm kuma.

Apỳnh me ba djà kunĩkôt ne me arỳm me'ỳr kabẽno bôx ne arỳm memã arẽ nhym me arỳm kuma.”

Nãm me bakukãmãre ã memã ane. Ga, mebê idjaer arỳm kute Kritu'ã ujarẽn ny marja pumũ. <sup>19</sup> Ba ajte me amã arẽ. Mỳj'ã ujarẽn ny kute amijakreja djãm me kute mar? Nà. Me kute mar. Ne kam me kute mar kajgo. Metĩndjwỳnh ne amrêbê mebê idjaermã amikabẽn jarẽ. Me bajtem'ã memã amikabẽn jarẽ. Nhym Môjdjê arỳm kabẽn man amũ Metĩndjwỳnh kukwakam me bakukãmãremã arẽn memã kum,

“Metĩndjwỳnh ne me amã,

'Me aje me'ã, Me kakrit, anhỳrja. Me ja dja ba amim me utà. Dja ga me kam te ga aje me uràk prãmje angryk ne. Ne aje me'ã, Me no kêt, anhỳr ja. Me ja dja ba amim me utà. Dja ga me kam te ga aje me uràk prãmje amim angry:k ne.'

Nãm ã Metĩndjwỳnh me amã ane.”

Nãm ã me bakukãmãre Môjdjê mebê idjaermã ane. <sup>20</sup> Ne kam me bakukãmãre Idjaijdjwỳ kum mebê idjaer puma kêt ne ajte me bajtem'ã memã ajarẽ.

Metĩndjwỳnh ne kum amikabẽn jarẽ nhym kuk-wakam arỳm me bakukãmãremã kum,

“Metĩndjwỳnh ne me amã,

‘Me kute ijabej kêt ja ne me arỳm imã kato. Ba ne ba memã amijo amirĩt nhym me arỳm imã kato. Me kute ijabej me kukjêr kêtjamã ne ba amijo amirĩt.’

Nãm ã Metĩndjwỳnh me amã ane.”

Nãm ã Idjaij me bajtem'ã mebê idjaermã ane.

<sup>21</sup> Nhym Metĩndjwỳnh ajte mebê idjaer'ã memã kum,

“Me kute aminhirôbê ikabẽn rẽn ne amakkre kêt. Me jamã ne ba kryrãm te ipa koror ne amiwỳr me kam amako iku'ê: nhym ijã akamàt nhym me kute imar kêtikumrêx.”

Nãm ã Metĩndjwỳnh mebê idjaermã ane. Be ga, mebê idjaer arỳm kute Kritu'ã ujarẽn ny mar ne mar kajgoja pumũ.

## 11

### *Metĩndjwỳnh kute amijo me anhybit pytàr.*

<sup>1</sup> Kam djãm arỳm ne Metĩndjwỳnh ò mebê idjaer kunĩ kanga? Arkati. Ga, badjwỳ ibê mebê idjaer 'ôja pumũ. Nhym bê ne badjwỳ kute ikanga. Ibê Abraão tãmdjwỳ'ô. Tãmdjwỳ Bẽnjamĩn djô'ã ne ba ikato. Ba ibê idjaerkumrêx nhym kute ikanga kêt. <sup>2</sup> Metĩndjwỳnh ne me kunĩ kêttri amijo me kwỳ pytà. Kute amijo mebê idjaer kwỳ pytàr ja ne kute me kanga kêt. Me bakukãmãre Erij ne amrêbê Metĩndjwỳnhmã mebê idjaer'ã kabẽn ne 'ã ajarẽ. Nhym me arỳm kabẽn'ã pi'ôk no'ôk. Erij kabẽn dja gar ama. Nãm arĩk amim,



—Arÿm ne me kunĩ Metĩndjwÿnh kanga, ane. <sup>3</sup> Ne kam Metĩndjwÿnhmã kum,

“Bẽnjadjwÿr djwÿnh, arÿm ne me akukwakam kabẽn jarẽnh djwÿnh kunĩ pa. Ne arÿm apÿnh anhõ ki djàri kungrà. Ba kam ipydjin ar iba nhym me kute badjwÿ ibĩnmã ijabej ar ba.”

Nãm ã Erij kum ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. <sup>4</sup> Nhym mÿj ne Metĩndjwÿnh me bakukãmãre Erijmã arẽ? Bir, nãm kum,

“Ba ne ba amim me krãptĩ: pytà. Me'ã akre kubê 7.000 kute bajbit amim imarkam ne me Baaumã kõnkrão krĩ kêt ne kute kum ami-jarẽnh kêt-kumrẽx ba arÿm amim me utà.”

Nãm ã Metĩndjwÿnh me bakukãmãre Erijmã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Be ga, amrêbê: mebê idjaer kwÿ kute amim Metĩndjwÿnh mar tÿxja pumũ. Me anhy kute amim mar tÿx. <sup>5</sup> Ajbir jakamdjwÿ mebê idjaer janhy kute amim Jeju Kritu mar tÿx. Ta ne me kêtri tu kum me anhy kaprĩn amijo me utà nhym kam me kute amim mar tÿx. <sup>6</sup> Djãm me ta kute katàt kabẽn mar ne kôt kute amijo ba pãnh ne Metĩndjwÿnh amijo me utà? Kati. Ta ne me kêtri tu kum me kaprĩn arÿm amijo me utà. Nãm ren me kute arÿm kum o pãnhkam ren amijo me utà djã ne ren kam tu kum me kaprĩ? Kati. Kam ren tu kum me kaprĩ kêt. Nhym be, kati. Tu kum me kaprĩkumrẽxkam ne me kute kum o pãnh kêt.

*Mebê idjaer krãptĩ jamakkre kêt.*

<sup>7</sup> Kam, djãm gwaj baje amim,

–Metĩndjwỳnh ne arỳm ò mebê idjaer kanga, anhỹrmã? Kati. Mebê idjaer ta te kute Metĩndjwỳnhmã amijo mex jabej ar ban axwe rã'ã ne. Ne kam Metĩndjwỳnhmã mex kêt ne. Nhym be, Metĩndjwỳnh kute me kêtri amijo mebê idjaer kwỳ pytâr ja ne me arỳm Metĩndjwỳnhmã mex ne. Nhym kam mebê idjaer 'ã kâtàmja Metĩndjwỳnh arỳm me'ã amakkre kêt mẽ. <sup>8</sup> Me bakukãmãre kute amrêbê: me'ã pi'òk no'òk kôt Metĩndjwỳnh ã meo ane. Kamã ne me bakukãmãre memã kum, “Metĩndjwỳnh ne me'ã kàptĩ mẽ. Nãm me te non no

kêt. Te me amak krekren kute mar kêt.” Nãm ã me bakukãmãre memã ane nhym me jakam amakkre kêt rã'ã. <sup>9</sup> Nhym me bakukãmãre Dawi ajte memã tãm jarẽ. Me amakkre kêt nhym 'ã memã kum,

“Me kute ate krãn àkur raxbit markam gê Metĩndjwỳnh me aêrbê memã axweo pãnh.

Gê me te: aminêje amijo ane. Kute mrãmri ne mrybê ka'ê aêrbê kute unênh pyræk, nhym kute kẽn me aêrbê kute me tok nhym me rôrøk pyræk.

<sup>10</sup> Gê me amakkre kêt ne no kêt gê me kaprĩ pymaje ibôn mrãnh rã'ã: rã'ã ne.”

Nãm ã me bakukãmãre Dawi me amakkre kêt'ã memã ane.

*Kute me'ã pidjô jakren 'ã memã ujarênh.*

<sup>11</sup> Ba kam ar amã arẽ. Mebê idjaer ne me kum Jeju kĩnh kêt ne arỳm axwe. Kute mrãmri ne kute kẽn me par tok nhym me rôrøk pyræk. Me kum kĩnh kêt kam djãm Metĩndjwỳnh tu kute me kangakumrẽxmã? Arkati.

Nhym be, arým me kum Jeju kĩnh kêt kam ne Metĩndjwýnh arým me bajtem'ýr akẽx ne arým amim me utàro dja. Mebê idjaer ne mebê idjaer kêtjamã me bajtem jarẽho ba nhym Metĩndjwýnh arým me'ýr akẽx ne me utàro dja. Dja amim me bajtem pytàro dja nhym mebê idjaer arým omũ. Kute me bajtem pytàrkôt omũ:n arým amim ngryk ne. Me te ta kute me uràk prãmje amim ngryk ne. Ne amim,

—Je tô mýkam ne ba me imã Jeju kĩnh kêt? Ga, Metĩndjwýnh kute me bajtembit pytàrja pumũ, ane. <sup>12</sup> Nãm me kum Jeju kĩnh kêt nhym me kute Jeju mar arým amũ me bajtemjamã Jeju'ã ajarẽ. Apýnh me ba djà kunĩkôt ne me memã arẽ nhym me arým tu amim markumrẽx. Nhym kam Metĩndjwýnh arým amim me utà. Nhym kam me arým kĩ:nhkumrẽx. Nhym be, mebê idjaer kum Jeju kĩnh kêt kam ne me kĩnh kêt kumrẽx.

Nhym be, mebê idjaer kute meo me bajtembit, me bajtembit ne Metĩndjwýnh amim me utà. Kute amim me utàrkam ne me kĩ:nhkumrẽx. Kam godja mebê idjaer amim ngryk ne ĩ akubyn Metĩndjwýnh'ýr amijo akẽx jabej ne tu amim Jeju markumrẽx jabej. Me kute tu amim Jeju markumrẽx kam dja me kĩ:nhkumrẽx. Dja me kĩho me bajtem jakrenh me:x ne.

<sup>13</sup> Me abajtemmã ne ba ikabẽn. Kritu ne me abajtemmã ijano. Ije me amã Kritu'ã idjujarẽnh kadjy ijano. Ije me amã Kritu'ã idjujarẽnhkam ikĩnh ne mebê idjaermã me akam ikĩnh jarẽnh kume:x. <sup>14</sup> Nã bãm inhõ me wýnhmã me ajarẽn memã kum,

—Ba me bajtemmã Kritu jarêngo iba nhym me krãptĩ: arým tu amim markumrêx nhym Metĩndjwýnh arým me krãptĩ: pytà, anhÿro iba. Ba ã memã anhÿro ibao ane. Nhym godja me te: ta kute me uràk prãmje amim,

—Ga, Metĩndjwýnh kute arým ikangaja pumũ. Nãm me bajtembit me utàro ba. Jakam dja ba tu amim Jeju markumrêx gê Metĩndjwýnh arým amim ipytà, anhÿr jabej. Godja me amim ngryk ne arým tu amim Jeju markumrêx jabej nhym Metĩndjwýnh arým me utà.

<sup>15</sup> Nhym be, jakam mebê idjaer kute amim Jeju mar kêt. Kam Metĩndjwýnh arým me kanga. Nãm me bajtem'ÿr amijo akêx ne arým amim me utàro ba. Me kute tu amim Jeju markumrêxkam ne amim me utàro ba. Nhym be, godja mebê idjaer amim ngryk jabej ne tu amim Jeju markumrêx jabej nhym Metĩndjwýnh arým amim me utà. Kam, arým kute me utàrkam mÿj dja me kam nê? Bir, dja me kute mrãmri ne arým me tyk ne akubyn tĩn pyràk. Kam dja me kunĩ kĩnhkumrêx.

<sup>16</sup> Amrêbê: ne me abenmã kum,

—Be, me kukãmãkjê kukràdjà kôt ne me kute Metĩndjwýnh kumrêxmã djwý kwý rênh ne kum ôr. Godja djwý kumrêx me kute kum rênhja kum mex jabej nhym kôt djwý kunĩdjwý kum mex. Nàr, godja pidjô jarê kum mex jabej nhym apÿnh padjwý kum mex, ane. Mrãmri ne me kute abenmã arênhkumrêx. Me bakukãmãre Abraão ne kute uràk. Abraão arým Metĩndjwýnhmã mex. Kam, dja ô'ã mebê idjaerdjwý Metĩndjwýnhmã mex.

<sup>17</sup> Ba me amã arê ga me ama. Mebê idjaer ne kute pidjô djujabê pa pyràk. Me abajtem ne ga me

aje pidjô djujabê kêt pa pyrâk. Mebê idjaer kute Jeju mar kêt kam ne Metîndjwÿnh arÿm me kangan kam arÿm me abajtem pytàn me ajo aminhõ. Kute mrâmri ne me'õ kute pidjô b̄arikam pa djujabê mok ne kute p̄anh pa djujabê kêt jadjàr pyrâk. Me ga ne ga me arÿm jakam tu amim Jeju markumrêx nhym Metîndjwÿnh arÿm me apytàn me ajo aminhõn me ajo djuw mex. Me aje mrâmri ne pidjô djujabê kêt pa kute pidjô djujabê jarêkam kangô mex kaôro ariija pyrâk. Mebê idjaer djwÿnh kwÿ kute amim Jeju marmê ro'ã ne Metîndjwÿnh arÿm me ajo djuw mex. <sup>18</sup> Djãm me amã mebê idjaer kurêmã? Djãm me aje amijo adjàmran amim,

—Be, ga, Metîndjwÿnh arÿm mebê idjaer kangan kum me bajbit ikĩnhja pumũ, anhÿrmã? Kwãrĩk wãnh amijo adjàmra kêt. Ga me abajtem dja ga me mrâmri amijã ikabên ma. Djãm ga ne ga Metîndjwÿnhmã tÿx jangij got? Arkati. Ta ne amã tÿx jangij kute mrâmri ne pidjô jarê b̄arimê pamã tÿx jangjênh pyrâk.

<sup>19</sup> Ga me ren amim,

—Be, Metîndjwÿnh ne mebê idjaer kangan arÿm me ibajtembit ipytà. Nãm me kanga kute mrâmri ne me'õ kute pidjô djujabê pa mok ne kanga pyrâk. Ne kam arÿm p̄anh pidjô djujabê kêt pao tèn pidjô djujabê b̄arikam adjà. Nãm Metîndjwÿnh ã me ijo ane, ane.

<sup>20-21</sup> Mrâmri ne Metîndjwÿnh arÿm amim me apytaro ba. Nhym be, kwãrĩk wãnh amijo adjàmra kêt ne amim,

—Te me ibajtem nhym Metîndjwÿnh arÿm me ijo kra. Me bajbit kum me imexkumrêx, anhÿr kêt. Kwãrĩk wãnh ã amijo adjàmrao anhÿr kêt.

Dja ga amã Metĩndjwýnh pyma. Mebê idjaer kute Jeju mar kêtka ne Metĩndjwýnh arým me kanga. Nãm me kanga kute mrãmri ne me kute pidjô pa djwýnh mok ne kanga pyræk. Me ren Jeju kanga kêt nhym ren arým amim me utà. Me ga ne ga me tu amim Jeju markumrêx nhym arým amim me apytà. Kam, dja ga me akubyn amijo tẽn amiman amidjwýnh adjàmra kêt. Metĩndjwýnh ta kum me akaprĩkam ne arým me apytà. Dja ga me amidjwýnh amra nhym arým me gadjwý akanga.

<sup>22</sup> Dja ga me Metĩndjwýnh kum me kaprĩja ma:ro aba. Ne uma:djwý ma:ro aba. Mebê idjaer ne me kute amim Jeju mar kêt ne arým Metĩndjwýnhbê amijo akêx. Kam ne arým mekam ngryk. Nhym be, me ga ne arým tu kum me akaprĩ. Dja ga me ukaprĩ ma:ro aba. Godja ga me ukaprĩja mar kêt jabej nhym arým me akanga. Dja me akanga kute mrãmri ne me kute pidjô pa mok ne wãnh kanga pyræk.

<sup>23</sup> Mebê idjaer arým kute Jeju mar kêt djwý godja me kwý arým Jeju'yr amijo akêx jabej ne tu amim markumrêx jabej. Metĩndjwýnh dja ajte meo kran me utà mrãmri ne kute amim me abajtem pytarja pyræk. Kute akubyn me utàr mar mexkumrêx.

<sup>24</sup> Ga, me abajtem Metĩndjwýnh kute me apytàr ne ajo kraja pumũ. Nãm amim me apytà kute mrãmri ne me kute pidjô djujabê kêt paja pidjô djujabêkam adjàr pyræk. Kute ã kum me akaprĩo anhýrka djãm kum mebê idjaer kaprĩ prãm kêt? Kati. Mebê idjaer ne me kute mrãmri ne pidjô djujabê pa pyræk. Kum me kaprĩ prãm kumrêx. Kum ajte meo kra prãm kumrêx ne kum amim

me utàr prãmikumrêx. Kam dja me ajte kubê Metĩndjwỳnh krakumrêx kute mrãmri ne amrêbê me kukãmãrebê Metĩndjwỳnh krakumrêxja pyràk.

*Metĩndjwỳnh kute tũmràm mebê idjaer kunĩ pytàr.*

<sup>25</sup> Akmere ar, mebê idjaer kwỳ rax ne me amakkre kêt ba arỳm me amã me arê. Me aje mar kadjy ne ba me amã arê. Dja ga me aman arỳm amijo adjàmra kêt. Dja mebê idjaer djwỳnh amakkre kêt ar ba:. Nhyim kam me bajtem Metĩndjwỳnh 'ỳr amijo akêx ne kôt ar amijo ba. Metĩndjwỳnh ne me kêtri arỳm amijo me bajtem kwỳ pytà. Kute amijo me utàrja kunĩ dja 'ỳr amijo akêx ne tu amim Jeju markumrêx nhyim arỳm me utà.

<sup>26</sup> Dja me utà nhyim kam mebê idjaerdjwỳ arỳm tu amim Jeju markumrêx, kunĩ: tu amim markumrêx nhyim Metĩndjwỳnh arỳm amim me kunĩ pytà. Ije me amã ja jarênh ne me kute mar kêtikumrêx. Mar kêtikumrêx ba arỳm me amã arê. Dja ga me aman arỳm amijo adjàmra kêt. Me bakukãmãre kute amrêbê: 'ã pi'òk no'òk kôt dja ã me adjwỳnhdjwỳ pytàro ane. Kamã ne Metĩndjwỳnh memã kum,

“Dja me utàr djwỳnh krĩraxbê Xijão kurũm katon amim mebê idjaer pytà. Djako djô'ã ne mebê idjaer apôx. Dja amim me utà nhyim me arỳm Metĩndjwỳnhmã axwe kêt.

<sup>27</sup> Bamê mebê idjaer kukãmãremê ne bar aktã abenmã ikabên jarênh mãmджи. Nã bãm memã kum,

‘Ije memã ikabên jarênh kôt dja ba arỳm me axwe maro aknon arỳm me kam ingyk kêt ne.’

Nã bãm ã memã ane.”

Nãm ã Metĩndjwỳnh me bakukãmãremã ane. Ga, kute mebê idjaerdjwỳ pytàrmãja pumũ.

28 Nãm me mebê idjaermã Kritu'ã ujarēnh ny jarē nhym me kum kĩnh kêt. Me kum kĩnh kêt kam ne me arỳm Metĩndjwỳnh kurê djwỳnh. O kurê djwỳnh nhym arỳm mebê amijo akẽx ne arỳm amim me utàr kêt. Nãm mebê amijo akẽx ne arỳm amim me bajtem pytà. Nhym be, kum me ikukãmãre kĩnh. Kum me kĩnh kôt ne kum me ibê idjaer kwỳ kĩnh rã'ã ne. Kute me kêttri amijo me ipytàrja kum me ikĩnh rã'ã.

29 Amrêbê ne me bakukãmãremã apỳnh mỳjja jarē. Ne ajte kute meo ba kadjy amiwỳr me ku'uw. Djãm kute kabēn jarēnh ne ajte atemã kabēn 'õ jarēnhmã? Kati. Djãm kute kabēn tũm japanh ne o biknormã? Kati. Mrãmri ne tu kabēn jarēnhkumrẽx. Kam ne kum mebê idjaer kwỳ kĩnh rã'ã.

30 Ga me abajtem ne ga me amim Metĩndjwỳnh mar kêt. Amim mar kêt nhym kam arỳm tu kum me akaprĩn amim me apytà. Mebê idjaer ne me amim mar kêt nhym kam arỳm mebê amijo akẽx ne arỳm tu kum me akaprĩn amim me apytà. 31 Nã, mebê idjaerdjwỳ ne me kute jakam amim mar kêt. Dja me amim mar kêt nhym Metĩndjwỳnh kum me akaprĩ kôt ajte kum me kaprĩ. 32 Nãm mebê idjaermẽ me bajtemmẽ arỳm axikôt amakkre kêt. Amrêbê: ne me Metĩndjwỳnh kabēnkôt amakkre kêt ne ta te amak mexmã. Mỳj kadjy ne me amakkre kêt? Bir, Metĩndjwỳnh kum me kunĩ kaprĩ kadjy ne me amakkre kêt.



*Metĩndjwỳnh rax'ã ujarẽnh.*

*Ep 3.20; Kor 1.16*

<sup>33</sup> E kum, Metĩndjwỳnh ne kute mỳjja mar me:xkumrẽx. Kute amim me'ã karõ mar me:xkumrẽx. Kute me mar mexo me barer me:x ne. Mỳj me'õ ne kute kum kator ne kute mar? Djãm me'õ amak mexo 'ỳr bõx? Ari:kati. Umaro memã kre ra:x ne me'õ umaro 'ỳr bõx kêt kumrẽx. Kute me kunĩ ba me:xkumrẽx. Mỳj me'õ ne kute uràk? Ari:kati. <sup>34</sup> Me bakukãmãre ne me amrẽbê: Metĩndjwỳnh djumar'ã ajarẽn memã kum,

“Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute apỳnh mỳjja marja djãm arỳm ne me'õ kute mar? Djãm arỳm ne me'õ kumrẽx kum mỳjja'ã karõ nhym arỳm kõt kute mar? Ari:kati.”

<sup>35</sup> “Nàr djãm Metĩndjwỳnh we me'õmã kum, ‘Ga ne ga akumrẽx imã angã. Dja ba kam amã o pãnh ne’, ane? Ari:kati.”

Nãm ã me bakukãmãre Metĩndjwỳnh djumar'ã ujarẽho ane. <sup>36</sup> Ta ne kumrẽx amim mỳjja kunĩ'ã karõ nhym kõt mỳjja kunĩ apõx. Ta ne mỳjja kunĩ nhípêx nhym apõx. Amikadjy ne ipêx ne. Gê me kunĩ 'ã kum rax jarẽnh rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arẽnhkumrẽx.

## 12

*Me kute Metĩndjwỳnhmã aminhõr'ã memã karõ.*

*Kor 1.10; Tex k 4.1; Ped k 2.11*

<sup>1</sup> Akmere, àpnhĩre ar, Metĩndjwỳnh kum gwaj bakapri:kumrẽx. Kum ar akapri:kam dja gar kum amingã. Ga, Jeju kute Metĩndjwỳnhmã aminhõrja pumũ. Nãm kum amingãn pĩte'y'ã wajêt ne arỳm ty. Ar gadjwỳ dja gar kudjwa kum amingã. Djãm

me kute abîn ne kute kum anhõrmã? Kati. Ar ga dja gar atîn ne prîne kum amijã ma gê ar akam kînh ne ar ajo aminhõn ar ajo ba. A kum aminhõro anen kam arým katát Metîndjwýnh kabên markumrêx ne kôt amijo abakumrêx. Ja ne mexkumrêx.

<sup>2</sup> Djãm me kum Metîndjwýnh kînh kêtja kute ar ajo amipyràk ne amikukràdjà punu kôt kute ar ajo bamã? Kati. Kwãrîk wãnh mekôt amijo aba kêt. Dja gar mebé adjumar djà nyn atemã akabên nybit ma. Mýj kadjy? Bir, Metîndjwýnh ne arým ar ajã kabên mex jarê. Nãm amim ar ajã karõn kabên mex jarê. Dja gar atemã akabên nybit man arým amijã Metîndjwýnh kabên mexja ma. Ne kam kabên mex kôt ar amijo aban prîne kum amex. Kum amex nhym arým akam kînhkumrêx. Ja kadjy dja gar mebé atemã adjumar djà nyn atemã akabên nybit ma.

<sup>3</sup> Ba ar akunĩmã ikabên jarê. Djãm amikukwakam ne ba ar amã arê? Kati. Metîndjwýnh ta ne tu kum ikaprîn arým imã ikabên'ã karõ. Kôt ne ba ar amã ikabên jarê. Ar anhĩ pýnhkôt ar amã arê. Ar gadjwý ne Metîndjwýnh arým ar amã adjápênh djà'ã karõ. Ar aje adjápênh djà markam dja gar mã amim Metîndjwýnh rax ma. Kwãrîk wãnh arîk amim, “Be, iraxkumrêx”, anhýr kêt. Dja gar katát amim,

—Be, nã bãm tu amim Metîndjwýnh markumrêx nhym arým imã idjápênh djà ja'ã karõ ba kabênkôt maro iba, ane. Djã gãm me ã amimaro ane.

<sup>4</sup> Ga, gwaj banhĩ pýnhja pumũ. Gwaj banhĩ pýnhkôt badjápênh djà krãptĩ. Gwaj baparkam bamrãnh djà. Gwaj banhikrao baje mýjja kupênh

djà. Ne gwaj bakrâkam banhõ mỳjja mar djà. Ne gwaj banokam baje mỳjja pumũnh djà. Ne gwaj banjamakkrekam baje mỳjja mar ne kupênh djà. Gwaj banhikam badjàpênh djà krâptĩ. <sup>5</sup> Ga, Kritudjwỳ. Te gwaj bakrâptĩ gwaj baje amim Kritu markam baje kumẽ banhĩ pydji pyràk. Djãm gwaj bamã aben jabê kêt mã? Djãm gwaj apỹnh ar babamã? Kati. Gwaj banhĩ pỹnhkôt abeno banhõbikwa.

<sup>6</sup> Metĩndjwỳnh tu kum gwaj bakaprĩkam gwaj abeno banhõbikwan banhĩ pỹnhkôt apỹnh badjàpênh djà. Metĩndjwỳnh ta ne gwaj bamã badjàpênh djà'ã karõ gwaj maro baba. Gwaj banhĩ pỹnhkôt apỹnh Metĩndjwỳnh mã badjàpênh djàn kum badjàpênh ar baba.

Godja me'õ Metĩndjwỳnh kukwakam kabẽn jarênhja mar jabej gê kute amim Metĩndjwỳnh mar kô:t memã arẽ. <sup>7</sup> Nàr, godja me'õ me kadjy mỳjja 'õ kupênh mar jabej gê me kadjy kupê. Nàr, godja me'õ memã Metĩndjwỳnh kukràdjà jarênh mar jabej gê arẽ. <sup>8</sup> Nàr, godja me'õ kute 'ã memã karõ mar jabej. Me kute amim Jeju mar rerekre jamã 'ã karõ mar jabej. Me kute amim mar tỳx'ã memã karõ mar jabej. Gê memã 'ã karõ ba gê me amim mar tỳx. Nàr, godja me'õ memã mỳjja nhõr jabej gê òdjàn nh ne memã kungã. Nàr, godja me'õ kute meo ba mar jabej gê meo ba 'ãno djan 'ã ukanga kêt. Nàr, godja me'õ kum me kaprĩ mar jabej. Djãm nokre kaprĩn kum me kaprĩ mã? Kati. Dja nokre kĩnh ne kum me kaprĩ.

*Me kum me abê'ã memã karõ.  
Dju r 13.34; Xim k 1.5; Idja 13.1*

- 9 Dja gar amã me abê. Kwãrĩk wãnh amijo ajêx kêt.  
Dja gar mrãmri amã me abê katàtkumrêx.  
Godja me abenkam axwe nàr amijo axweo ba, ar  
ga dja gar amã axwe kĩnh kê:tkumrêx. Nàr,  
godja me abenkam mex nàr amijo ba mex  
ar ga dja gar amã mex kĩnh ne 'ã angrà: ne.
- 10 Kute ar amã akamy jabê pyràk ne abenmã  
aprĩ:ren amã aben jabê.  
Kwãrĩk wãnh gar me'ã amim,  
—Gê me kumrêx imã imex jarê. Ba kam amipãnh  
ã memã mex jarênhò ane, anhÿr kêt. Ar ga  
akumrêx dja gar memã wan tu memã mex  
jarênhò aba. Memã mex jarênhò aban kàjmã  
memã rax kamênhò aba.
- 11 Metĩndjwÿnh kadjy mÿjja'õo aba'ã ar adjukanga  
kêt ne atÿx. Dja gar Karõ man kôt amã  
Metĩndjwÿnh jabê:n arek kadjy mÿjjao aba.
- 12 Dja gar amiwÿr Metĩndjwÿnh nhõ mÿjja mexja  
kamnhĩxkumrêx. Aje amiwÿr kamnhĩxkôt  
akĩnhkumrêx.  
Dja te apÿnh ar akaprĩ djàri ar ajo ba arek  
amim Jeju mar tÿx rà'ãn 'ã adjukanga kêt.  
'Ã adjukanga kêt ne Metĩndjwÿnhmã amijo  
adjà'wÿr rà'ã ne.
- 13 Godja Jeju nhõ me ja õ mÿjja kêt jabej ar amã me  
kaprĩn amikutã memã mÿjja kwÿ ngã.  
Gê me ar awÿr wangjê gar meo djuw mex. Ja dja  
gar amã kĩnh.
- 14 Godja me'õ ar ajo bikênh jabej gar  
Metĩndjwÿnhmã o a'uw ne kum,  
—Dja ga o djuw mex, ane. ã kadjy kum ane.  
Kwãrĩk wãnh kum,  
—Dja ga ijo angryk ne o ajkê, anhÿr kêt.

15 Godja me'õ kĩnh jabej ar gadjwỳ kôt akĩnh.  
Godja me'õ muw ar gadjwỳ kôt akaprĩn muw.

16 Dja gar axikôt akabẽn man axikôt arẽ.  
Kwãrĩk wãnh amijo araxmã amijo adjàmra kêt. Ar  
amã me kajgo kĩnh ne ro'ã ar aba.

Kwãrĩk wãnh amim,  
—Ba ne ba ijamak mex'ã ipydji, anhỹr kêt.

17 Godja me'õ ar ajo ajkẽ kwãrĩk wãnh amipãnh o  
abikẽn kêt.

Dja gar akabẽn katàt ne katàt amijo aba gẽ me  
amim ajã,

—Be, mrãmri, tãmwã ne katàt kute amijo  
bakumrẽx, ane.

18 Ar ga dja gar me kunĩmẽ abenmã akabẽn  
mexkumrẽx jarẽ ne 'ã adjukanga kêt. Nàr  
gar te me'õmã akabẽn mex jarẽ nhym tu ar  
ajapa. Kwãrĩk wãnh rã'ã.

19 Akmere, àpnhĩre ar, imã ar akĩnhkam ne ba ar  
amã ikabẽn jarẽ. Kwãrĩk wãnh amipãnh kêt.  
Dja gar Bẽnjadjwỳr djwỳnhkam ama gẽ ta ar  
ajo ngryk.

Metĩndjwỳnh ne amrẽbê: me bakukãmãremã  
kum,

“Ba ne ba ibê memã o pãnh djwỳnh. Ba dja ba  
ajo ingryk ne o pãnh. Kwãrĩk wãnh amipãnh  
kêt.”

Nãm ã Bẽnjadjwỳr djwỳnh memã ane. Kam dja  
gar kam ama. 20 Nhym kam ajte memã kum,

“Kam godja akurẽ djwỳnh kum prãm jabej ga kum  
mỹja ngã gẽ kukrẽ. Godja kum kôr jabej ga  
kum ngô ru gẽ o ikõ.

Dja ga ane nhym ta arỳm amiman amim ngryk  
jabej ne ajo õbikwa jabej.”

Nãm Běnjadjwỳr djwỳnh ã me bakukãmãremã ane. Kam kwãrĩk wãnh amipãnh kêt.

<sup>21</sup> Me kute ar ajo bikěnhkam djãm mekôt ajaxwemã? Kwãrĩk wãnh mekôt ajaxwe kêt. Ar ga dja gar adjukapřĩo meo djuw mex.

## 13

*Me kute me běnjadjwỳr kaběnh kôt amijo ba'ã memã karõ.*

*Xit 3.1; Ped k 2.13*

<sup>1</sup> Pykakam me běnjadjwỳr rũnh me kute katàt amijo ba'ã kute memã karõkam dja gar me kaběnh mar tỳx ne kôt ar amijo aba. Nhỹnh ne běnjadjwỳr'õ Metĩndjwỳnh kute ar kêt. Nãm me běnjadjwỳr kunĩ pumjuw. <sup>2</sup> Gêdja me'õ kum õ běnjadjwỳr kurê jabej. Djãm õ běnjadjwỳr kajgo ne kum kurê? Kati. Kajgo kêt. Metĩndjwỳnh ne 'ã běnjadjwỳr mẽ. Me kum kurê dja Metĩndjwỳnh arỳm memã axwe pãnh jarẽ.

<sup>3</sup> Djãm me mexkam kum krãkamngõnh nhõ běnjadjwỳr pyrna? Kati. Me axwekambit kum uma. Ar amã uma kêt kadjy mỳj dja gar nẽ? Bir, dja gar amextiren ar aba nhym arỳm ar amã mextire jarẽ. <sup>4</sup> Mỳj kadjy dja gar kaběnh ma? Bir, ar amextiren ar aba kadjy ne me ar amã krĩ. Metĩndjwỳnh ne ar akadjy me'ã õ àpěnh rě nhym me ar amã krĩ. Nhym be, godja gar ajaxwe jabej on atĩn prãm. Djãm kute amijã kàxdjwa kajgo nhõrn kute o ba kajgo? Kati. Metĩndjwỳnh ne me àpěnh'ã me kurê kute kukwakam àpěnhmã, me badjumar mex kadjy àpěnhmã. Kam dja me'õ axwe nhym arỳm kam ngryk nhym arỳm tokry. Kadjy ne me běnjadjwỳr nhõ kàxdjwa kajgo.

<sup>5</sup> Kam dja gar tu me kabên ma. Djãm ar amã umakambit? Djãm kambit dja gar kabên ma? Kati. Ar ga ne gar aje anhõkre kadjwýnhbê 'ã amim,

—Pykakam anhõ bënjadwýr kabên ma, anhýro aba. Ar akabênja kôt dja gar me bënjadwýr kabên ma.

<sup>6</sup> Kam dja gar ajte amikutã me bënjadwýrmã ar anhõ pi'ók kaprĩ kwý ngã. Me kute ar amã ìpõxu'ã karõ kôt memã kwý ngã. Mýkam? Bir, me mã ar akadja bënjadwýrkam àpênhkam. Metĩndjwýnh ne me'ã õ àpênh djwýnh rē. Gora ar memã angã. <sup>7</sup> Me kute 'ã ar amã karõ kôt ar anhõ bënjadwýrmã angã. Ar aje adjàpênh pãnh pi'ók kaprĩ jamýnhja ar aje kum kwý nhõrmã. Aje me kabênkôt amikutã kwý ngriren 'yr ne aje kum õrmã. Kwãrĩk wãnh kubê nê kêt. Ar kum angã. Nàr, gar pi'ók kaprĩ pãnh me'õbê nêkrêx jamý. Nhym me ar amã,

—Ar aje nêkrêx jamýnh pãnh'ã akreja kôt dja gar pi'ók kaprĩ kwý ngã. Amikutã me bënjadwýrmã kwý ngã, ane. Kwãrĩk wãnh kubê nê kêt. Ar kum angã. Nàr, dja me ar amã,

—Dja gar amã me bënjadwýr pyma, ane. Tu ar amã uma. Nàr, dja me ar amã,

—Dja gar kàjmã me bënjadwýrmã rax kamē, ane. Tu kàjmã kum rax kamē.

*Akubyn bõxkam amakbê me kum aben jabê'ã memã karõ.*

*Mat 22.39; Dju r 15.12; Ped k 1.22*

<sup>8</sup> Ar aje amikutã memã anhõ mýjja'õ nhõrmã kwãrĩk wãnh mebê nê kêt. Ar amã me abêmãdjwý kwãrĩk wãnh mebê aminê kêt. Dja gar mrãmri amã me abêkumrêx ne arým aje Metĩndjwýnh kukràdjã marn kôt amijo aba mexkumrêx. Me kute katàt

amijo ba'ã kute memã karökôt kukràdjà kôt gar arým amijo aba mexkumrêx.

<sup>9</sup> Me bakukâmãre ne Metĩndjwýnh kukwakam memã kabên kukràdjà jarên memã kum,  
 “Kwãrĩk wãnh mebê prõ nàr mjêno adjàkĩnh kêt.  
 Kwãrĩk wãnh me'õnh bĩn kêt. Kwãrĩk wãnh  
 adjàkĩnhĩ kêt.

Kwãrĩk wãnh me'ã ajêx kêt.

Kwãrĩk wãnh me amã me'õ nhõ mýjja puro kĩnh ne  
 'ã amim karõ kêt.”

Nãm ã memã anen kam ajte memã kum,

“Me amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga  
 me amã amijabêja pyræk dja ga me ã amã  
 amibu'ã me ja jabêo ane.”

Nãm ã memã ane. Ja dja gar aman ar amã me abê.  
 Ar amã me abêkam ne gar tu Metĩndjwýnh kukràdjà  
 kôt amijo aba mex. Me kute katàt amijo ba'ã kute  
 memã karökôt kukràdjà kunĩkôt gar tu amijo aba  
 mex. Kukràdjà 'õ ne 'ã kàtàm kêt. Ar amã me  
 abêkam gar aje kukràdjà kunĩ marn kôt amijo aba  
 mexkumrêx.

<sup>10</sup> Nhym bê ne me kum me abêkam kute meo  
 bikênh. Kati. Dja gar mã amã me abêjabit  
 man arým urokam Metĩndjwýnh kabên kukràdjà  
 kunĩkôt amijo aba mexkumrêx.

<sup>11</sup> Kam, ba ajte ar amã arê. Arým 'ýr. Mýkam  
 ne gar ate akrã? Ar aje mrãmri ne me õto nõr  
 pyræk. On ar ano tỳx. Gwaj baje tu amim Kritu  
 kamnhĩxkumrêxmõ kraxkam akubyn bõxja kute  
 onj pyræk. Nhym be, kati. Gwaj bawýr bõx ne kute  
 amim gwaj bapytàr nhõ akatija arým 'ýr.

<sup>12</sup> Arým akamàt kêt 'ýr. Me axwe kumexkam  
 kute pykakam akamàt pyræk. A'u ne gwaj bajo rãm



ne ja. Dja Kritu bôx nhym arÿm me mexkumrêx. Me mexkumrêxkam dja kute pykakam a'u pyrək. Kam gwaj on wānh badjapênh punu kute akamət kô tyk pyrək ja kanga. Kute mrāmri ne me krākamngônh kute amipytər kadjy ô kàxo kubêkà jangjênh pyrək. Gwaj Kritu kukwakam batÿx ne katət ar amijo baba. Kritu kute gwaj bajaxwebê bamã tÿx jadjər. Dja gwaj bamã tÿx jadjà gwaj arÿm katət ar amijo baba. Kukwakam katət ar amijo baba ne arÿm baje mrāmri ne me kute a'ukam mrānh pyrək.

<sup>13</sup> Gwaj memã katət ar amijo baba kute a'uri me katət ba pyrək. Djām mekôt ar abixaêr punumã? Djām kadjwati kangôkam\* ar abibānhmã? Djām mekôt aprô kupa'ã, amjên kupa'ã akurê abamã? Djām mekôt ar abixaêr tÿ:x ne tu apunu raxmã? Djām ar aje abenmã akabêh punu abamã? Djām ar aje aben nhô mÿjja puro'ã angrykmã? Kati. Kwārĭk wānh. <sup>14</sup> Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu mextire kôt dja gar amextiren ar aba. Ar amex ja dja gar ama. Kwārĭk wānh ar aje amidjwÿnhbito kĭnh kadjy ar ajaxwe aba kêt.

## 14

*Me kute Jeju mar rerekreja'ã memã ujarênh.*

*Mat 7.1; Rô 2.1; Xij 4.11*

<sup>1</sup> Me kwÿ kute amim Jeju mar rerekreja dja gar o anhôbikwa. Kwārĭk wānh mÿjja'ô mÿr jabej ar amã kurê kêt ne 'ã amim, “Axwe”, anhÿr kêt. <sup>2</sup> Me kute ar amã,

---

\* **13:13** Mÿjja me kute o kôm ne kôt bibānh kunĭja, kadjwati kangômê uba kangômê, mÿjja kangô kunĭ ne me kum kadjwati kangô jarê.

—Dja gar ãm mry pumũ, anhỹro ba. Ga kam aje amim Jeju mar tỳxkam amim,

—Kati. Ba dja ba mỳjja kunĩ kuro iban kam Metĩndjwỳnhmã imex rã'ã, anhỹro aba. Nhym me kwỳ kute amim Jeju mar rerekren kum mry pyman djwỳbit kuro ba.

<sup>3</sup> Kwãrĩk wãnh ar amã kurê kêt. Ar aje mỳjja kunĩ kuro abakam kwãrĩk wãnh ar amã me'õ kute djwỳbit kurja kurê kêt. Nàr ar akwỳ aje djwỳbit kurja kwãrĩk wãnh me kute mỳjja kunĩ kur'ã akabẽn kêt ne amim, “Me axwe”, anhỹr kêt. Mỳkam? Bir, Metĩndjwỳnh ta kute arỳm o krakam. Kwãrĩk wãnh mỳjja kur mỳr jabej ar amã aben kurê kêt.

<sup>4</sup> Me axwekam djãm ar ga dja gar memã axwe pãnh jarẽ? Kati. Metĩndjwỳnh dja memã axwe pãnh jarẽ. Nàr, me mexkam djãm ar ga dja gar memã kĩnh djà ngã? Kati. Metĩndjwỳnh dja memã kĩnh djà ngã. Djãm ar ga ne gar meo aba? Kati. Metĩndjwỳnh ne meo ban me axwebê memã tỳx jangjêho ba. Kam kwãrĩk wãnh ar amã kurê kêt.

<sup>5</sup> Amrêbê me bakukãmãre ne me kute apỳnh akati maro ba. Nhym ajbir jakam dja me kute amim Jeju mar kwỳ amim, “Akati punu ne ja”, anhỹro ba. Nhym ajtekam me kwỳ kute amim Jeju mar kute akati mar kêt ne amim,

—Kati. Akati kunĩ ne mex ne 'õ kute aben japanh kêt, anhỹro ba. Gê kam me kunĩ ta ã pỳnhkôt prĩne akatio amiman ta akati ma nàr ta mar kêt. Kwãrĩk wãnh akati'õ mỳr jabej ar amã aben kurê kêt.

<sup>6</sup> Me'õ kute akati marja ta kute Bẽnjadjwỳr djwỳnh markam kute akati mar. Nàr, me'õ kute akati mar kêtja ta kute Bẽnjadjwỳr djwỳnh markam kute akati mar kêt. Ajte me'õ kute mỳjja kunĩ

kurja ta kute Běnjadjwŷr djwŷnh markam kute kur. Ga, ta kute 'ã Metĩndjwŷnhmã amikĩnh jarěnhkam kute kurja pumũ. Nàr, me'õ kute djwŷbit kurja ta kute Běnjadjwŷr djwŷnh markam kute djwŷbit kurja pumũ. Ga, kute djwŷbit kurkam kute 'ã Metĩndjwŷnhmã amikĩnh jarěnh ne kute kurja pumũ.

<sup>7</sup> Gwaj baje amim Jeju mar kunĩ djãm gwaj baje amidjwŷnhbit maro babamã? Kati. Dja gwaj Metĩndjwŷnh maro baban ajte gwaj babu'ã me ar baja maro baba. Gwaj batĩnri dja gwaj Metĩndjwŷnh maro baba nàr gwaj tyn Metĩndjwŷnh ma. <sup>8</sup> Běnjadjwŷr djwŷnh ne gwaj baje markumrěx. Dja gwaj batĩn ne ar babari Běnjadjwŷr djwŷnh maro baba. Ne tyn Běnjadjwŷr djwŷnh ma. Kam dja gwaj batĩn ne ar baba jabej nàr batyk jabej. Kwãrĩk wãnh rã'ã. Běnjadjwŷr djwŷnh ne gwaj baje mar nhym arŷm gwaj bajo kra.

<sup>9</sup> Mŷj kadjy ne Kritu tyn akubyn tĩn ne? Bir, kute me tykmě me tĩn kunĩmã Běnjadjwŷr djwŷnh ne meo ba kadjy. Ja kadjy ne tyn akubyn tĩn ne.

<sup>10</sup> Ga kam ar aje Jeju kukwakam me'õo ar akamyja mŷkam dja gar mŷjja'õ mŷr jabej ar akamymã axwe jarěnh ar amã kurěo aba? Djãm ar abě memã axwe pãnh jarěnh djwŷnh got? Kati. Dja gwaj bakunĩ Kritu kabem dja nhym ta arŷm gwaj bamã bajaxwe pãnh jarěnhho nhŷ. Kwãrĩk wãnh ga akamymã axwe jarěnh kêt. <sup>11</sup> Amrěbê me bakukãmãre kute 'ã pi'õk no'õk kôt dja gwaj kabem djan amikôt kum amijarě. Nãm memã kum,

“Běnjadjwŷr djwŷnh ne memã arěnh memã kum,

‘Itĩn ne ar iba. Djãm itĩn ne ar iba kêt ne ba ikabẽn kajgo? Itĩn ne ar ibakumrẽx ne ba me amã ikabẽn ne. Me kunĩ dja me ikabem kônkrão nhỹn kunĩ amikôt imã amijarẽ.’

Nãm ã Bẽnjadjwỳr djwỳnh ane.”

Nãm me bakukãmãre ã memã anen arỳm 'ã pi'òk no'òk ne. <sup>12</sup> Ga, pi'òk no'òkja kôt gwaj banhĩ pỹnh kôt gwaj baje Metĩndjwỳnhmã amikôt amijarẽnhmãja pumũ.

<sup>13</sup> Dja gar aje meo akamy kwỳja ma. Me kwỳ kute amim Jeju mar rerekreja ma. Kwãrĩk wãnh mỳjja'õ mỳr jabej ar amã kurẽ kêt. Dja gar atemã amijo tẽn ar akamy'ã amim,

–Ba on Metĩndjwỳnhmã amijangri tỳx. Ikamy ne ipumũnho ba. Nok ba ren tu ikamy nokrekam mỳjjao iban ren Metĩndjwỳnhbê ikamyo akẽx. Ba on amijangri tỳx. Ba ren kubê o akẽx ne ren kam ije mrãmri ne mỳjja kute me par tok nhym me rôròk pyræk, ane. Dja gar ã amim anen ã ar akamy maro ane.

<sup>14</sup> Nhym me kute mỳjja kurdjwỳ. Djãm me kute mỳjja'õ krẽn arỳm Metĩndjwỳnhmã axwe? Arkati. Ja ne ba ije Bẽnjadjwỳr djwỳnh Jeju kabẽnkôt markumrẽx. Nhym be, dja ar akamy kwỳ mỳjja 'õ'ã amim,

–Dja ba kukrẽn Metĩndjwỳnhmã ijaxwe, anhỹro ba. Be, akamy jamã ne mrãmri mỳjja punu. <sup>15</sup> Ga kam tu akamy nokrekam mỳjja ja krẽ nhym kôt arỳm akam kaprĩre ne. Godja ajã amim,

–Nãm mỳjja punure krẽn arỳm Metĩndjwỳnhbê amijo ajkẽ, ane. Godja ã akamy anen arỳm kaprĩ:re ne. Djãm amã akamy kĩnhkam ne ga tu nokrekam mỳjja krẽ? Kati. Aje amidjwỳnhbit mar. Kritu

kum akamy kînh ne kam kadjy ty. Gadjwỳ ga ren amã kînh ne ren nokrekam mỳjja krĕn kĕt. Nhym be, kati. Ga amidjwỳnhbit man amã akamy kînh kĕt ne tu nokrekam mỳjja krĕn arỳm akamyo ajkĕ. Kwãrĭk wãnh o anhỹr kĕt. <sup>16</sup> Dja ga te mỳjja 'õ'ã amim,

—Kati. Imã ne mexkumrĕx, ane. Nhym me kute ajã, “Axwe”, anhỹr prãm kwãrĭk wãnh nõ. Dja ga ãm mỳjja pumũ gĕ me ajã anhỹr kĕt.

<sup>17</sup> Metĩndjwỳnh kute gwaj bajo bakam djã ne gwaj baje mỳjja kuro babaja mar tỳx? Nàr, djãm gwaj baje mỳjjao bakõm mar tỳx? Kati. Gwaj baje mar kajgo. Nhym be, kute gwaj bajo bakam gwaj baje bajaxwe kĕt kadjy amimar. Gwaj badjumar mex kadjy baje amimar. Gwaj bakĭnh kadjy baje amimar. Gwaj baje Metĩndjwỳnh Karõ maro babakam ne gwaj bakĭnh kadjy baje amimar. Metĩndjwỳnh kute gwaj bajo bakam mỳjja mex ja kadjy gwaj baje amimar tỳxkumrĕx. <sup>18</sup> Mỳkam? Bir, me mỳjja mex jao ba ne me Kritumã àpĕnhõ ba ne arỳm kàjkwakam Metĩndjwỳnhõ kĭnh nhym pykakam me ar badjwỳ kum me kĭnh.

<sup>19</sup> Gwaj abenmã bakabĕn mex ne badjumar mex kadjy amima. Gwaj abenmã Jeju'ã ajarĕn arỳm mar mexo amũ aben kamĕ. Ja kadjy dja gwaj amima. <sup>20</sup> Djãm ar aje me'õo akamyja mar kĕt ne ar aje adjakurbit mar ne o ar aje Metĩndjwỳnh bê o akĕxmã? Akamybĕ Metĩndjwỳnh nhõ àpĕnh. Kwãrĭk wãnh kubĕ o akĕx kĕt. Mrãmri ne me kute mỳjja kunĭ kurkam Metĩndjwỳnhmã mex.

Nhym be, godja gar akamy mar kĕt ne amidjwỳnhbit man arỳm tu nokrekam mỳjja'õ krĕ ne kam arỳm o Metĩndjwỳnh bê o akĕx. Aje kubĕ o

akëxkam arÿm ajaxwe. <sup>21</sup> Djãm aje tu mÿjjao aba ne aje tu mry'õ kuro abamã? Nàr djãm ar aje tu uba kangôo akômo abamã? Nàr djãm ar aje apÿnh mÿjja 'õdjwÿo abamã? Nàr djãm ar aje mÿjjao abakôt ar amã Metïndjwÿnh bê akamyo akëx pyma kêt? Aje o abakôt aje o kubê o akëx pymakam kwãrïk wãnh o aba kêt. Dja gar akamy man kwãrïk wãnh o aba kêt. Nàr djãm ar aje mÿjja 'õo abakôt ar aje akamymã kaprï jadjàr jabej nàr ar aje akamymã Metïndjwÿnh mar rerekre jadjàr jabej? Kwãrïk wãnh o aba kêt. Dja gar akamy ma. Kwãrïk wãnh o aba kêt.

<sup>22</sup> Apÿnh mÿjja'ã ne gar amim,

—Ije amim Metïndjwÿnh markam ne mÿjja ja ajmã kute kêt. Ba ren o iba ne ren ijaxwe kêt, anhÿr jabej. Amimãbit dja gar arê gê Metïndjwÿnhbit ama. Nok gar ren ar akamy mar kêt ne ren tu mÿjjao abao anen ren amim angyrk ne ren amim,

—Mÿkam ne ba o iban Metïndjwÿnh bê ikamyo akëx? ane. Nhym be ar aje amikam ajaxwe'õ mar kêt kam dja gar adjumar mextire. <sup>23</sup> Godja me'õ kute mÿjja'õ krënmã amim,

—Kon. Dja ba kukrën arÿm ijaxwe jabej, anen atekam tu krën jabej. Djori kam mex? Kati. Arÿm axwe. Mÿkam? Bir, kute Metïndjwÿnh mar kêt ne tu krënkam. Me kute mÿjjao ba kunïkôt dja me kumrëx o Metïndjwÿnh ma. Ne kam arÿm o ba. Godja me Metïndjwÿnh mar kêt ne tu mÿjjao ba jabej arÿm axwe.

*Me kute Jeju mar rerekreja'ã memã ujarênh rã'ã.  
Mak 10.45; Kô k 10.24; Pir 2.4*

<sup>1</sup> Kam, gwaj baje amim Jeju mar tỳx jabej ne gwaj ren me kute amim mar rerekre jamã bapřire. Djãm gwaj baje amidjwỳnhbito bakĩnh babamã? Kati. Gwaj meo kĩnh. <sup>2</sup> Gwaj bakunĩ banhĩ pỳnhkôt amibu'ã meo kĩnh. Mỳj kadjy? Bir, me mexmã. Me kute Jeju mar mexo kute amũ amikamênh ne mar raxmã.

<sup>3</sup> Ga, Kritudjwỳ kute amidjwỳnh kĩnh kêtja pumũ. Kute amidjwỳnh kĩnh kêt kôt ne me bakukãmãre Kritu kabênh jarê. Nãm Kritu Bãmmã kum,

“Me kum akurê kôt ne me kum ikurê.”

Nãm ã Kritu Bãmmã ane nhym me bakukãmãre memã arê nhym me arỳm 'ã pi'òk no'òk ne. Nhym kam tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Kritu katon ar ba nhym me arỳm kum kurê. Kum kurê nhym arỳm amidjwỳnh kĩnh kêt. Gwaj badjwỳ kwãrik wãnh amidjwỳnhbito kĩnh kêt.

<sup>4</sup> Metĩndjwỳnh ne mã me bakukãmãreo djuw mexo ba nhym me mã me'ã ajarênh mã me'ã pi'òk no'òko ba. Mỳj kadjy? Bir, dja gwaj pi'òk jarênh mã amijã kabênh kunĩ maro baba. Ja kadjy ne me 'ã pi'òk no'òk ne. Dja gwaj amijã kabênh kunĩ man arỳm tu amim Jeju mar tỳx ne. Nhym kam te apỳnh gwaj bakapřĩ djari gwaj bajo ba gwaj tu amim Jeju mar tỳx rã'ãn 'ã badjukanga kêt. Ne kam mã amijã kabênh kunĩ man te bakapřĩn akubyn bakĩnh ne. Bakĩnh ne arỳm amiwỳr kamnhĩx tỳx. Ja kadjy ne me me bakukãmãre'ã ajarênh me'ã pi'òk no'òk ne.

<sup>5</sup> Metĩndjwỳnh ne kute amijamãr 'iry ne kute memã tỳx jangjênh nhym me kute amim mar tỳx

ne kînh. Nã bãm mã kum ar ajo a'uw gê ar amã akabên mextire jadjà. Ar aje Jeju Kritu kôt ar amijo abakam gê ar amã akabên mextire jadjà gar axikôt abenmã akabên mextire jarê. <sup>6</sup> Ne kam axikôt anhökre kadjwýnhbê Metĩndjwýnh ra:x ne uma:ja man arým me kunĩmã arêho amirĩt ne. Ja kadjy ne ba ã Metĩndjwýnhmã ar ajo idjã'wýro ane. Metĩndjwýnhbê ne Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu Bãm.

*Metĩndjwýnh kum me bajtemdjwý kînh.*

*Kar 10.34; Rô 9.24; Gar 3.28; Ep 2.16*

<sup>7</sup> Kam dja gar abeno anhöbikwa kute Kritu gwaj bajo öbikwa pyræk. Ar aje memã Metĩndjwýnh raxo amirĩt kadjy ar abeno anhöbikwa.

<sup>8</sup> Ba kam ajte ar amã arê gar ama. Kàjkwakam Metĩndjwýnh ne amrêbê mebê idjaer kukãmãremã mýjja jarê. Me my kã rênhamã arê. Nãm memã apýnh mýjja jarênh mãmdji. Nhyam kam kôt Jeju Kritu nã kurũm katon ar ba. Me bakamin-grãnyrekam ar ba. Ar ba:n arým mebê idjaermã àpênh ar ba. Metĩndjwýnh kute me bakukãmãremã apýnh mýjja jarênh kôt ne memã àpênh ar ban mýjja nhipêxo ba. Nhyam me arým omũn amim,

—Mrãmri ne Metĩndjwýnh kabênkumrêx. Ga, Jeju arým kôt memã àpênh ar baja pumũ. Metĩndjwýnh kute me bakukãmãremã arênh kôt àpênh ar baja pumũ. Nãm me Jeju pumũn arým ã amim ane.

<sup>9</sup> Jeju memã mýjja pumũnh kêt nhipêxo ba:, me punuo mexo ba: nhyam me bajtemdjwý arým omũ. Me kute Metĩndjwýnh raxmã kator ne abenmã kum,



—Djãm Metĩndjwýnh ukaprĩ ngri got? Mrãmri ne ukaprĩ:kumrẽx, anhỹr kadjy. Ja kadjy ne me bajtemdjwý arým mýjja pumũnh kêt kwý pumũ:. Djãm mebê idjaerbit ne me kute Metĩndjwýnh raxmã katorn kum rax jarẽnhmã? Kati. Me bajtemdjwý ne me kute raxmã katorn kum rax jarẽnhmã. Me bakukãmãre ne amrêbê: ja jarẽ. Me bajtem kute Metĩndjwýnhmã rax jarẽnhja jarẽ. Kritu kàjkwakam Bãmmã amijarẽn kum,

“Me bajtem nhipôkri dja ba memã ajã idjujarẽnho amirĩt ne apyma'ã ngre.”

Nãm ã Kritu Bãmmã me bajtem jarẽnho ane nhym me arým 'ã pi'ôk no'ôk ne. <sup>10</sup> Nhym kam me bakukãmãre 'ôdjwý me bajtemmã kum,

“Me abajtem, me on õ me wýnh kôt akĩnhkumrẽx.”

Nãm ã memã ane nhym me arým 'ã pi'ôk no'ôk ne. <sup>11</sup> Nhym kam me bakukãmãre 'ôdjwý me bajtemmã kum,

“Me abajtem kunĩ dja ga me Bẽnjadjwýr djwýnhmã mextire jarẽ.

Apýnh me aba djà kunĩkôt ar abaja kum mextire jarẽ.”

Nãm ã me bajtemmã ane nhym me ajte 'ã pi'ôk no'ôk ne. <sup>12</sup> Nhym kam Idjaijdjwý me bakukãmãremã me ajarẽ. Nãm Kritu'ã arê nhingrôt jakren memã kum,

“Dja me bakukãmãre Djexe tãmdjwý'õ kato. Tũ:mrãm me kamingrãnyrekam kato. Me kute mrãmri ne pĩ 'yr nhym tũmrãm ajte arêkam ingrãn abatãnh pyrãk.

Dja ã tãmdjwý'õ katorn ar bao anen arým kubê Bẽnjadjwýrbê kumkati. Ne kam arým apýnh

me ba djàri meo ba. Nhyim kam me bajtem arým tu amim kamnhĩxkumrẽx.”

Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã ane. Me bakukãmãreja kunĩ ne me me bajtem jarẽ. Metĩndjwýnh kum me kaprĩ nhyim me kute kum rax jarẽnhmãja jarẽ.

<sup>13</sup> Metĩndjwýnh ne kute memã amak bõnh nhyim me kute amiwýr õ mýjja mex kamnhĩxo ba. Gê ar amã ajamak bõ gar tu amim Kritu markumrẽx. Ne kam arým kõt ar akĩnhti:ren ar adjumar mexti:re. Nhyim kam Metĩndjwýnh Karõ ar amã atýx jadjà gar amiwýr kamnhĩx týx ne. Ja kadjy ne ba ã kum ar ajo idjà'wýro ane.

*Paur kute me bajtem kadjy àpênh'ã amijarẽnh.*

<sup>14</sup> Akmere, àpnhĩre ar, djãm ar amex kêt ne ba ar amã ikabẽn? Kati. Ar ga ne gar arým amextire ne ar aje Metĩndjwýnh mar mexkumrẽx. Ne kam aje abenmã 'ã karõ mar mexkumrẽx. Tãm ne ba arým ije markumrẽx. <sup>15</sup> Ije ar amã pi'òk no'òkkam ne ba itýx ne ar amã 'ã karõ. Te ar aje arým ikabẽn mar jabej ba akubyn ar amã arẽ gar ajte ama. Metĩndjwýnh ne tu kum ikaprĩn tu imã idjàpênh djà'ã karõ ba arým kabẽn kõt ar amã ikabẽn jarẽ.

<sup>16</sup> Ije me bajtemmã Metĩndjwýnh'ã ujarẽnh ny jarẽho iba kadjy ne imã Kritu Jejumã idjàpênh'ã karõ. Mýj kadjy? Bir, ije Metĩndjwýnho kĩnh kadjy. Ije 'ýr me bajtemo akẽx nhyim me kum mexmã. Dja me tu amim Jeju markumrẽx nhyim Metĩndjwýnh Karõ arým meo mex. Tãm dja Metĩndjwýnho kĩnhkumrẽx.

<sup>17</sup> Kritu Jeju kute imã týx jadjàrkam ne ba me bajtemmã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽho iba. Idjàpênh

djà jakam ne ba ikĩnhkumrêx ne ar amã 'ã amijarêho amirĩtkumrêx. <sup>18</sup> Kum idjâpênhkam ne ba Kritu kukwakam mÿjja pumũnh kêt kumex nhipêx. Kritu kukwakam ije mÿjja nhipêxbit dja ba 'ã amijarê. Me bajtem kute kabên mar ne kôt amijo ba kadjy ne ba memã kabên jarê. Nã bãm memã kabên jarên kôt mÿjja kwÿ nhipêx nhym me arÿm omũ. Omũn arÿm kabên man kôt ar amijo ba.

<sup>19</sup> Metĩndjwÿnh Karõ 'itÿxkôt ne ba mÿjja pumũnh kêt kwÿ nhipêx. Ne me punuo mex. Nhym me karõ punu meo ba ba me nêje me ano nhym me arÿm memã ire. Nã bãm mÿjja pumũnh kêt kwÿ nhipêx nhym me te kute marmã kam no tyn kume:x ne arÿm Metĩndjwÿnh raxmã kato. Ba kam kàj bê memã Kritu'ã ujarênh ny jarêho iba:. Djeruxarêkam arêho iba:n amũ apÿnh pykakam me ba djari kunĩ kôt o iba:n o inhipôk ne. Ne arêho iba:n arÿm pykabê Irrij'ÿr arêho bôx.

<sup>20</sup> Ba ne ba me kute Kritu mar kêtjamã arê. Me kute memã Kritu'ã ujarênh ny jarênh kêtjamã ne ba ije kàj bê memã arênh prã:mkumrêx. Me'õ kumrêx kute memã 'ã ujarênh ny jarênh nhym me arÿm kute mar. Me jamã ne ije arênh prãm ngrire. Me ujarênh nhiby ije ajte memã arênh prãm ngrire. Amũ me kute mar kêt jamãbit ije kàj bê memã arênh prãm kumrêx. Ga, me'õ arÿm kute kikre nhipêxmo kraxja pumũ. Nhym kam me'õdjwÿ arÿm 'ÿr bôx ne omũ. Omũn ajte iby ipêx prãm kêt. Badjwÿ ije me arÿm kute mar jamã ajte arênh prãm ngrire. Me kute mar kêt jamãbit ne ije arênh prãm kumrêx. <sup>21</sup> Ije me amã ja jarênh kôt ne me amrêbê: me bakukãmãremã arên memã kum,

“Me kute memã 'ã ujarēnh kêt jamã dja me memã  
'ã ajarē nhym me arỳm kuma.

Me kute mar kêt ja dja me arỳm kraxkôt prĩne  
amijã kuma.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhym me arỳm  
'ã pi'òk no'òk ne. Ba 'ã pi'òk no'òk pumũn arỳm ije  
me kute mar kêt jamã arēnh prãmkuurẽx. <sup>22</sup> Me  
kute memã arēnh kêt jamã ije arēnh prãmka  
ne ba pyka jakam amikrà ar o iban te ar awỳr ikrà  
krãptĩ ne.

*Me õ krĩrãxbê Rôma'ỳr tẽm kadjy kute memã ami-  
jarēnh.*

<sup>23</sup> Nhym be, jakam arỳm ne ba pyka ja kunĩkôt  
memã Kritu'ã ajarēn arỳm inomã kumẽ nhym me  
arỳm kuma. Amrēbê ne ba ar awỳr ikrà nhym  
ijã amex krãptĩ apẽx. Jakam dja ba wãm ar awỳr  
tẽn bõx ne <sup>24</sup> ar akam dja. Dja gwaj kam abeno  
bakĩho bakrĩ:n bakrĩ kàjbê 'iry.

Ba kam arỳm amũ pykabê Êpanha'ỳr tẽ.  
Êpanha'ỳr itẽm kadjy dja gar ikôt o kangõn 'ỳr  
ijano. Ba kam arỳm 'ỳr tẽ. Ja kadjy ne ba amima.  
<sup>25</sup> Nhym be, ajbir jakam dja ba Djeruxarẽ'ỳr itẽm  
ne ibõx kumrẽx ne Jeju nhõ me jamã pi'òk kaprĩ  
ngã.

<sup>26</sup> Matenimẽ Akajakam Jeju nhõ me ja ne me  
kute amũ memã õ pi'òk kaprĩ kwỳ janormã.  
Djeruxarẽkam me kute amim Jeju mar kwỳ ne  
me õ mỳjja kêt ne ar ba nhym me kute memã  
anormã. <sup>27</sup> Me ta ne me kute memã anormã.  
Mrãmri me kute memã õr prãmka mexkumrẽx.  
Djeruxarẽkam me kute amim Jeju mar ja ne  
me kumrẽx Kritu'ã ujarēnh nyo ban amũ me

bajtemmã arẽ. Mebê idjaer ne me amũ me bajtemmã Kritu jarẽ nhym me arým tu amim markumrẽx ne kĩnhkumrẽx. Ne kam me kute amikutã memã õ pi'òk kaprĩ janor prãmkumrẽx.

<sup>28</sup> Dja ba me'ýr pi'òk kaprĩo bõx ne memã kungã. Me kĩnh djà ja memã kungãn arým akubyn tẽ. Akubyn pykabê Êpanha'ýr tẽ. 'Ýr tẽ:n krĩraxbê Rôma kumrẽxkam ar akam bõx. Ne kam amũ pykabê Êpanha'ýr tẽ. <sup>29</sup> Ije Kritu mar raxkõt ikĩ:nhkumrẽx. Ar akam ibõx ne ije prĩne ar amã Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽnhkam dja gar ikudjwa akĩnhkumrẽx. Tãm ne ba arým kuma.

<sup>30</sup> Akmere, àpnhĩre ar, Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu kabẽnkõt, Metĩndjwýnh Karõ kum gwaj bababêja kabẽnkõt ne ba ar amã arẽ. Dja gar Metĩndjwýnhmã ijo adjà'wýr 'ãno dja. Ba ne ba idjapênh tỳx ar iba. Kum ijo adjà'wýr 'ãno djan o iro'ã apẽn ikõt o kangõ.

<sup>31-32</sup> Dja gar kum,

—Djũnwã, arým Paur pykabê Djudêjakam tẽmmã. Kam me kwý kute amar kêt ne ar ba. Dja ga mebê utà. Gêdja krĩraxbê Djeruxarẽkam tẽn Jeju nhõ me jamã me õ pi'òk kaprĩ ngã. Dja ga memã kĩnh jadjà gẽ me kum me kĩnh ne amim me õ pi'òk kaprĩ by. Djũnwã, aje mrãmri Paur ar ikam bõx'ã amim karõ jabej amrẽ ar iwýr ano gẽ kĩnh ne ar ikam bõxkumrẽx. Dja bar kam Paur kõt abenmã tỳx jangiijn Jeju kõt ar amijo iban 'ã idjukanga kêt, ane. Dja ga ã kum ijo adjà'wýro ane. <sup>33</sup> Metĩndjwýnh ne kute memã umar mex jangjênh djwýnh. Jakam ba kum ar ajo a'uw gẽ ar akunĩ mẽ amijo kajkep rã'ã ne. Tãm ne ja.

# 16

## *Kute apÿnh òbikwamã kute amikabën mex janor.*

<sup>1</sup> Gwaj bakanikwÿnh Bebi ije ar amã arënhmã. Bebi ne mexkumrëx ne krĩraxbê Xekrerekam me kute amim Jeju mar kadjy àpênh ba. Me kute Jejukôt ar aben pydjio baja kadjy àpênh ba. <sup>2</sup> Dja gar amã kÿnh ne kum akabën mex jarë. Bënjadjwÿr djwÿnh Jeju nhõ me ja ne me kum aben jabê. Dja gar me kudjwa amã Bebi jabê. Godja gar àpênh'ò'ã omũ nhym Bebi kum ar aje kôt o kangõnh prãm jabej tu kôt o kangõ. Ta ne me krãptĩ:kôt o kangõ. Badjwÿ ikôt o kangõ. Dja gar pãnh kôt o kangõ.

<sup>3</sup> Ne ajte amũ Prixiramë Akwire arkum ikabën mex jarë. Nãm ar iro'ã Kritu Jejumã àpênh ba. <sup>4</sup> Ar ta ne ar inêje memã kabën. Nãm me te umati tã nhym arkum amijã ma kêt ne tu me'ÿr tën inêje memã kabën. 'Ã ne ba arkum ukaprĩ: jarë. Me bajtem kute amim Jeju mar kunĩ, apÿnh me kute Jejukôt ar aben pydjio ba djari ne me ajte arkum ukaprĩ jarë.

<sup>5</sup> Ar ò kikrekam me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio bawãdjwÿ. Me wãmãdjwÿ dja gar ikabën mex jarë. Wãkam imã inhõbikwa kÿnh. Kubê Epenexu. Dja gar kum ikabën mex jarë. Pykabê Adjijkam ne Epenexu kumrëx Kritu'ÿr amijo akëx.

<sup>6</sup> Dja gar ajte Marijmã ikabën mex jarë. Marij ne gwaj bakadjy àpênh rax.

<sup>7</sup> Dja gar ajte wãkam inhõbikwa Tônikumë Dju-nijmë arkum ikabën mex jarë. Ar wã ne me ar iro'ã ar ibê ijê. Jeju kute ar anorja ne ar abenmã Tônikumë Djuniy ar arë:n kute ar mar tÿx. Ar

kumrêx Kritu ÿr amijo akêx. Ba kam badjwÿ ÿr amijo akêx.

<sup>8</sup> Æpritumê ne bar imã Bênjadjwÿr djwÿnh jabê. Kam imã Æpritu jabê. Ar kum ikabên mex jarê.

<sup>9</sup> Ne ajte Ubanumã ikabên mex jarê. Ubanu Kritu kadjy gwaj bakôt àpênh ar ba. Etakidjwÿ imã kÿnh. Dja gar ajte kum ikabên mex jarê.

<sup>10</sup> Ne ajte Aperimãdjwÿ ikabên mex jarê. Aperi ne Kritumã àpênh mexkumrêx nhym me arÿm kôt kuma. Dja gar ajte Artobur nhô kikrekam ar wãdjwÿmã ikabên mex jarê.

<sup>11</sup> Ne ajte inhôbikwa Erodjiãomã ikabên mex jarê. Ne Naxixu nhô kikrekam ar kute Bênjadjwÿr djwÿnh marjamã ajte ikabên mex jarê.

<sup>12</sup> Gwaj bakanikwÿnh Kripenamê bakanikwÿnh Kripodjamã dja gar ajte arkum ikabên mex jarê. Nãm ar Bênjadjwÿr djwÿnhmã àpênh ar ba. Dja gar ajte Pexirmã kum ikabên mex jarê. Me kum me bakanikwÿnh kÿnh. Pexir ne Bênjadjwÿr djwÿnhmã àpênh ra:x.

<sup>13</sup> Nhym Rupumê nã ar. Badjwÿ ne ba o inã. Dja gar ajte arkum ikabên mex jarê. Bênjadjwÿr djwÿnh ne amijo Rupu pytàn ar o ba.

<sup>14</sup> Dja gar ajte Axikritumê Prekôtimê Erimanhmê Patubamê Erimijmê ar ro'ã gwaj baje aro bakamyja arkum ikabên mex jarê.

<sup>15</sup> Ne Pirogumê Djurijmê Nerumê Neru kanikwÿnhmê Orïpamê ar ro'ã Jeju nhô me ja kunimê dja gar arkum ikabên mex jarê.

<sup>16</sup> Ne abenwÿr bôx ne abeno arôrôk ne aben pa krij. Apÿnh me kute amim Kritu mar ne kôt ar aben pydjio ba djàri ne me ar amã kabên mex jarê.

*Me kute aminêje me 'ãno ãm'ã memã karõ.*

<sup>17</sup> Akmere, àpnhîre ar, gora ikabên ma. Arÿm ne gar aje Metĩndjwÿnh kabên kukràdjà mar katàt. Dja me'õ ar bõx ne kupa'ã ajte ar amã atemã mÿjja'õ jarẽ. Ne abenbê ar ajo bikjêr prãm ne Metĩndjwÿnhbê ar ajo akêx prãm. Gora ar aminêje me 'ãno djan memã akàx. <sup>18</sup> Mÿkam? Bir, djãm me wã ne me gwaj banhõ Bẽnjadjwÿr djwÿnhbê Kritumã apê? Kati. Nãm me amidjwÿnhbit man mã axwe. Ne kute me noo biknor kadjy prĩne memã me kabêno irõ mex. Ne memã 'êx ne kabên mexkumrêx. Nhym me no rerekreja kum me kabên kĩnhkumrêx.

<sup>19</sup> Nhym be ar ga ne gar aje Metĩndjwÿnh mar mex nhym me kunĩ kute abenmã ar ajarêhho ipõk ba ar ama. Ne kam ar akam ikĩnhkumrêx. Kam, dja gar mÿjja mexbit ma. Kwãrĩk wãnh mÿjja punu mar kêt.

<sup>20</sup> Metĩndjwÿnhkõt me umar mexkumrêx. Ta dja ar amã tÿx jadjà nhym Xatanaj te ar amã apnê. Kõt ar ajaxwemã te ar amã apnê gar amijãno dja. Arÿm aje Xatanajmã rerek jadjarmã. Aje mrãmri ne aparõ Xatanaj krã kajyr pyræk. Arÿm aje Xatanajmã rerek jadjàr 'ÿr.

Gê Bẽnjadjwÿrbê Jeju tu kum ar akaprĩn ar ajo ba. Tãm ne ja.

<sup>21</sup> Ximoxi ikõt àpênhja ne ar amã kabên mex jarẽ. Inhõbikwa Juxumẽ Djaxõmẽ Xopatudjwÿ ar amã kabên mex jarẽ.

<sup>22</sup> Ba ibê Texu ne ba Paur kukwakam pi'õk ja no'õk. Nã bãm tu amim Bẽnjadjwÿr djwÿnh markumrêx. Ne amũ ar amã ikabên mex jarẽ.



<sup>23</sup> Gajudjwỳ ne ar amã kabẽn mex jarẽ. Jakam ar ije amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ibaja kunĩ ne bar mã Gaju nhõ kikrekam bõx nhym mã ar ikunĩo djuw mex.

Eraxumẽ gwaj bakamy Kwatu ar amã kabẽn mex jarẽ. Eraxu ne kute krĩrax jakam bẽnjadjwỳrmã pi'òk kaprĩ pumũnh djwỳnh. <sup>24</sup> Gê Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê Jeju Kritu tu kum ar akunĩ kaprĩ:kumrẽx ne ar ajo ba.

<sup>25</sup> Dja ar amã tỳx jadjà. Amrẽbê ne ba kàj bê memã Jeju Kritu'ã ajarẽ nhym 'ã ujarẽnh arỳm ar awỳr bõx gar tu amim markumrẽx. Ar aje tu amim markumrẽxkam dja ar amã tỳx jadjà gar kôt ar amijo aban 'ã adjukanga kêt. Amrẽbê ne Kritu'ã ujarẽnh nyja me bakukãmãrebê bipdjur tũm. Nhym kam me kute arẽnh kêtikumrẽx.

<sup>26</sup> Nhym kam ajbir jakam Metĩndjwỳnh arỳm gwaj bamã Kritu'ã ujarẽho amirĩtkumrẽx. Amrẽbê: ne Metĩndjwỳnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwỳnh Kritu'ã pi'òk no'òk gwaj jakam, 'ãtũ:mkam amim arẽnh arỳm kuma. Metĩndjwỳnh tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Kabẽn kôt ne gwaj apỳnh pyka djari kunĩkôt memã Kritu'ã ajarẽ nhym kunĩkôt me arỳm 'ã ujarẽnh ma. Dja me kwỳ tu amim Kritu markumrẽx ne kabẽn markumrẽx ne kôt ar amijo ba. Ja kadjy ne gwaj memã 'ã ajarẽ.

<sup>27</sup> Metĩndjwỳnh pydji ne amak me: xkumrẽx ne no me: xkumrẽx. Ba kum meo a'uw gê memã amak bõ. Me kute tu amim Jeju Kritu markumrẽxkôt gê memã amak bõ. Dja memã amak bõ nhym me kunĩ arỳm kum rax jarẽnh rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne ja.

**Metĩndjwỳnh Kute Memã Kabẽn Ny Jarẽnh**  
**New Testament in Kayapó (BR:txu:Kayapó)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kayapó

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kayapó [txu], Brazil

**Copyright Information**

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

**The New Testament**

in Kayapó

**© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.**

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files  
dated 29 Jan 2022

385317df-3c6a-53ac-81db-0815750ed560